

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ**

**ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ, БІЗНЕСУ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ, ПЕРЕКЛАДУ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ
ПІДГОТОВКИ**

Кваліфікаційна робота магістра

на тему:

**«ВПЛИВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА СОЦІАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІД
ЧАС ВІЙНИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ»**

Виконала: студентка II курсу
групи ФЛ-23-1мз
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041
Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
Лобода Дар'я Сергіївна

Керівник д. пед. н., проф. Павленко О. О.
Рецензент к. філол. н., доц. Яшкіна В. В.

«Допущено до захисту»
В. о. завідувача кафедри
_____ Т. В. Чухно
(підпис)

Дніпро – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ

Факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин
Кафедра іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри к. ф. н., доц. Чухно Т. В.

«___» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
ЛОБОДІ ДАР'І СЕРГІЙВНІ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Вплив іноземної мови на соціальні трансформації під час війни російської федерації проти України»
Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) д. пед. н., проф. Павленко Олена Олександрівна,

затверджені наказом УМСФ від «___» _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проєкту) _____ 20__ р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту): теоретичні засади соціальних трансформацій; концепція іноземної мови як інструменту комунікації; матеріали опитувань волонтерів і тимчасово переміщених осіб; приклади міжнародних співпраць українських науковців та культурних діячів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1) здійснити огляд наукових джерел з питань соціальних трансформацій; 2) розглянути роль іноземної мови у формуванні міжнародної комунікації та мобілізації ресурсів; 3) дослідити вплив іноземних мов на адаптацію тимчасово переміщених осіб; 4) проаналізувати внесок іноземної мови у розвиток волонтерських ініціатив та культурного обміну.

5. Консультант розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Павленко О. О., д. пед. н., проф.	05.09.2024	05.09.2024
Розділ 1	Павленко О. О., д. пед. н., проф.	07.10.2024	07.10.2024
Розділ 2	Павленко О. О., д. пед. н., проф.	04.11.2024	04.11.2024
Висновки	Павленко О. О., д. пед. н., проф.	09.12.2024	09.12.2024

6. Дата видачі завдання 05.09.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2024	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	червень 2024	виконано
3.	Написання вступу	вересень 2024	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	жовтень 2024	виконано
5.	Написання практичного розділу	листопад 2024	виконано
6.	Формулювання висновків	грудень 2024	виконано
7.	Одержання відгуку та рецензії	січень 2025	виконано
8.	Захист	січень 2025	виконано

Магістрант

_____ (підпис)

Д. С. Лобода

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____ (підпис)

О. О. Павленко

(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Магістерська кваліфікаційна робота – 68 стор., 63 джерела, 2 додатки

Об'єкт дослідження: іноземна мова як засіб комунікації та соціальної трансформації.

Мета роботи: аналіз ролі іноземної мови як інструмента розвитку соціальних трансформацій в сучасній Україні під час війни російської федерації проти України.

Теоретико-методологічні засади: теорії соціальних трансформацій, концепції ролі мови в суспільстві, методологія аналізу мовної комунікації в умовах війни, дослідження впливу мовних бар'єрів на міжнародну взаємодію, емпіричне вивчення прикладів використання іноземної мови в соціальних і культурних процесах України під час війни.

Отримані результати: Дослідження встановило, що іноземна мова є важливим чинником у соціальних трансформаціях під час війни. Використання іноземної мови сприяє комунікації з міжнародною спільнотою, мобілізації ресурсів, подоланню мовних бар'єрів та поширенню інформації про події в Україні. Це дослідження також висвітлює роль іноземної мови у волонтерських ініціативах, адаптації переміщених осіб та культурній комунікації, що підкреслює її значення для міжнародної підтримки та довгострокових змін в українському суспільстві.

Ключові слова: іноземна мова, соціальні трансформації, війна, волонтерство, адаптація, культурна комунікація, мовні бар'єри, міжнародна підтримка, інформатизація.

SUMMARY

The presented master's paper explores the role of foreign languages in fostering social transformations during the war between the Russian Federation and Ukraine.

The object of the research is the influence of foreign languages on societal changes in Ukraine amidst the challenges of war.

The main aim of the paper is to analyze how foreign languages serve as tools for social transformations in modern Ukraine during the war. This aim determined the accomplishment of the following objectives:

- a comprehensive analysis and systematization of the theoretical foundations of social transformations and the role of language in these processes;
- investigation of the linguistic aspects of societal transformation in Ukraine under wartime conditions;
- evaluation of the practical implications of foreign language use in volunteer initiatives, refugee adaptation, and cultural communication.

The paper emphasizes the importance of foreign languages in communicating with the international community, mobilizing resources, overcoming language barriers, and disseminating information about Ukraine. It also highlights the role of foreign languages in promoting Ukrainian culture and fostering international support.

The scientific novelty of this research lies in its exploration of the linguistic dimensions of social transformations during military conflict, offering valuable insights into the interaction between language and societal adaptation.

***Key-words:** foreign language, social transformations, war, volunteering, adaptation, cultural communication, language barriers, international support, informatization.*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	7
1.1 Базові поняття дослідження: сутність та структура.....	7
1.2 Лінгвістичні аспекти трансформації українського суспільства під впливом війни.....	14
1.3 Роль іноземної мови в соціальних трансформаціях.....	28
РОЗДІЛ 2. ВПЛИВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА СОЦІАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ...	35
2.1 Іноземна мова як інструмент розвитку волонтерських ініціатив.	35
2.2 Вплив іноземної мови на соціальні трансформації в культурній та науковій комунікації.....	43
2.3. Адаптація українських вимушених переселенців через призму використання іноземних мов.....	50
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

Іноземні мови відіграють ключову роль у соціальних трансформаціях, особливо в епоху глобалізації та політичних криз. У сучасній Україні, яка стикається з численними викликами, пов'язаними з війною, іноземна мова стає не лише засобом комунікації, а й потужним інструментом, що сприяє інтеграції, адаптації та культурному обміну. В умовах війни та гібридних загроз, які зазнає країна, знання іноземної мови здатне відкривати нові можливості для спілкування на міжнародному рівні, що є критично важливим для налагодження дипломатичних, культурних та економічних зв'язків.

Використання іноземних мов стає важливим фактором у розвитку волонтерських ініціатив, адаптації тимчасово переміщених осіб та налагодженні наукових і культурних зв'язків з міжнародною спільнотою. Зокрема, іноземна мова виконує роль моста, що з'єднує людей з різних країн, дозволяючи їм обмінюватися досвідом та знаннями, що надзвичайно актуально в умовах війни. Здійснюючи комунікацію з міжнародними організаціями, активістами та донорськими фондами, українці отримують можливість не лише висловлювати свої потреби, але й залучати підтримку з-за кордону, що є критично важливим у нинішніх умовах.

Детальним дослідженням соціальних трансформацій займалися такі науковці, як М. Байрам, У. Бек, А. Бойко, Е. Гідденс, Є. Головаха, О. Долженков, М. Кастельс, Д. Кристал, Н. Паніна, Ч. Тіллі, Н. Черниш, П. Штомпка, тоді як соціальні трансформації в Україні під час війни вивчали Є. Ворожейкін, О. Касперович, Х. Мамзер, О. Панькова, Л. Пильгун, Я. Романюк, О. Скляр, К. Фаркас та інші. Однак, незважаючи на значний інтерес до цієї теми, деякі питання залишаються відкритими. Це стосується, зокрема, взаємозв'язку між вивченням іноземної мови та соціальною адаптацією в умовах кризових ситуацій, а також ролі мовної освіти в підвищенні рівня міжнародної комунікації.

Актуальність роботи полягає в необхідності дослідження впливу іноземної мови на соціальні трансформації під час війни, оскільки це може допомогти в розробці ефективних стратегій для покращення комунікаційних процесів у суспільстві у періоди соціальних трансформацій.

Наукова новизна даного дослідження полягає у комплексному підході до вивчення впливу іноземної мови на різні аспекти соціального життя в Україні під час війни, з акцентом на практичні аспекти їх використання, розробку комплексної моделі взаємодії мовних факторів та соціальних змін у контексті війни.

Об'єктом дослідження є іноземна мова як засіб комунікації та соціальної трансформації, а **предметом** – вплив іноземної мови на соціальні трансформації під час війни російської федерації проти України.

Метою роботи є аналіз ролі іноземної мови як інструмента розвитку соціальних трансформацій в сучасній Україні під час війни російської федерації проти України.

Для дослідження поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

1. Визначити сутність та структуру базових понять дослідження.
2. Проаналізувати лінгвістичні аспекти трансформації українського суспільства під впливом війни.
3. Дослідити роль іноземної мови в соціальних трансформаціях.
4. Розробити комплексну модель взаємодії мовних факторів та соціальних змін у контексті війни.
5. Оцінити вплив іноземної мови на адаптацію тимчасово переміщених осіб та розвиток волонтерських ініціатив.
6. Вивчити аспекти культурної та наукової комунікації через призму використання іноземних мов.

Матеріалом дослідження стали 63 українські та зарубіжні джерела, серед яких наукові статті, звіти, соціологічні дослідження та результати авторського опитування 92 респондентів.

Методи дослідження обрані відповідно до мети та завдань даної роботи. Основним методом є комбінований підхід, що включає контент-аналіз, який доповнюється методами соціологічного опитування та інтерв'ю для збору та аналізу емпіричних даних. Застосовано також дискурс-аналіз для вивчення мовних наративів та аналіз документів для оцінки впливу англійської мови в офіційній комунікації. Такий підхід забезпечує комплексне дослідження впливу іноземної мови на соціальні трансформації під час війни. Якщо ми залишаємо дослідження трансформацій, то це вже не лінгвістичне дослідження, а соціологічне

Практична значущість дослідження полягає в можливості використання його результатів у навчальному процесі, зокрема під час викладання теорії дискурсу, окремих аспектів лінгвістики та соціальних наук, а також для розвитку волонтерських ініціатив.

Робота пройшла **апробацію** на X Міжнародній конференції «Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики». Результати дослідження представлено у публікації:

Лобода Д., Павленко О. Вплив іноземної мови на соціальні трансформації під час війни (на прикладі України 2022-2024 рр.). *Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики* : Матеріали X Міжнар. науково-практ. конф., м. Дніпро, 28–29 листоп. 2024 р. Дніпро, 2024. С. 141–145.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатку та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі розглядаються основні поняття, що стосуються іноземних мов як інструментів соціальних трансформацій в Україні під час війни. Особлива увага приділяється ролі іноземної мови в комунікації з міжнародною спільнотою, мобілізації ресурсів та адаптації тимчасово

переміщених осіб. Також аналізуються зміни в структурі та функціях соціальних груп, національної ідентичності, а також самоорганізації населення в умовах кризових ситуацій.

Другий розділ містить практичний аналіз впливу іноземних мов на соціальні трансформації, зокрема в аспектах волонтерських ініціатив, адаптації переміщених осіб та культурної комунікації. У розділі висвітлено роль іноземних мов у розвитку волонтерських проєктів, спрямованих на підтримку постраждалих від війни, а також у процесах інтеграції переміщених осіб у нові соціальні середовища. Особливу увагу приділено результатам авторського опитування, яке охоплювало переміщених осіб та досліджувало їхній досвід використання іноземних мов для вирішення побутових і соціальних завдань, налагодження комунікації та подолання мовних бар'єрів. Також проаналізовано значення іноземних мов у збереженні культурної ідентичності та популяризації української культури за кордоном.

У висновках підводяться підсумки проведеного дослідження, узагальнюються основні результати, які вказують на важливість іноземних мов у соціальних трансформаціях під час війни.

Додаток містить добірку матеріалів, що ілюструють процес та результати дослідження, включаючи результати авторського опитування, що досліджує адаптацію переміщених осіб шляхом використання іноземних мов.

Загальна кількість сторінок роботи складає 68, кількість використаних джерел – 63.

РОЗДІЛ 1

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

1.1 Базові поняття дослідження: сутність та структура

Війна, яка триває в Україні, справляє величезний вплив на всі аспекти життя суспільства. Соціальні, економічні та культурні інститути зазнали змін під тиском нових викликів і потреб. Одним із факторів, що відіграє важливу роль у цих змінах, є іноземна мова. У глобалізованому світі це не лише інструмент для встановлення міжнародних зв'язків, але й вагомий елемент процесу інформатизації суспільства, що розширює можливості міжнародної взаємодії. Таким чином, інформаційна революція, що охоплює різні сфери життя, створює відкритий інформаційний простір, в якому іноземна мова функціонує як засіб комунікації та взаємодії зі світовим співтовариством.

Особливу увагу відповідно до мети нашого дослідження слід приділити тим соціальним трансформаціям, які відбуваються під впливом зовнішніх факторів, таких як війна та міжнародна співпраця. Іноземна мова в цьому процесі виконує важливу комунікативну функцію, надаючи українцям можливість брати участь в міжнародному дискурсі та отримувати підтримку з боку міжнародного співтовариства. Транскордонний характер цих процесів дозволяє Україні активно впливати на глобальний процес і водночас отримувати ресурси для подолання внутрішніх викликів.

Окрім того, іноземна мова сприяє адаптації українців до нових умов життя як всередині країни, так і за її межами. Масова міграція через війну, інтеграція в нове суспільство, пошук інформаційних ресурсів – все це є частиною соціальних змін, які переживає українське суспільство в умовах сучасних викликів. Іноземна мова дозволяє українцям налагоджувати нові зв'язки, спілкуватися з представниками інших культур і створювати нову

інформаційну систему, яка стане важливим інструментом їх соціальної трансформації та адаптації.

Тому, щоб повною мірою зрозуміти вплив іноземної мови на соціальні трансформації під час війни, необхідно дослідити базові поняття цих процесів, їхню структуру та особливості. Це дозволить не тільки краще зрозуміти роль іноземної мови у сучасних соціальних змінах, а й оцінити їхній внесок у формування нових соціальних реалій в умовах війни.

У цьому контексті іноземна мова відіграє подвійну роль. З одного боку, вона слугує інструментом інтеграції в міжнародний інформаційний простір, забезпечуючи доступ до міжнародних ресурсів і підтримки. З іншого боку, це безпосередньо сприяє соціальним трансформаціям, пов'язаним зі зміною комунікаційних та інформаційних процесів всередині країни. Завдяки цьому іноземна мова стала невід'ємною частиною процесу інформатизації суспільства, сприяючи розмиттю кордонів між державами та створенню відкритого інформаційного простору. Такий простір дозволяє вільно обмінюватися інформацією між країнами, підтримувати міжнародне співробітництво та сприяти глибшим соціальним змінам, навіть у кризових ситуаціях війни.

Згідно з визначенням ЮНЕСКО, іноземна мова – це мова, яка не є рідною для людини і не використовується як основний засіб спілкування в країні її проживання [UNESCO 2003, с. 26]. Це визначення підкреслює контекстуальність поняття «іноземна мова», оскільки статус мови як іноземної залежить від конкретного соціокультурного середовища.

Д. Кристал у своїй фундаментальній праці “English as a Global Language” розглядає іноземну мову, зокрема англійську, як засіб міжнародного спілкування, і, найголовніше, як інструмент глобальної інтеграції [Crystal 2003]. Він стверджує, що володіння іноземними мовами не лише розширює можливості особистості, але й сприяє формуванню глобального світогляду, що є особливо важливим в контексті сучасних геополітичних викликів.

У підручнику «Методика навчання іноземних мов і культур» авторами пропонується більш комплексне визначення, що розглядає іноземну мову як засіб міжкультурної комунікації та інструмент пізнання культури певної національної спільноти, включаючи культуру побуту, художню культуру, матеріальну культуру [Бігич, Бориско, Борецька 2013, с. 115]. Це підкреслює культурний аспект вивчення іноземної мови і є особливо актуальним у контексті міжкультурної комунікації.

М. Байрам пропонує цікавий погляд на роль іноземних мов у своїй роботі “Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence”. Він стверджує, що вивчення іноземної мови це не просто засвоєння лінгвістичних структур, а й розвиток міжкультурної компетентності, яка включає в себе здатність розуміти, аналізувати та інтерпретувати різноманітні культурні феномени [Byram 1997, с. 92].

Таким чином, на основі вищевикладеного для нашого дослідження ми формуємо таке робоче поняття: іноземна мова – це система знаків, правил і культурних кодів, які використовуються для комунікації між представниками різних мовних спільнот і є інструментом пізнання інших культур і розширення світогляду. В умовах глобалізації іноземна мова стає не лише засобом спілкування, але й механізмом формування глобальної ідентичності та розвитку міжкультурних компетенцій.

Соціальна трансформація є ключовим поняттям у соціології та інших суспільних науках, яке відображає динаміку змін у суспільстві. Це складний процес, який охоплює всі сфери суспільного життя і призводить до якісних змін в соціальних структурах, інститутах і відносинах.

Соціальні трансформації є важливим аспектом дослідження сучасного суспільства, особливо під час війни. Це поняття охоплює зміни в соціальних структурах, інститутах та культурних цінностях, що спричинені різними факторами, такими як економічні кризи, політичні зміни та соціальні потрясіння. У цьому розділі ми розглянемо сутність соціальних трансформацій, їх структуру та роль під час війни.

На думку української дослідниці А. Бойко, соціальна трансформація характеризується переходом від одного соціального стану до іншого, включаючи зміну соціальних форм, принципів устрою та інститутів. Це може бути результатом свідомої діяльності людей або стихійних процесів, які відбуваються в суспільстві. Згідно з її твердженням, соціальні трансформації можуть включати:

- 1) радикальні зміни в усіх аспектах суспільного життя;
- 2) руйнування старих соціальних інститутів;
- 3) виникнення неконтрольованих державою соціальних ніш;
- 4) розпад ідеологічних традицій, заперечення державної релігії чи політичної ідеології;
- 5) кризу суспільних сфер через заперечення попереднього досвіду;
- 6) неефективність соціальних змін та ірраціональність процесів на початкових етапах;
- 7) посилення націоналізму, сепаратизму, сектантства;
- 8) свободу як основу нового суспільства [Бойко 2004, с. 24].

О. Долженков вважає, що соціальна трансформація є базовим поняттям соціології, яке описує глибокі та всеосяжні зміни в структурі суспільства. Цей процес часто супроводжується кризами в усіх сферах життя суспільства, які можуть призвести до невизначеності та конфліктів у суспільстві. Соціальна трансформація проявляється як поступова, обумовлена зовнішніми факторами та внутрішніми потребами, незалежна від зміни правлячої еліти, але у той же час представляє собою радикальну та відносно швидку зміну соціальної природи суспільства, або його соціетального типу [Долженков 2013, с. 44].

За визначенням українського соціолога Є. Головахи, соціальна трансформація – це процес зміни соціальної структури суспільства, основних соціальних інститутів, форм соціальної взаємодії та соціокультурних особливостей суспільства. Цей процес характеризується складністю, багатовимірністю та часто незворотнім характером змін, які охоплюють різні

сфери суспільного життя: економічну, політичну, культурну та соціальну [Головаха 2016, с. 14].

Польський соціолог П. Штомпка розглядає соціальні трансформації як тотальні зміни суспільства як системи, включаючи всі найважливіші його елементи [Sztompka 1993, с. 39]. Це визначення підкреслює системний характер перетворень, які не обмежуються окремими сферами, а зачіпають суспільство в цілому. У контексті війни ці зміни набувають особливої сили та глибини, оскільки військові конфлікти виступають потужним каталізатором соціальних процесів.

Цікавий для нашого дослідження погляд на соціальні трансформації пропонує У. Бек у своїй концепції «суспільства ризику». Він зазначив, що сучасні соціальні трансформації характеризуються підвищеним рівнем невизначеності та ризиків, що призводить до необхідності постійної адаптації соціальних інститутів та індивідів до нових умов [Beck 1992].

Вже раніше згадані науковці Є. Головаха та Н. Паніна розглядають соціальні трансформації у контексті пострадянських суспільств. Вони говорять про інституційну нестабільність, описуючи процес руйнування старих соціальних інститутів без одночасного створення ефективних нових, що призводить до стану аномії в суспільстві [Головаха, Паніна 2001].

Структура ж соціальних трансформацій є багаторівневою та включає в себе зміни на макро-, мезо- та мікрорівнях суспільства. На макрорівні відбуваються зміни в соціальній структурі суспільства, його інституційної організації та системі цінностей. Мезорівень охоплює трансформації в окремих соціальних інститутах, організаціях та спільнотах. Мікрорівень відноситься до змін у повсякденних практиках, поведінці та світогляді індивідів [Воронкова 2022, с. 39].

Виносимо на розсуд наукової громадськості авторське визначення поняття «соціальні трансформації», а саме: соціальні трансформації – це комплексний процес якісних змін у структурі, функціях та характері взаємодії соціальної системи, який призводить до формування нових соціальних

інститутів, норм, цінностей та моделей поведінки, що відображають адаптацію суспільства до нових умов існування та розвитку. Цей процес характеризується діалектичною взаємодією між макро- та мікрорівнями соціальної реальності і може супроводжуватися періодами невизначеності та ризику, що потенційно призводить до формування нового соціального порядку.

З цього можемо припустити, що соціальні трансформації під час війни являють собою особливо інтенсивні та часто драматичні процеси, які відбуваються в умовах екстремального стресу для суспільства. Вони характеризуються швидкими змінами в соціальних структурах, цінностях та нормах поведінки, які часто мають довгостроковий вплив на суспільство.

У контексті війни соціальні трансформації набувають певних характеристик. Британський соціолог Е. Гідденс зазначає, що в умовах криз та конфліктів суспільство переживає «критичні ситуації», які призводять до фундаментальних змін у соціальних практиках та інститутах [Giddens 1984, с. 249]. Ці зміни часто мають прискорений характер, оскільки суспільство змушене швидко адаптуватися до нових умов виживання та функціонування.

Американський соціолог Ч. Тіллі, досліджуючи взаємозв'язок між війною та соціальними змінами, підкреслює, що військові конфлікти часто впливають на формування, національну ідентичність та соціальну мобільність, а також служать каталізатором глибоких соціальних перетворень [Tilly 1985].

У контексті війни росії проти України ці аспекти особливо актуальні, оскільки країна переживає інтенсивний процес національної консолідації, переосмислення ідентичності та відновлення соціальних інститутів.

М. Кастельс у своїй праці «Інформаційна епоха: економіка, суспільство і культура» розглядає соціальні трансформації в контексті глобальних конфліктів як процеси адаптації суспільства до нових реалій, які супроводжуються зміною соціальних ролей, переоцінкою цінностей та формуванням нових моделей соціальної взаємодії. Він підкреслює роль

інформаційних технологій у цих процесах, аргументуючи, що сучасні війни ведуться не лише на фізичному, але й на інформаційному полі [Castells 1996, с. 52].

Важливою особистістю цих змін стало зміцнення національної ідентичності та колективної солідарності. Українське суспільство переживає процес переосмислення своїх цінностей, де війна виступає як каталізатор формування нових соціальних відносин та пріоритетів.

Війна, яка триває в Україні з 23 лютого 2022 року, кардинально впливає на суспільне життя, викликаючи глибокі соціальні трансформації та структурні зміни. Соціальні, економічні та культурні інститути змушені адаптуватися під тиском нових викликів.

Вивчення впливу іноземної мови на соціальні трансформації під час війни російської федерації проти України є важливим для розуміння процесів, що відбуваються в українському суспільстві, та прогнозування їх довгострокових наслідків. Це дослідження надає цінну інформацію для осмислення ролі мови в процесі соціальних трансформацій під час конфліктів.

Іноземна мова виступає як інструмент інтеграції в глобальний інформаційний простір та засіб адаптації українців до нових умов, зокрема в сфері культурної та соціальної взаємодії. Вона сприяє розвитку нових соціальних структур, полегшує міжкультурну комунікацію і підтримує адаптаційні процеси під час кризових ситуацій, що сприяє глибоким соціальним трансформаціям.

У подальших розділах дослідження буде здійснено аналіз лінгвістичних аспектів трансформації українського суспільства під впливом війни, зокрема на конкретних прикладах і даних, що ілюструють вплив іноземної мови на різні аспекти соціальних трансформацій в умовах війни в Україні. Це дозволить розробити комплексну модель взаємодії мовних факторів та соціальних змін у контексті збройного конфлікту.

1.2 Лінгвістичні аспекти трансформації українського суспільства під впливом війни

Лінгвістичні аспекти соціальних трансформацій під час війни охоплюють зміни в засвоєнні знань, навичок і соціальних ролей, особливо за допомогою мови. Війна призвела до зміщення акцентів у процесі соціалізації, коли українське суспільство все частіше звертається до іноземної мови як до важливого інструмента міжнародного спілкування, мобілізації ресурсів та активної взаємодії зі світовою спільнотою. Це явище стало особливо помітним у контексті глобалізації, коли мовні бар'єри стають перешкодами для інтеграції у світову економіку та політику.

За М. Кастельсом, соціальна трансформація, узагальнена в рамках ідеального типу мережевого суспільства, виходить за межі традиційних соціальних і технічних виробничих відносин, глибоко впливаючи на структуру культури та влади [Castells 2009, с. 404]. Таким чином, цей процес демонструє, що зміни в суспільстві охоплюють не лише економічні аспекти, а й соціальні норми, цінності та способи взаємодії між людьми. Мова, як основний інструмент комунікації, відіграє важливу роль у трансформації українського суспільства під впливом війни, оскільки вона впливає на формування нових ідентичностей та взаємодій.

Зміни в мовних практиках, що відбуваються в умовах війни, призводять не тільки до перерозподілу соціальних ролей і структур влади, а й до нових форм самоорганізації та виникнення спільності. Війна активізує мовні процеси, які сприяють формуванню нових культурних кодів і комунікативних практик, що, своєю чергою, слугують підґрунтям для зміцнення національної ідентичності та соціальної згуртованості в умовах нових викликів.

Цінності, які є важливими для конкретної етноспільноти, відображаються в її мові. Такі залежності виникають через особливості мислення, зумовлені світоглядом, сприйняттям світу та емоційними оцінками дійсності. У результаті формується ієрархія образів, що відображає значущість різних цінностей для етнічної спільноти. У процесі формування цієї ієрархії

використовуються категорії оцінки об'єкта і категорії, що вербалізують результати оцінки. Ці категорії є важливими елементами побудови ціннісної картини світу етноспільноти [Лобода 2023, с. 15].

Серед цих цінностей особливе місце посідають етичні, які тісно пов'язані з мовною поведінкою особистості та становлять основу культурного середовища. Етичні цінності — одна з найважливіших характеристик культури, що впливає на поведінку мовної особистості. Основні правила наївної етики зазвичай передаються через прислів'я, а порушення норм поведінки, які засуджуються в суспільстві, описуються у розлогій системі висловів [Зякун 2021, с. 25]. Етичні цінності, будучи важливим компонентом культури, безпосередньо впливають на мовну поведінку особистості, формуючи уявлення про прийнятні норми та правила. У сучасних умовах війни мовна поведінка українського суспільства зазнала суттєвих змін, які відображають нові цінності й інтенції спротиву.

Значні зміни в українській колективній мові відбулися у формі легітимізації периферійної лексики (реакція українських воїнів російському кораблю як національно значущий мовленнєвий жест) та орфографічних помилок (правопис росія, путін з рядкової літери як видалення денотатів з поля значущих явищ). Цей феномен позитивного сприйняття «помилкового», «нелітературного» демонструє, як мовлення реалізує намір спротиву в умовах війни. Мовленнєвий спротив призводить до тотальної десемантизації російських онімів, які сприймаються як фактори експансії українського культурного простору й колективної свідомості українців. Парадигма мовлення в медіа просторі була також скорегована, коли усвідомлення єдності як вищої соціальної цінності призводить до зміни модуля наративу.

Мовні форми, які раніше асоціювалися з агресією або грубістю та слугували засобом протесту і зневаги загальноприйнятих норм, тепер інтегровані в національний дискурс. Вони стали символами мужності й героїзму українського народу та здобули феноменальну колективну підтримку. Визнання легітимності цих висловів сприяє об'єднанню українців,

оскільки такі висловлення походять із дискурсивного простору, якому більше довіряють у контексті бінарної опозиції СВІЙ-ЧУЖИЙ. У той же час офіційний дискурс продовжує виконувати свої конструктивні функції, зберігаючи при цьому стереотипну структуру [Москаленко 2023, с. 14].

До початку повномасштабної війни опозиція СВІЙ-ЧУЖИЙ у політичному дискурсі України здебільшого відображала внутрішні конфлікти. Вона проявлялася в результаті поділу суспільства за політичними переконаннями, зокрема у медіапросторі та повсякденній комунікації.

Однак із початком повномасштабної війни лінгвістичний аспект цієї опозиції зазнав значної трансформації. «МИ» тепер означає всіх українців, об'єднаних спільною метою захисту країни, а «ВОНИ» – зовнішнього агресора, росію. Така мовна трансформація остаточно закріпила нову колективну ідентичність, сприяючи консолідації суспільства перед обличчям зовнішньої загрози. Ця бінарна опозиція нарешті отримала вербалізацію не лише на рівні колективної свідомості, але й у мовленні українців. Мова війни відображає чітке розмежування між своїм і чужим, що є основою сучасного дискурсу, який підкреслює єдність людей у боротьбі із зовнішнім ворогом.

Пейоративна лексика слугує засобом осмислення цієї бінарної опозиції. Наприклад, терміни «орки» (вигадана раса істот із творів фантаста Джона Толкіна, які зображені як потворні варвари, що служать силам зла, поєднуючи найгірші людські риси та мешкаючи за «завісою» у Мордорі) або «рашисти» (утворене поєднанням англійського *russia* та фашизм) акцентують межу між «МИ» і «ВОНИ», уособлюючи моральну й цивілізаційну прірву між українським суспільством та агресором [Скляр 2022, с. 72].

Вживання цих слів не тільки допомагає українцям ідентифікувати ворогів, але й сприяє психологічному розслабленню, створюючи мовні маркери, які дозволяють передавати емоції, пов'язані з війною. Таким чином, пейоративна лексика стає не просто засобом маркування агресора, але й ключовим компонентом мовної картини війни, який підтримує національну ідентичність та опір.

Велике місце в новоствореній лексиці та мовленні людей під час війни займають саме негативні висловлення. У своїй статті на тему «Бінарні концепти ВІЙНА-МИР у німецькій фразеологічній картині світу» [Лобода, Махоніна 2023] я порівнювала ці концепти, зазначивши, що, хоча мир є аксіологічною цінністю, бажаним станом для людства, а війна – антицінністю, у німецькій мові, і, на мою думку, в українській мові також, існує тенденція до більшої вираженості стану ВІЙНА, як би це парадоксально не було. Кількісно концепт МИР у німецькомовній картині світу представлений в чотири рази менше.

Одна з можливих причин такої нерівномірності полягає в тому, що війна відіграла та досі відіграє значну роль в житті людей протягом усієї історії. Вона завжди привертає увагу, спонукає до дій та викликає сильні емоційні реакції. Війна, як великий соціокультурний феномен, знайшла своє відображення в численних метафорах, прислів'ях та образних висловах, які нині увійшли до фразеологічного фонду багатьох націй. З іншого боку, концепт МИР є цінністю, ідеалом, якого прагнуть досягти будь-якою ціною. Відсутність напруги, конфліктів та військових дій є важливим умовою для забезпечення стабільності та розвитку суспільства.

Однак, здається, що в контексті мовного виразу прагнення до миру не завжди потребує такої ж інтенсивності і широти вираження, як військові дії. Можливо, це пов'язано з тим, що війна, як явище, має більш активну, екстремальну та негативну природу, що викликає появу більшої кількості виразних та насичених словесних виявів. Через це люди приділяють більше уваги вербалізації війни та мають потребу в багатій лексиці для його відображення, у той час як лексика з позитивними конотаціями може сприйматися як щось природне та очевидне, тому не потребує такої розгорнутої лексичної бази.

Отже, мова під час війни в Україні набула не лише практичного значення, але й стала своєрідним соціальним індикатором, який сформував та підкріпив колективну ідентичність. Ця лінгвістична трансформація

демонструє, як мовні практики адаптувалися до нових соціальних реалій. Нові семантичні відтінки, пов'язані з опозицією МИ-ВОНИ, тепер закріпилися в суспільному мовленні, відображаючи зміну в національній ідентичності та консолідацію суспільства у відповідь на зовнішні загрози. Ця трансформація мови вказує на глибокі соціальні трансформації, що відбуваються в українському суспільстві, де національна ідентичність набуває ще більшої ваги.

Така лексика додає мовним практикам символічної ваги: вона не просто описує агресора, а й дає можливість кожному українцю висловити своє ставлення до подій та розділити це бачення з оточуючими. Колективне використання подібних висловів у публічному і приватному спілкуванні створює унікальний простір спільного переживання, який об'єднує людей на емоційному рівні.

Відтак, мова стає одночасно барометром суспільних настроїв і засобом протидії зовнішній агресії, яка підсилює внутрішню єдність українців, створюючи своєрідну національну стіну протистояння. Таким чином, лінгвістичні зміни під час війни слугують глибоким свідченням соціальних трансформацій, які відбуваються у свідомості українців, де мова набуває ролі активного учасника боротьби, а не просто нейтрального посередника у комунікації. Ця єдність знайшла своє відображення не лише в лінгвістичних змінах, а й у загальногромадянській ідентифікації.

У 2022 році, за даними Київського міжнародного інституту соціології, 84,6% населення України вважали себе насамперед громадянами своєї країни, незалежно від віку, регіону, мови, етнічної приналежності чи статі [КМІС 2022]. Це свідчить про те, що мова під час війни стає не лише інструментом комунікації, а й активним учасником процесів національної консолідації та соціальних трансформацій.

Однією з найважливіших змін, що відбулися у 2022 році, є зникнення регіональних відмінностей між жителями України у питанні громадянської ідентичності. Переважна більшість респондентів ідентифікували себе

насамперед як громадяни України, і майже всі респонденти повідомили, що пишаються своїм українським громадянством [КМІС 2022]. Така зміна свідомості значною мірою може бути пов'язана із впливом інформаційного середовища, яке забезпечує доступ до оперативної та достовірної інформації.

Зокрема, офіційні сторінки у соціальній мережі Facebook Офісу Президента, Верховної Ради України, Генерального штабу ЗСУ та інших державних органів стали важливими джерелами оперативної інформації для громадян.

Водночас значущу роль у процесах обміну інформацією почали відігравати звичайні громадяни, які активно створювали та використовували різноманітні групи і канали у соціальних мережах та месенджерах для комунікації. Таким чином, нові цифрові платформи стали важливим елементом як індивідуального, так і колективного інформаційного забезпечення в умовах війни.

Згідно з дослідженням, проведеним за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), у 2023 році відбулися суттєві зміни в уподобаннях українців щодо використання соціальних мереж для комунікації та отримання новин порівняно з 2022 роком. Найбільш помітно зросла популярність Telegram, який став беззаперечним лідером у обох напрямках. Зокрема, частка користувачів, що обирають Telegram для спілкування, зросла з 66% у 2022 році до 75% у 2023 році. У сфері отримання новин ця платформа також утримує першість, збільшивши показник із 60% до 72% за той самий період. Це підкреслює ключову роль Telegram у забезпеченні українців оперативною інформацією та підтриманні зв'язку в умовах війни [Internews 2023].

Платформи Viber і Facebook поступаються Telegram за рівнем популярності серед українців. У 2023 році Viber незначно збільшив частку користувачів для спілкування з 56% до 60%, проте як джерело новин його використовують лише 15% опитаних, що вказує на його обмежену роль в інформаційному обміні. Facebook, навпаки, демонструє зниження

популярності: частка користувачів, які обирають цю платформу для спілкування, скоротилася з 51% до 45%, а для отримання новин — з 25% до 19%. Загалом Telegram залишається основним інструментом українців для отримання актуальної інформації та комунікації, значно випереджаючи інші соціальні мережі.

Оксана Майдан, заступниця директорки Internews в Україні, організації, яка ініціювала проведення цього дослідження, підкреслює, що під час війни українці значною мірою звертаються до телеграм-каналів для отримання новин. Якщо у 2021 році лише 21% громадян використовували Telegram для цієї мети, то після початку повномасштабного вторгнення росії цей показник зріс до понад 60%. У 2023 році Telegram зберігає лідерство серед соціальних мереж як джерело інформації, досягнувши 72% користувачів, що свідчить про подальше зростання його популярності [Ukrinform 2023].

За результатами опитування, проведеного соціологічною групою «Рейтинг» у жовтні 2024 року, Telegram став найпопулярнішим джерелом інформації, яке обрали 47% респондентів. Ця платформа значно випереджає інші, зокрема YouTube, який зайняв друге місце з показником 26%. Такий рівень популярності Telegram підкреслює його ключову роль у забезпеченні доступу до актуальної інформації, особливо в умовах сучасних викликів [Рейтинг 2024].

Таким чином, збільшення кількості людей, які використовують такі засоби комунікації, свідчить не лише про зростання інтересу до отримання оперативної інформації, але й про важливість соціальних мереж як інструменту длягуртування та самоорганізації населення. Соціальні мережі стали не лише майданчиком для поширення новин, але й платформою для координації, підтримки та взаємодії в умовах воєнного часу.

О. Панькова та О. Касперович у своєму дослідженні, присвяченому волонтерському руху в умовах збройної агресії російської федерації, відзначають, що війна в Україні зумовила кардинальний перехід від традиційних засобів зв'язку до цифрових медіа та мережевих платформ. Ця

зміна стала важливим зрушенням як для волонтерського руху, так і для суспільства загалом.

У період 2014–2016 років головний акцент робився на простих засобах комунікації, таких як мобільний зв'язок, SMS та електронна пошта. Натомість сьогодні основним інструментом організації, координації та підтримки волонтерської діяльності стали цифрові медіа. Соціальні мережі, мобільні додатки та месенджери виступають ключовими платформами для обміну інформацією, мобілізації ресурсів і забезпечення взаємодії між волонтерами та тими, хто потребує допомоги [Панькова, Касперович 2022, с. 286].

Ця зміна є важливою з кількох причин. По-перше, цифрові медіа дозволяють миттєво отримувати інформацію та поширювати її серед широкої аудиторії практично в режимі реального часу. Це особливо важливо під час війни, коли швидкість передачі даних може безпосередньо впливати на порятунок життів і підтримку спільнот. Такі платформи, як Telegram чи Signal надають не лише обмін повідомленнями, а й функції геолокації, відеозв'язку та групових обговорень, що суттєво розширює можливості для ефективної комунікації.

По-друге, активний перехід на цифрові платформи підвищує рівень безпеки комунікацій та забезпечує конфіденційність. В умовах війни, коли звичайні канали можуть бути вразливими до перехоплення, захищені месенджери та спеціалізовані веб-платформи стають надійним інструментом для координації волонтерських ініціатив та безпечного обміну інформацією, що допомагає звести до мінімуму ризик та підтримувати оперативність, необхідну для швидкого реагування на запити постраждалих.

Більше того, цифрові медіа стали важливим засобом для створення почуття єдності в суспільстві. Спільноти у соціальних медіа та волонтерські платформи не тільки допомагають швидко мобілізувати ресурси, але й дозволяють людям залишатися на зв'язку, підтримувати моральний дух, ділитися досвідом та допомагати один одному у важкі часи. У такій цифровій екосистемі кожен може зробити свій внесок у спільну справу, навіть не

виходячи з дому, що особливо цінно в умовах війни. Таким чином, перехід до діджитал медіа та мережевих технологій – не лише технологічна зміна, а й спосіб об'єднати українське суспільство та зміцнити його перед обличчям агресії.

Це явище набуло особливого значення в умовах війни, коли традиційні засоби масової інформації не завжди здатні оперативно реагувати на стрімкі зміни ситуації. Одним із проявів цього є використання інвективної лексики, яка, хоча раніше і обмежено застосовувалася у мирний час, під час війни набула соціальної ваги. Її функція полягає у вербальному вираженні емоцій, зокрема для зниження рівня агресії через її вербалізацію, і навіть у таких умовах вона стала своєрідною зброєю онлайн-комунікації українців [Скляр 2022, с. 71]. Водночас слід приділяти увагу і позитивним аспектам такого виду комунікації, зокрема створенню великої кількості груп самоорганізації звичайних громадян, які сприяють згуртуванню суспільства.

Повномасштабне вторгнення росії змусило український народ вжити різних контрзаходів у новій гібридній війні. Це включає використання соціальних мереж для організації громадянського руху та підтримки дій уряду проти ворога, а не для тиску на уряд, як то зазвичай було. Таким чином, соціальні мережі стали не лише платформою для обміну інформацією, але й важливим інструментом для мобілізації суспільства.

Як вже було зазначено, найбільшого поширення набув месенджер Telegram, де були створені різні інформаційні канали, присвячені різним подіям. Ці канали висвітлюють все – від загальної ситуації в Україні до новин окремих міст, селищ і районів. Важливо зазначити, що ці канали були створені журналістами, блогерами або просто людьми, які усвідомили потребу в таких джерелах інформації. У цьому випадку цей процес базується не на наказах чи інструкціях, а як різновид громадянської самоорганізації, ініціатива з розв'язання конкретної спільної проблеми [Ворожейкін 2022, с. 1342].

Таке самоврядування і прагнення допомогти стало ще більш вираженим, що підтверджується дослідженням, проведеним Національним

демократичним інститутом у співпраці з Київським міжнародним інститутом соціології, згідно з яким 41% населення України взяли участь у волонтерських ініціативах станом на січень 2023 року [Fedines 2024, с. 344].

Дослідження, проведене Ларисою Пильгун [Пильгун 2024], висвітлює феномен самоорганізації українського суспільства під час війни, коли звичайні люди, навіть ті, хто не є офіційно зареєстрованими волонтерами, активно долучалися до вирішення проблем, спричинених російською агресією. Завдяки використанню різноманітних каналів комунікації – соціальних мереж, телеграм-каналів, груп у месенджерах – українці швидко об'єднувалися, координували свої дії та мобілізували ресурси для допомоги військовим, переселенцям та постраждалим громадам.

Прикладами такої діяльності можна виділити виготовлення окопних свічок, плетіння маскувальних сіток, організацію доставки гуманітарної допомоги на лінію фронту, документування військових злочинів, евакуацію людей із зон бойових дій. Наприклад, одна жінка, економіст за фахом, організувала виробництво бронежилетів після того, як її брату не було такого захисту, коли він пішов до лав ЗСУ. Сервіси технічного обслуговування автомобілів перепрофілювалися на виробництво тушонки, а журналісти допомагали транспортувати загиблих військових із зони бойових дій.

Люди діяли за власною ініціативою, керуючись потребами оточення та власним бажанням допомогти. Багато з них підкреслили, що, хоча їхня діяльність відповідає всім критеріям волонтерства, вони не вважають себе волонтерами. Українці, як вдома, так і за кордоном, проявили єдність і винахідливість, щоб подолати труднощі війни, беручи активну участь у фінансуванні, проведенні акцій підтримки та інформаційних кампаній, передачі гуманітарної допомоги.

У той же час мовний аспект відіграв важливу роль, оскільки мова стала інструментом організації, координації та мобілізації ресурсів. Завдяки ефективній комунікації люди можуть обмінюватися інформацією, зміцнювати довіру та мотивувати один одного до дії. Наприклад, створення телеграм-

каналів, написання постів в соціальних мережах, проведення публічних зборів – усе це залежало від уміння ясно і зрозуміло доносити свої думки, чітко формулювати запити і ділитися важливою інформацією. Мова також використовувалася для документування подій, висловлення підтримки постраждалим та формування єдиного інформаційного простору, який об'єднує людей навколо спільної цілі.

У контексті процесу громадянської самоорганізації важливо відзначити хвилеподібний рух індивідуальних ініціатив, коли вони переходять на рівень колективних дій. Це може відбуватися в громадянському суспільстві, коли без заклику до дії кожен розуміє спільну мету і здійснює індивідуальні дії, що ґрунтуються на власних навичках і здібностях для досягнення цієї мети. Таке явище демонструє силу колективного духу і прагнення людей діяти задля спільного блага.

Важливу роль в цьому процесі відіграють сучасні канали комунікації, які дозволяють людям швидко об'єднуватися і координувати свої дії. Наприклад, Telegram-канали стали потужним інструментом не лише для поширення інформації, а й для організації волонтерської діяльності. Telegram-канал «Лачен пише» [Лаченков 2024] належить українському блогеру і активісту Ігорю Лаченкову. Він швидко здобув популярність завдяки своїй неанонімності та об'єктивному підходу до подачі інформації.

З тих пір, як канал був запущений перед початком повномасштабної війни, його кількість підписників перевищила 1,5 мільйона. Лаченков активно займається збором коштів на підтримку Збройних Сил України, зокрема через низку проектів у співпраці з іншими блогерами та фондами. Основний контент каналу складають новини про події в Україні, які ретельно перевіряються, що сприяє довірі читачів. Лаченков уникає реклами і «жовтої» інформації, що робить його канал унікальним порівняно з багатьма іншими.

Відомий активіст і волонтер Сергій Стерненко веде Telegram-канал “STERNENKO” [Стерненко 2024]. Він також користується великою популярністю, надаючи своїм підписникам останні новини, анонси зборів та

іншу важливу інформацію. Стерненко відомий своєю активною позицією в боротьбі за права людини та проти корупції в Україні. Його канал є платформою для обміну думками та інформацією, що стосується не лише військових подій, а й соціально-політичних аспектів життя країни.

Ці канали привертають більше читачів, ніж професійні журналістські ресурси, як індивідуальні, так і корпоративні. Це свідчить про високий рівень довіри підписників до авторів та ефективність такого виду розповсюдження масової інформації. Засновники використовують ці ресурси не тільки як канали для висвітлення соціально значущих новин, а й як платформу для громадянської діяльності. Ігор Лаченков та Сергій Стерненко неодноразово проводили масштабні всенародні збори коштів серед своїх підписників на підтримку Збройних сил України, а разом із політичним діячем та волонтером Сергієм Притулою вони збирали значні кошти на купівлю безпілотних літальних апаратів, дронів та супутника ICEYE для української розвідки [Кузьменко 2024].

Соціальна мережа мікроблогів X (раніше Twitter) також стала важливим майданчиком для поширення правдивої інформації під час війни в Україні. Платформа дозволяє користувачам швидко ділитися новинами, коментарями та аналізом подій, що відбуваються в країні. Хештеги (від англ. *hash* – «знак решітки», і *tag* – мітка), такі як #StandWithUkraine, #StopRussianAggression та #RussiaIsATerroristState, стали символами міжнародної підтримки України і об'єднали людей навколо спільної мети. Публікація постів з такими хештегами допомагають привернути увагу до агресії росії та закликати світову спільноту до дій.

Користувачі X, які активно використовують ці хештеги, зазвичай налаштовані на те, щоб доносити інформацію до політиків і міжнародних організацій. Вони прагнуть не тільки інформувати своїх підписників, але й впливати на прийняття рішень на глобальному рівні. Це створює своєрідну мережу підтримки, де кожен голос та пост має значення, і де можна обмінюватися думками та стратегічними ініціативами.

Однак важливо зазначити, що, незважаючи на активність у X, збори та організаційні ініціативи також постійно проводяться у Telegram та Instagram. Ці платформи доповнюють X у поширенні інформації та надають можливості для більш глибокого спілкування та волонтерських ініціатив. Наприклад, Telegram використовується для координації зборів коштів та організації допомоги постраждалим від війни.

Instagram має характер соціальної мережі, орієнтованої на особисте використання, що робить його подібним до цифрового фотоальбому, яким люди діляться зі своїм найближчим колом – родичами, друзями, знайомими. З цієї причини платформа часто використовується для організації невеликих, приватних зборів, де кошти йдуть для конкретних осіб або локальних потреб. Такий формат дозволяє користувачам швидко ділитися інформацією та збирати допомогу серед тих, хто їх добре знає і кому небайдужі персональні історії.

Водночас Instagram продовжує залишатися потужним засобом для поширення масштабних загальнонаціональних ініціатив, коли користувачі виходять за межі своїх приватних мереж. Instagram особливо загострений на використання візуальних медіа у поєднанні з текстовим контентом, що значно посилює комунікаційний ефект. Це дозволяє висвітлювати військові злочини з боку російських військових та поширювати правду про події війни через фото, відео та інші візуальні матеріали, які більш емоційно впливають на глядачів і спонукають їх до активної підтримки України.

Подібно до X, в Instagram також проводяться флешмоби з використанням хештегів, які об'єднують користувачів навколо важливих ініціатив і допомагають поширювати інформацію.

Таким чином, діджитал комунікація виконує важливу роль не лише у поширенні правдивої інформації про війну в Україні, а й також у мобілізації міжнародної підтримки. Хештеги слугують потужним інструментом для об'єднання людей і залучення уваги до критичних питань. У поєднанні всі ці інтернет-платформи та месенджери створили величезну мережу для

самоорганізації українського суспільства в умовах війни.

Ці процеси взаємопов'язані з більш глибокими змінами в суспільстві, зокрема, з переосмисленням цінностей, норм та ідентичності. Війна з росією призвела до трансформації у мовній політиці та культурних практиках. Наприклад, спостерігається зростання використання української мови як на рівні повсякденного спілкування, так і в офіційному діловодстві [ДФ 2023]. Це підкреслює роль мови не лише як інструмента комунікації, але й як важливого маркера національної ідентичності.

Зміни в мові, що відбуваються під час війни, мають багатогранний вплив на українське суспільство. Хоча сама мова не змінилася як засіб комунікації, але відбулися суттєві зміни в способах її використання, що відображають нові соціальні реалії та виклики. У сучасному цифровому просторі соціальні мережі та месенджери не тільки можуть не тільки полегшувати комунікацію між людьми, які навіть можуть не знати один одного особисто, але й відкривати можливість для масової мобілізації до дії. Наприклад, репости зборів, інформаційних постів, які спростовують російську пропаганду, та створення спільнот з метою допомоги Україні показують, як діджитал медіа стають важливим інструментом для підтримки та об'єднання суспільства.

Значні зміни відбулися також і в українському колективному мовленні, особливо у зв'язку з легітимізацією периферійної лексики та інтенції опору. Війна зміцнила національний дискурс, де вжиток виразів, які раніше вважалися грубими або асоціальними, тепер стає символом мужності та героїзму, що об'єднує українське суспільство. Такі елементи мовної картини війни зміцнюють відчуття національної ідентичності та підвищують ефективність мовленнєвого опору агресорові.

Мовні зміни, особливо завдяки широкому використанню цифрових медіа, не лише сприяють формуванню нових культурних норм, але й стають інструментом зміцнення національної єдності та активного діалогу з міжнародною співтовариством. Мова, будучи основним засобом комунікації,

адаптується до викликів часу, відображаючи нові реалії, що виникли під впливом війни.

Унікальні обставини, пов'язані з війною, призвели до появи інноваційних форм її використання, як-от впровадження нових термінів, активне використання хештегів і мемів, а також створення контенту, орієнтованого на глобальну аудиторію. Ці зміни не лише забезпечують ефективну комунікацію в кризових умовах, але й закладають основу для довготривалих трансформацій української соціальної та культурної реальності.

Отже, сучасні мовні практики в Україні під час війни адаптувалися до нових соціальних реалій, відображаючи трансформацію соціальних ролей, ієрархії цінностей та національної ідентичності. Проаналізувавши лінгвістичні аспекти трансформації українського суспільства під впливом війни, можна стверджувати, що мова стала важливим інструментом самовизначення, зміцнення єдності та мобілізації ресурсів для підтримки країни. Водночас мовні зміни сприяли формуванню нових соціальних груп і стратегій взаємодії з іншими державами. Ці процеси підкреслюють глобальний характер соціальних трансформацій, що відбуваються в Україні в умовах війни, і показують, як мова сприяє інтеграції країни в міжнародну спільноту.

1.3 Роль іноземної мови в соціальних трансформаціях

Іноземні мови, зокрема англійська, стали важливими елементами в освіті та культурному обміні в Україні. Опитування показують, що 68% українців володіють хоча б однією іноземною мовою, переважно, в основному англійської [КМІС 2023]. В умовах війни знання іноземних мов набуває особливого значення, оскільки сприяє інтеграції України в міжнародну спільноту та отриманню підтримки з-за кордону. Війна також стала катализатором для збільшення використання української мови в суспільстві, що підкреслює важливість мовної ідентичності [Lönngren, Rosén, Yurchenko 2023].

В умовах війни іноземні мови виконують важливу функцію, спрямовану на міжнародну комунікацію та підтримку. Англійська мова, яка є головною мовою міжнародних відносин, дозволяє Україні брати участь у міжнародних форумах, комунікувати з партнерами, а також отримувати гуманітарну та військову допомогу. Це особливо важливо в контексті агресивної російської пропаганди, яка намагається дискредитувати Україну на міжнародній арені. Завдяки цим зусиллям, українські представники можуть ефективно протистояти дезінформації та формувати позитивний імідж країни.

Як стверджує українська науковиця Н. Черниш, у контексті російсько-української війни концепція глокалізації набуває нового значення. Тобто, локальний конфлікт в Україні швидко вийшов за її межі, ставши центром світової уваги. Це явище яскраво показує, як локальні події можуть мати глобальний вплив, що є ключовим аспектом соціальних змін у сучасному взаємопов'язаному світі [Черниш 2022, с. 16].

Важливу роль у цьому процесі відіграє іноземна мова, яка стає не лише засобом міжнародного спілкування, але й інструментом, що допомагає залучати глобальну спільноту до підтримки та солідарності з Україною. В умовах глобалізації вона відкриває можливості для налагодження міжнародних відносин, поширення інформації про війну та формування глобального дискурсу про події в Україні.

Велика кількість українських ЗМІ, такі як “The Kyiv Independent”, “Ukrainer” (стилізовано як Ukraïner), «Укрінформ», «Свідомі», «Блискавка» і багато інших почали активно вести свої сторінки в соціальних мережах англійською мовою, що дозволило охопити ширшу міжнародну аудиторію та протидіяти російській пропаганді.

Інформаційне агентство УНІАН відкрило свій фотобанк, один з перших в Україні оперативних сервісів новин, який надає якісні цифрові фото та інформацію в реальному часі, що ілюструють щоденні найважливіші події в Україні для всіх зацікавлених міжнародних ЗМІ, впливових осіб та міжнародних агентств [1+1 Media 2022].

Ці кроки значно розширили доступ міжнародної спільноти до інформації про події в Україні з перших рук. Крім того, багато українських офіційних джерел та державних установ, як от Інстаграм сторінки Президента Володимира Зеленського або Міністерства закордонних справ, почали активно вести свої сторінки в соціальних мережах англійською мовою, що дозволило охопити ширшу міжнародну аудиторію та протидіяти російській пропаганді на глобальному рівні.

Війна стала поштовхом до формування нової української нації. Спостерігається небувала інтеграція та об'єднання суспільства, яке долає колишні регіональні відмінності. Ця трансформація демонструє, як зовнішня загроза може прискорити процеси національної єдності та утвердження ідентичності.

Війна стала поштовхом до формування нової української нації, в якій мова, включно з іноземними, відіграє ключову роль у побудові сучасної ідентичності. Спостерігається небувала інтеграція суспільства, яке долає колишні регіональні відмінності та знаходить спільну платформу для вираження себе як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях. Використання іноземних мов стало не лише засобом залучення міжнародної підтримки, але й важливим інструментом у боротьбі за інформаційну перевагу, оскільки вона дозволяє Україні бути почутою у світі.

Ця трансформація показує, як зовнішні загрози прискорюють процеси національної єдності та утвердження ідентичності, при якому мова, зокрема англійська, стає не лише маркером національної свідомості, але й способом зміцнення зв'язків із глобальною спільнотою.

Зміни в мовному просторі не лише руйнують бар'єри в комунікації, але й надають можливість українцям ефективно адаптуватися до умов сучасного глобалізованого світу. Інтеграція іноземних мов у повсякденне життя, освіту та професійну діяльність українців відкриває нові горизонти для міжнародного співробітництва, бізнесу та культурного обміну. У цьому контексті володіння іноземними мовами стає важливим фактором не лише для

виживання нації, але й для її соціальної еволюції [Лобода, Павленко 2024, с. 144].

Цей мовний зсув підсилює відчуття єдності, адже спільна мова спілкування дозволяє будувати довірливі стосунки з міжнародними партнерами, отримувати та надавати підтримку у складних обставинах. Окрім цього, розвиток мовних навичок сприяє підвищенню рівня адаптивності суспільства, що особливо важливо в умовах постійних викликів і криз. Водночас, іноземні мови надають українцям можливість висловлювати свої думки, переживання та досвід, формуючи нову ідентичність у сприйнятті себе самих на міжнародній арені.

Таким чином, мовна адаптація в Україні під час війни має значний вплив на соціально-економічне середовище, оскільки зростання мовних навичок сприяє не лише покращенню особистісного розвитку, але й інтеграції країни в світові процеси, які формують основу для стабільного розвитку в післявоєнний період.

Однією з важливих соціальних змін у цьому аспекті є переоцінка цінностей українців. Відбувається перехід від матеріальних до постматеріальних цінностей, посилюється вплив європейських демократичних ідеалів. Іноземні мови в цьому контексті стають ключовим засобом для розширення доступу до міжнародної інформації та ресурсів, а також для культурного та освітнього обміну. Це свідчить про глибокі зміни у світогляді нації, що матимуть довгострокові наслідки для її розвитку.

Крім того, значно розширилися можливості встановлення нових відносин з міжнародними партнерами та громадськими організаціями, що у свою чергу сприяє формуванню більш міцної соціальної згуртованості. Така трансформація має вирішальне значення для соціальної єдності та ефективного функціонування суспільства в умовах кризи.

Сучасна війна як соціальне явище зачіпає всі аспекти суспільного життя. Для неї характерне активне використання новітніх технологій та інформаційних стратегій, які змінюють природу соціальної взаємодії.

Концепція «війни в режимі онлайн» підкреслює не тільки важливість інформаційних технологій, а також роль іноземних мов у формуванні нових суспільних рухів і глобальної солідарності [Черниш 2022, с. 21].

Враховуючи вже наведену інформацію, можемо припустити, що комунікація з міжнародними партнерами, включаючи міжнародні організації, державні та приватні інститути, ведеться переважно іноземними мовами, що значно полегшує процес залучення гуманітарної та військової підтримки з-за кордону. Крім того, багато українських волонтерів використовують іноземні мови для перекладу офіційних документів, повідомлень та звернень до міжнародної спільноти, допомагаючи поширювати інформацію про війну на глобальному рівні.

Окрім того, інші європейські мови, такі як польська, німецька, французька та інші, допомагають забезпечити ефективну комунікацію з партнерами на рівні сусідніх країн і Європейського Союзу. Ці мови є важливими для проведення переговорів, укладення угод та розробки спільних стратегій у відповідь на поточну кризу. У цьому контексті іноземні мови не тільки сприяють міжнародній взаємодії, але й допомагають створювати нові соціальні мережі та формувати міжнародні коаліції [Pavlenko, Norton 2007, с. 593].

Також іноземні мови відіграють важливу роль у дипломатичних відносинах та міжнародних переговорах щодо підтримки України. Наприклад, офіційні заяви Президента України Володимира Зеленського часто перекладаються англійською, німецькою, французькою та іншими мовами для ширшого міжнародного висвітлення. Таке використання іноземних мов допоможе в створенні міжнародних коаліцій, зміцненні відносин і координуванні допомоги.

Ця багатогранна роль іноземних мов в умовах війни підкреслює їхній вплив не лише на дипломатичну сферу, але й на ширші суспільні трансформації. Вони стали важливим інструментом для адаптації країни до нових викликів і підтримки єдності суспільства, що особливо помітно в

активізації волонтерського руху, самоорганізації населення та глобальної солідарності.

Підсумовуючи, можна зазначити, що війна стала потужним каталізатором соціальних трансформацій в Україні, особливо у сферах громадянської активності, волонтерства та інформаційної комунікації. Іноземні мови стали ключовим інструментом у цих процесах, сприяючи поширенню правдивої інформації про події в Україні, мобілізації ресурсів і зміцненню міжнародної підтримки.

Дослідження ролі іноземної мови в соціальних трансформаціях України під час війни показало, що активне використання іноземних мов, зокрема англійської, дозволило долати інформаційні бар'єри, протидіяти російській пропаганді та формувати об'єктивний образ країни у світі. Це сприяло приверненню уваги до важливих питань війни, зміцненню глобальної солідарності та розширенню відносин з міжнародним товариством. Іноземні мови також стали інструментом для активізації співпраці з міжнародними організаціями, залучення фінансової та гуманітарної допомоги і популяризації української культури та цінностей серед світової спільноти.

Крім того, використання іноземних мов стало важливим засобом підтвердження національної ідентичності, адже українці активно представляли свою історію, культуру та боротьбу за свободу на міжнародній арені. Це підкреслює важливість мовної комунікації не тільки як інструменту подолання кризових ситуацій, а й як платформи для зміцнення міжнародного співробітництва та інтеграції України у світову спільноту. Загалом, іноземні мови відіграють ключову роль у розвитку соціальних трансформацій, посиленні міжнародного впливу та створенні нових можливостей для України на глобальному рівні.

У цьому розділі були розглянуті ключові аспекти використання іноземної мови як інструменту соціальних трансформацій в Україні під час війни. Було детально проаналізовано лінгвістичні зміни в українському суспільстві під впливом зовнішніх викликів, зокрема війни, а також визначено

роль іноземних мов у формуванні нових соціальних реалій, посиленні національної ідентичності та взаємодії з міжнародною спільнотою. Завдання, поставлені в межах цього розділу, були успішно вирішені через вивчення мовних практик, їхнього впливу на соціальні зміни, а також через підкреслення важливості іноземних мов для глобальної інтеграції та розвитку співпраці з міжнародними партнерами.

РОЗДІЛ 2

ВПЛИВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА СОЦІАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ВІЙНИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

2.1 Іноземна мова як інструмент розвитку волонтерських ініціатив

Від початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну іноземні мови набули нового значення як засіб комунікації, інструмент залучення міжнародної допомоги та як чинник соціальних змін. Знання іноземних мов стало важливим ресурсом для українського суспільства в роки війни, коли інформація та гуманітарна допомога стали ключовими елементами національної стійкості. Іноземні мови слугують засобом взаємодії з міжнародною спільнотою, сприяють співпраці з волонтерськими організаціями, надають гуманітарну допомогу та просувають інтереси України на міжнародній арені.

Одним із яскравих проявів соціальних трансформацій під час війни в Україні стало швидке зростання волонтерських рухів, які сформувалися як відповідь на кризові виклики. Як зазначено в законі України «Про волонтерську діяльність» від 19.04.2011 р., це добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги [Закон України «Про волонтерську діяльність» 2011].

Українці змогли самоорганізуватися в численні волонтерські ініціативи, що охоплюють широке коло діяльностей — від підтримки фронту до забезпечення тилу. Волонтери забезпечують гуманітарну допомогу, медичні постачання, евакуацію цивільного населення та інші критично важливі аспекти життя в умовах війни.

Завдяки іноземним мовам, волонтерські організації мають можливість налагоджувати ефективну комунікацію з міжнародними партнерами, залучати

ресурси з-за кордону та підвищувати обізнаність міжнародної спільноти про події в Україні. Така підтримка не лише сприяє зміцненню українського суспільства, а й трансформує соціальні взаємодії, створюючи нові зв'язки та зміцнюючи відчуття єдності й відповідальності один за одного. Цей досвід взаємодії з міжнародною спільнотою через іноземні мови дав волонтерському руху в Україні потужний імпульс до розвитку та розширення діяльності. Водночас, важливо згадати, що основи волонтерства в українському суспільстві формувалися ще з часу здобуття незалежності у 1991 році і до 2014 року.

Після здобуття незалежності в 1991 році, аж до 2013 року, український волонтерський рух почав формуватися як невід'ємний атрибут громадянського суспільства, запозичуючи та впроваджуючи світові традиції волонтерської діяльності з урахуванням українських реалій. Основними аспектами українського волонтерського руху на той час були підтримка інвалідів, незаможних і літніх людей, волонтерство в релігійних громадах, природоохоронні акції та реалізація міжнародних волонтерських програм.

Після Революції Гідності низка новостворених волонтерських організацій узялася за складне й масштабне завдання підтримки українських військ, які б'ються з окупантами на сході України. З 2014 року український волонтерський рух сформував модель дій, зумовлену гостротою ситуації, в якій йому довелося опинитися. Це були мешканці (або ж цілі територіальні громади), котрі передавали продукти харчування, предмети першої необхідності та теплий одяг протестувальникам, а згодом і добровольчим батальйонам, сформованих під впливом спроб анексії українських областей східним сусідом.

Волонтерський рух в Україні набув особливого розвитку у 2014-2015 роках, коли зосередився на кількох важливих напрямках допомоги. Пріоритетними стали підтримка збройних сил, допомога пораненим військовим та звільненим з полону в зоні АТО, турбота про родини

військовослужбовців та внутрішньо переміщених осіб, а також підтримка цивільного населення на території проведення АТО.

На загальнонаціональному рівні виділяються потужні волонтерські організації військового спрямування: «Армія SOS», «Повернись живим», «Крила Фенікса», «Підтримай армію України» та «Волонтери без кордонів». Окрему категорію становлять організації, що спеціалізуються на допомозі конкретним військовим підрозділам, медичним працівникам та мешканцям окремих територій.

Значну роль відіграють організації, орієнтовані на допомогу цивільному населенню: «Кожен може допомогти», Офісна сотня, Центр допомоги вимушеним переселенцям, благодійний фонд «Серце», Логістичний штаб та «Твоя опора». Ці та інші волонтерські об'єднання забезпечують всебічну підтримку внутрішньо переміщеним особам та родинам учасників АТО [Горбачевський 2019, с. 126].

Упродовж 2017-2021 років внутрішня й зовнішня ситуація в країні дещо стабілізувалася. Попри це, інтерес людей до волонтерства закономірно знизився, але реалізація соціальних, культурних та освітніх проєктів тривала.

Повномасштабне вторгнення після лютого 2022 року спричинило нову хвилю активізації та розвитку волонтерства в Україні: досвід волонтерства у 2014-2016 роках, наявність законодавчої бази та ефективних механізмів взаємодії між волонтерами, військовими та державними структурами призвели до безпрецедентного рівня самоорганізації українських громадян [Штрайхер, Школяр 2024, с. 27].

Проте зі зміною масштабу та інтенсивності військових дій суттєво змінився й характер волонтерської діяльності. Якщо раніше волонтерство зосереджувалося здебільшого на локальних ініціативах та підтримці військових, то тепер воно охоплює ширші сфери: медичну, гуманітарну, інформаційну та навіть технічну підтримку. Волонтерська діяльність стала набагато більшою за масштабами та більш організованою, із залученням великої кількості кваліфікованих спеціалістів, а також зі створенням

структурованих команд, здатних координувати складні операції.

Наприклад, із початком повномасштабного вторгнення громадська організація «Український Альянс» налагодила співпрацю з різними національними та міжнародними установами, фондами й організаціями, зокрема з Фондом Фрідріха Науманна в Німеччині, Американською Радою та Українською Академією Наук. Вони також взаємодіяли з центральними урядовими установами та міністерствами (як-от Міністерством молоді та спорту і Міністерством закордонних справ), а також з органами місцевої влади [Ладонько, Мірко 2023, с. 135].

Міжнародні фонди та організації виступають донорами для українських волонтерських ініціатив. Серед них – Open Society Foundations, Міжнародний фонд «Відродження», заснований філантропом Джорджем Соросом і частиною мережі Фундацій відкритого суспільства; SIDA, шведська урядова агенція міжнародного співробітництва, що співпрацює з 35 країнами в Африці, Азії, Латинській Америці та Європі; USAID, провідна міжнародна агенція розвитку, створена в США у 1961 році; UNDP, програма ПРООН, що сприяє розбудові стійкості та відновленню; Global Greengrants Fund, міжнародна організація, яка підтримує екологічні проекти; та National Endowment for Democracy (NED), приватний некомерційний фонд, створений у 1983 році для підтримки демократичних інститутів у всьому світі. NED, фінансований Конгресом США, щороку надає понад 2000 грантів на підтримку проектів неурядових організацій у понад 100 країнах, сприяючи розвитку демократії [Горінов, Драпушко 2022, с. 99].

Слід підкреслити, що волонтерський рух на міжнародному рівні стає все більш організованим завдяки активній співпраці різних міжнародних організацій, таких як Всесвітня громадянська служба, Волонтери ООН, Альянс Європейських волонтерських організацій, Координаційний комітет міжнародних волонтерських організацій під егідою ЮНЕСКО та інші. Ці організації здійснюють діяльність, спрямовану на вирішення соціально-

гуманітарних, соціокультурних, інформаційно-консультативних та екологічних проблем.

До того ж, міжнародні волонтерські програми мають позитивний вплив на зміцнення культурного та соціального діалогу між Україною та іншими країнами. Вони дозволяють українським волонтерам не тільки розширювати свої горизонти, але й здобувати унікальний досвід роботи в багатонаціональних колективах. Сьогодні волонтерські організації діють у 80 країнах світу, а щорічно понад 110 мільйонів людей долучаються до різноманітних добровільних програм [Горінов, Драпушко 2022, с. 157].

У цих програмах українські волонтери можуть брати активну участь, отримуючи інтенсивну мовну практику, знайомлячись із культурою інших країн та набуваючи нових навичок у процесі неформальної освіти. Крім того, волонтери виступають своєрідними посланцями України, маючи можливість популяризувати свою країну на міжнародній арені.

До того ж, волонтерські програми позитивно впливають на міжнародні відносини між Україною та іншими країнами. Участь українських волонтерів у таких програмах сприяє зміцненню культурного та соціального діалогу, підвищенню рівня взаєморозуміння та співпраці. Українські волонтери, беручи участь у міжнародних проєктах, спрямованих на розвиток демократії, захист прав людини, міжнародне співробітництво та вирішення екологічних питань, роблять вагомий внесок у міжнародну репутацію України. Така діяльність розширює можливості для співпраці, посилюючи взаємну довіру та повагу.

Іноземні мови відіграють ключову роль у цьому процесі, слугуючи основним засобом комунікації між волонтерами та партнерами з інших країн. Завдяки знанню іноземних мов українські волонтери можуть ефективніше налагоджувати міжнародні контакти, брати участь у спільних проєктах та доносити важливі ідеї й цінності до ширшої аудиторії. Крім того, іноземні мови є важливим інструментом для представлення України на міжнародному рівні, демонструючи відкритість та прагнення до співпраці. Це сприяє не

тільки реалізації спільних проєктів, але й зміцнює позитивний образ України в очах міжнародної спільноти.

Ще з 2014 року серед громадських ініціатив важливу роль відіграють антидезінформаційні проєкти, серед яких StopFake, InformNapalm, а також Український кризовий медіа-центр, Euromaidan Press, UkraineWorld, VoxUkraine (проєкт VoxCheck). Платформи перевіряють і спростовують викривлену інформацію, переважно російську дезінформацію, представляють проукраїнський погляд на ситуацію в Україні, переважно події російсько-української війни англійською та іншими іноземними мовами [Лозовий 2023, с. 369].

Центр протидії дезінформації має англійську версію свого сайту, що робить його важливим ресурсом для користувачів, які говорять іноземними мовами. Цей центр активно використовується для поширення правдивої інформації про події в Україні, що є особливо важливим в умовах інформаційної війни та дезінформації, з якою стикається країна. Центр виконує ключові функції, такі як моніторинг інформаційного простору, виявлення загроз національній безпеці та забезпечення інформаційної безпеки України. Його діяльність спрямована на протидію дезінформації та маніпуляціям, що дозволяє користувачам отримувати актуальну та достовірну інформацію

Зростання ролі громадянського суспільства, його ефективності у впровадженні реформ, всебічна волонтерська допомога військовим та цивільному населенню в умовах початку агресії російської федерації свідчить про розвиток нормативно-правової сфери взаємодії між громадським сектором та державою [Kravets, Varvinenko 2024, с. 207].

Організації громадянського суспільства відіграли важливу роль у протидії російській агресії у 2014 році. Ще більш значущою стала їхня діяльність в умовах повномасштабного нападу росії у 2022 році. Результати соціологічного дослідження «Громадянське суспільство в Україні в умовах війни – 2022» продемонстрували значне зростання кількості громадських та

благодійних організацій. У 2022 році було зареєстровано 2 760 громадських організацій (далі – ГО), 6 367 нових благодійних організацій (далі – БО) (у 2021 році таких новостворених благодійних організацій було лише 830). У 2022 році найбільше нових ГО, БО було зареєстровано в Києві, Київській області, Львівській, Харківській, Дніпропетровській та Одеській областях [ІСАР Єднання 2023].

Українське громадянське суспільство прискорило свій розвиток після 2014 року та значно розширило свій вплив після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році. Відповідаючи на необхідність мобілізації сил в умовах гібридної російсько-української війни, багатовекторна допомога волонтерських ініціатив та неурядових організацій спрямована від посилення обороноздатності до допомоги внутрішньо переміщеним особам, які безпосередньо постраждали від війни, відновлення та реконструкції зруйнованого.

Повномасштабне російське вторгнення мобілізувало організації громадянського суспільства (в тому числі на низовому рівні) та посилило їхню співпрацю. Однак існує проблема сталого рівня залучення громадян до діяльності громадського сектору, фінансування, доброчесності та відкритості.

Наприклад, мережа польсько-українських організацій вже довела свою особливу важливість під час війни росії проти України у 2022 році. Цей досвід співпраці між польсько-українськими організаціями, окрім впливу на поточні потреби, може стати прикладом для подальшого розвитку соціальної роботи в Україні та способів максимізації подальшого зростання неурядового сектору [Romaniuk, Mamzer, Farkas 2024, с. 12].

За даними УВКБ ООН, станом на 15 жовтня 2024, понад 6,1 млн. українців отримують тимчасовий захист в країнах Європи, з них близько 970 тис. у Польщі [ВВС Україна 2024]. Згідно з офіційними даними Прикордонної варті Республіки Польща, з моменту початку повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України у лютому 2022 року, зафіксовано понад 18 мільйонів перетинів українсько-польського кордону громадянами

України у напрямку в'їзду до Польщі [Straż Graniczna 2024]. Варто зазначити, що наведена статистика відображає загальну кількість перетинів кордону, а не унікальних осіб, оскільки значна частина громадян здійснювала багаторазові поїздки. Цей показник демонструє інтенсивність транскордонного руху та масштаби міграційних процесів, спричинених військовим конфліктом.

Іноземна мова стала рушієм самоорганізації польського народу та інструментом комунікації між українцями й поляками. Польський уряд запровадив відкриті кордони для біженців і створив системи підтримки для задоволення їхніх базових потреб. Волонтери швидко організували поширення інформації польською та українською мовами через плакати та листівки, допомагаючи орієнтуватися у пошуку житла, працевлаштування та соціальної підтримки..

Польський ринок праці потребував швидких реформ, щоб запропонувати роботу новим працівникам. Система освіти повинна була забезпечити школи для дітей та мовні курси для всіх, хто їх потребує. Окрім вивчення польської мови, іммігранти хочуть вивчати інші мови ЄС, особливо англійську, що дозволило б їм зайняти кращі позиції на міжнародному ринку праці. Викладання польської та англійської мов може запропонувати міжнародна українська діаспора, використовуючи модель програми Teaching English, яку запропонували лідери польської діаспори.

Мовна підтримка, зокрема уроки польської й англійської, сприяла інтеграції дітей у школах і допомагала дорослим адаптуватися до нового середовища. Громади активно долучалися до збору гуманітарної допомоги, використовуючи соціальні мережі для координації та доставки ресурсів, навіть у найменших населених пунктах, таких як село Некелька [Romaniuk, Mamzer, Farkas 2024, с. 17].

Іноземна мова стала важливим інструментом для подолання мовного бар'єра та формування довіри, об'єднуючи українських біженців і міжнародні громади у спільних зусиллях для подолання викликів війни. В умовах повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну саме знання

іноземних мов стало рушійною силою для розширення можливостей волонтерських організацій. Це дозволило забезпечити ефективну комунікацію з міжнародними партнерами, залучити гуманітарну допомогу, ресурси та підтримку з-за кордону.

Українські волонтерські ініціативи трансформувалися під впливом міжнародної співпраці, отримуючи нові знання, досвід і можливості. Міжнародні програми та фонди не лише підтримували волонтерський рух в Україні, але й сприяли зміцненню міжнародних зв'язків, обміну ідеями та створенню нових соціальних і культурних зв'язків.

Таким чином, іноземні мови виконують ключову роль у розвитку волонтерського руху, стаючи засобом для реалізації спільних проєктів, представлення України на міжнародній арені та популяризації її цінностей. Це сприяє не лише гуманітарній підтримці, але й формуванню позитивного іміджу України у світі, підтверджуючи, що волонтерство є потужним елементом соціальних трансформацій у часи війни.

2.2 Вплив іноземної мови на соціальні трансформації в культурній та науковій комунікації

Іноземна мова завжди відігравала ключову роль у процесах культурного та наукового обміну між народами, сприяючи взаєморозумінню, збагаченню знань та популяризації національних досягнень на міжнародному рівні. В умовах сучасних викликів, спричинених війною російської федерації проти України, значущість іноземних мов зростає ще більше. Вони стали одним із головних інструментів для розкриття світу правди про події в Україні, демонстрації культурних здобутків та налагодження тісної співпраці з міжнародною спільнотою.

Як зазначає Е. Кастельс, форми культурного самовираження сьогодні дедалі більше відходять від традиційних історичних і географічних контекстів, стаючи переважно опосередкованими електронними комунікаційними мережами. Ці мережі взаємодіють з аудиторією, використовуючи різноманітні

коди та цінності, що в кінцевому підсумку занурює нас у світ оцифрованого, аудіовізуального гіпертексту. У такій ситуації інформація та комунікація циркулюють через розгалужену систему засобів масової інформації, де політичні процеси все частіше відбуваються в медіа-просторі.

Той факт, що політика має бути сформульована мовою електронних медіа, має глибокі наслідки для характеристик, організації та цілей політичних процесів, політичних акторів та політичних інститутів. Зрештою, влада в медіа-мережах відходить на другий план, поступаючись владі потоків, втілених у структурі та мові цих мереж [Castells 2009, с. 407].

Сучасні політичні комунікації все більше залежать від глобальних інформаційних мереж, де іноземні мови виконують роль ключових інструментів для забезпечення міжнародного діалогу. В умовах війни іноземні мови стають не лише засобом передачі інформації, але й важливим елементом культурного самовираження. Вони дозволяють Україні донести своє бачення подій до міжнародної спільноти, формуючи об'єктивний образ країни та залучаючи підтримку з-за кордону.

У цьому контексті іноземна мова виступає як засіб культурної ідентифікації та соціальної інтеграції. Вона відкриває нові можливості для наукової комунікації, сприяючи обміну знаннями та досвідом між країнами. Це особливо важливо в умовах глобалізації, коли інформація швидко циркулює через різноманітні медіа-канали.

Таким чином, іноземна мова не лише сприяє культурному обміну, але й стає важливим фактором у соціальних трансформаціях під час війни. Популяризація українських культурних здобутків на міжнародній арені також є невіддільною складовою соціальних трансформацій. Завдяки іноземним мовам українське мистецтво, музика, кіно та література отримують нові платформи для представлення у світі.

Однією з важливих сфер використання іноземних мов є переклад військової пісенної творчості та літератури. Пісні, створені під час війни, несуть у собі не лише емоційний заряд, але й глибокі культурні сенси, що

відображають силу духу українців, їхню боротьбу за свободу та гідність. Наприклад, пісня «Ой, у лузі червона калина», яка стала символом спротиву українського народу, не лише перекладена багатьма мовами, зокрема англійською, а й здобула нове звучання завдяки співпраці з всесвітньо відомим гуртом Pink Floyd.

У квітні 2022 року британський гурт створив аранжування пісні на основі виконання її фронтменом гурту *Boombax* Андрієм Хливнюком. Запис вокалу, зроблений Андрієм просто на вулицях Києва під час його служби в територіальній обороні, став основою для композиції “*Hey, Hey, Rise Up*” [Pink Floyd 2022]. Цей проєкт не тільки посилив міжнародну увагу до України, а й підкреслив, як музика може об’єднувати людей у боротьбі за свободу та справедливість. Композиція стала популярною у багатьох країнах, зібрала мільйони переглядів і допомогла залучити кошти для гуманітарної допомоги українцям.

Аналогічно, переклад книги Сергія Жадана «Інтернат», яка описує реалії війни на Донбасі, дозволив читачам за кордоном глибше зрозуміти переживання українців у складні часи. Завдяки зусиллям перекладачів, зокрема англійською, німецькою, польською, французькою та іншими мовами, «Інтернат» здобув широке визнання за кордоном. Наприклад, англійський переклад роману отримав високу оцінку критиків, які наголошували на точності передачі стилю Жадана та емоційної насиченості тексту.

Вплив роману виходить далеко за межі літературного світу. Він є не тільки є знаковим твором сучасної української літератури, але й глибоко розкриває унікальні аспекти культури, історії та соціальних реалій України.

Ознайомлення з романом “*The Orphanage*” набуває особливої актуальності не лише для українських читачів, а й для міжнародної аудиторії, оскільки порушує універсальні питання ідентичності, сенсу життя та адаптації до соціальних змін. Завдяки роботі перекладачів Райлі Костіган-Г’юмса та Ісаака Стекхауса Вілера, які адаптували роман для англомовних читачів,

«Інтернат» став доступним і зрозумілим для ширшої аудиторії. Обговорення твору стало приводом для дискусій про війну, гуманізм та відповідальність міжнародної спільноти [Дольник 2023, с. 243].

Документальний фільм «20 днів у Маріуполі», створений українським режисером і журналістом Мстиславом Черновим, став одним із найбільш знакових кінематографічних проєктів, які висвітлюють події війни в Україні. Ця стрічка, заснована на реальних зйомках, здійснених у перші дні облоги Маріуполя, є потужним свідченням жахів, пережитих мирним населенням під час російської агресії. У фільмі передані сцени руйнувань, бомбардувань, боротьби лікарів за життя поранених та розпачу людей, які опинилися в пастці блокади. Вражаюча чесність і документальність роботи Чернова роблять стрічку важливим історичним свідченням злочинів, які не мають бути забутими.

Отримання премії «Оскар» від Американської академії кіномистецтва за найкращий документальний фільм стало не лише визначною подією в кар'єрі Мстислава Чернова, але й історичним моментом для української кінематографії. Це перша нагорода такого масштабу, яка відзначила фільм, пов'язаний із війною в Україні [Суспільне Культура 2024]. Нагорода на міжнародній сцені символізує не лише визнання мистецької вартості стрічки, але й підтримку глобальної спільноти в прагненні до справедливості. Завдяки перекладам англійською та іншими мовами, стрічка стала доступною для широкої аудиторії, що дозволило глибше розкрити масштаби трагедії, яка відбувається в Україні.

Вплив фільму на світове суспільство важко переоцінити. По-перше, він відкрив очі мільйонам людей у різних країнах на реальність війни. Відомо, що після перегляду стрічки багато глядачів на Заході активно почали долучатися до гуманітарної допомоги Україні, організовувати благодійні заходи та публічно висловлювати підтримку українському народу. По-друге, фільм став інструментом інформаційної боротьби, руйнуючи російську пропаганду, яка намагається применшити масштаби злочинів у Маріуполі. Кадри з фільму

стали доказами, що використовуються в міжнародних судах для розслідування воєнних злочинів.

Крім того, «20 днів у Маріуполі» стимулював культурну дипломатію України. Стрічка демонструвалася на найбільших міжнародних кінофестивалях, наприклад Sundance, а окрім цього отримала численні нагороди і схвальні відгуки критиків, як-от на Bafta, Directors Guild of America Awards, Peabody Awards та ін. Це сприяло зміцненню позицій українського кінематографу у світі, який нині сприймається як потужний інструмент висвітлення соціальних і політичних викликів [Kondrat 2024].

Завдяки проектам, таким як “War: Stories from Ukraine” або подкаст “UA: The Day We Survived”, світ може не лише дізнатися факти та побачити картини війни, в якій Україна захищає свою свободу від російського вторгнення, а й зрозуміти та відчувти українців. Реакція іноземців важлива, оскільки вона створює відчуття, що українці не самі, і дає сили триматися до перемоги.

Крім того, з’явилися нові ресурси, такі як “We Are Ukraine” та багатомовний “Post to Stop War in Ukraine”, які допомагають звичайним українцям стати “іноземними мовниками» та поширювати інформацію про ситуацію в Україні по всьому світу. Ці проекти не лише інформують, але й емоційно залучають міжнародну аудиторію, створюючи більш глибоке розуміння та співчуття до ситуації в Україні [ZAXID.NET 2022].

В умовах сучасного світу, де війна виходить за межі фізичного протистояння і розгортається на полях культури, інформації та технологій, відеоігри також стають потужним інструментом впливу. Гра S.T.A.L.K.E.R. 2: Heart of Chernobyl, довгоочікуване продовження культової серії від української студії GSC Game World, перетворюється не просто на розвагу, а на культурний феномен, що несе меседж опору і відродження. Лише за два дні від релізу гра розійшлася тиражем понад мільйон копій, встигнувши закріпити за собою статус однієї з найуспішніших в історії українського ігропрому [IGN 2024].

Окрім української мови, гра має якісну англійську озвучку, що робить її доступною для глобальної аудиторії. Це відкриває Україну світові, дозволяючи побачити її не як жертву, а як сильну державу, здатну створювати унікальний продукт навіть у часи війни. Це також потужний контрпропагандистський крок проти російських нарративів, які десятиліттями прагнули монополізувати культурний простір України. Через інтеграцію української мови та символіки ця гра протистоїть ворожим нарративам, поширюючи правдиву історію України на весь світ.

Інтеграція української мови та символіки в гру сприяє глобальному впливу, знайомить західного гравця з нашою історією та протистоїть російській пропаганді, яка намагалася привласнити українську культуру. Гра стає важливим інструментом *soft politics*, особливо серед молоді аудиторії [МЕТАРОМАНТИКА 2024].

Отже, роль іноземної мови в культурній та науковій комунікації під час війни є багатогранною. Вона не лише забезпечує доступ до міжнародних ресурсів і знань, але й формує нові соціальні зв'язки, які допомагають Україні адаптуватися до викликів сучасності. Цей процес підкреслює необхідність активного використання іноземних мов у всіх сферах суспільного життя для зміцнення позицій України на світовій арені. Ці аспекти є не лише практичним проявом соціальних трансформацій, а й важливими індикаторами інтеграції України у глобальний інформаційний та культурний простір.

Окремої уваги заслуговує співпраця українських науковців із міжнародними партнерами. Війна стала каталізатором для активного обміну досвідом у галузях, пов'язаних із відновленням економіки, соціальної сфери та інфраструктури. Одним із таких прикладів є проєкт *#ScienceForUkraine* [SFU], ініціатива, яка об'єднала університети, наукові центри та інші академічні установи по всьому світу. Мета цього проєкту – надавати українським науковцям та студентам інформацію про можливості участі в дослідницьких програмах, отримання стипендій, тимчасового працевлаштування та використання лабораторної інфраструктури. Ця

платформа стала важливим ресурсом для багатьох науковців, чії дослідження були призупинені через війну, і дозволила їм продовжити роботу в безпечних умовах.

Іноземна мова у цьому процесі відіграє ключову роль. Володіння англійською мовою, яка є основною мовою міжнародної науки, відкриває доступ до заявок на гранти, участі в конференціях, співпраці з іноземними колегами та адаптації до нових дослідницьких середовищ. Наприклад, багато європейських університетів пропонують українським науковцям програми, які вимагають активного володіння іноземними мовами для написання заявок, підготовки публікацій і презентацій результатів досліджень.

Крім цього, наукові програми від таких організацій, як Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA), зокрема MSCA4Ukraine [MSCA4Ukraine 2024], Erasmus+ [Erasmus+ 2024], а також стипендії від Німецької служби академічних обмінів [DAAD 2024] надають можливість українським дослідникам працювати та продовжувати свої дослідження незалежно від складних обставин життя світу. Це не лише сприяє збереженню українського наукового потенціалу, а й дозволяє українським науковцям бути активними учасниками глобального наукового дискурсу.

Загалом іноземна мова стає важливим інструментом інтеграції, підтримки академічної мобільності та зміцнення зв'язків між українськими та міжнародними науковими колами. В умовах війни, коли багато українських дослідників змушені працювати за межами країни, саме володіння іноземною мовою дозволяє їм активно брати участь у глобальному науковому дискурсі, ділитися результатами своїх досліджень і залучати ресурси для їх продовження.

Іноземна мова сприяє просуванню української науки, дозволяючи презентувати інноваційні досягнення на міжнародних конференціях, публікувати статті у провідних наукових журналах і створювати співпраці з дослідниками з усього світу. Наприклад, завдяки перекладам і популяризації досліджень про вплив війни на суспільство, економіку та культуру,

міжнародна наукова спільнота має змогу краще зрозуміти унікальний досвід України та адаптувати ці знання до власних умов. Це не лише сприяє розширенню академічного знання, а й посилює репутацію України як важливого гравця у сфері науки та технологій.

Іноземна мова відіграє ключову роль у культурній та науковій комунікації, особливо в умовах війни, коли актуальність донесення правдивої інформації, популяризації культурних досягнень і забезпечення міжнародної співпраці зростає багаторазово. Вона сприяє інтеграції України у світовий культурний і науковий простір, відкриваючи нові можливості для діалогу та взаємодії.

Завдяки використанню іноземних мов міжнародна аудиторія отримує доступ до унікального українського досвіду, що сприяє розумінню реалій війни, формує позитивний образ країни і залучає підтримку з-за кордону. Це допомагає поширювати інформацію, викликати міжнародний резонанс і створювати платформи для культурної дипломатії.

Крім того, іноземна мова є важливим інструментом у сучасних медіа-мережах, де інформація циркулює в режимі реального часу. Культурні продукти, які інтегрують українські символи, демонструють, як засоби самовираження стають важливими елементами міжнародного культурного обміну і контрпропаганди.

Таким чином, іноземна мова не лише полегшує культурний та науковий обмін, але й сприяє соціальним трансформаціям, інтегруючи Україну у світову спільноту, формуючи її позицію на міжнародній арені і підтримуючи ідентичність у протистоянні викликам сучасності.

2.3 Адаптація українських вимушених переселенців через призму використання іноземних мов

Зміни, спричинені війною, що триває в Україні, призвели до значних переміщень населення як всередині країни, так і за її межами. Серед цих змін особливу занепокоєність викликає проблема адаптації переміщених осіб до

нового середовища. Чимало українців були змушені покинути свою батьківщину та адаптуватися до нового культурного, соціального та мовного середовища.

Вивчення іноземної мови допомагає переміщеним особам орієнтуватися в новому соціальному середовищі, полегшує доступ до охорони здоров'я, освіти та соціальних послуг, а також допомагає їм встановити соціальні зв'язки з місцевим населенням. Крім того, вивчення іноземної мови відкриває можливості для працевлаштування та участі в культурному житті приймаючої громади. Завдяки мовній адаптації переселенці можуть знизити психологічний стрес і поступово інтегруватися в нове середовище.

У процесі мовної адаптації переміщені особи поступово долають комунікативні бар'єри та можуть більш упевнено взаємодіяти з місцевими жителями і брати участь у соціальному житті своєї нової громади. Це відбувається тому, що кожна взаємодія – від простих домашніх справ до складних соціальних контактів – сприяє їхній поступовій інтеграції в нову культурну реальність.

Включення до повсякденності передбачає, що мова країни тимчасового перебування стає невід'ємною частиною нашого життя. Це реалізується через використання мови при здійсненні найпростіших соціальних взаємодій та вміння «чути» навколишній соціальний простір.

На ранніх етапах війни найважливішими базовими потребами для багатьох були гроші, їжа, одяг, житло і медична допомога. Велика кількість людей залишила свої домівки без постійного заробітку, сезонного одягу і з запасом їжі лише на кілька днів; люди, які потребували ліків від різноманітних захворювань залишилися без доступу до медичної допомоги. Менш критичні потреби могли стати важливими в довгостроковій перспективі, оскільки вони були пов'язані зі соціальними, правовими та психологічними аспектами. Культурні та політичні потреби, у свою чергу, були зумовлені специфікою війни і вимагали окремого обговорення.

Одним із лідерів за кількістю українських біженців стала Федеративна

Республіка Німеччина, що прийняла понад 1 млн. наших співвітчизників. Одним із важливих елементів державної політики соціальної підтримки вимушено переміщених осіб стали державні безкоштовні курси із вивчення німецької мови, які працюють у багатьох регіонах ФРН. Вони виконують кілька важливих соціальних функцій: інтеграційну (сприяння включенню до суспільства), комунікативну (розвиток навичок розмовної та ділової мови для повноцінної участі у соціальних і трудових відносинах), адаптаційну (подолання стресу та розгубленості через залучення до освітнього процесу) [Паскевич, Зубченко 2023, с. 117].

Нажаль, одне лише знання мови не є стовідсотковою запорукою успішного працевлаштування. Для отримання високооплачуваної нефізичної роботи велике значення має кваліфікація, підтвердження українського диплому у ході спеціальної процедури, що вимагає досконалого знання німецької мови.

Деякі діти біженців навчаються в українських школах онлайн, що дозволено законодавством європейських країн. Водночас місцева влада проводить політику залучення якомога більшої кількості дітей до традиційного очного навчання в місцевих школах. Це ґрунтується на раціональному переконанні, що така модель освіти сприяє кращій інтеграції дітей у новій країні, надає їм більшої впевненості, робить їх та їхні потреби більш помітними та загалом підвищує безпеку дітей. Відвідування школи важливе для дітей з точки зору розвитку їхніх соціальних навичок. Це пов'язано з тим, що воно дає змогу дітям спілкуватися з однолітками та заводити друзів [Бондар, Ганюков 2023, с. 44].

З огляду на актуальність і важливість теми, було проведене власне дослідження на основі медетології, описаній у підручнику «Шлях до результатів: планування та проведення ефективних оцінювань розвитку» за авторством Л. Дж. Морри Імас та Р. К. Ріста [Морра Імас, Ріст 2015], звідки були запозичені ключові методологічні підходи та рекомендації, які лягли в основу аналізу й інтерпретації результатів дослідження.

Дослідження має на меті краще зрозуміти, як іноземні мови впливають на процес адаптації українських вимушених переселенців. Для цього було розроблено спеціальний авторський опитувальник, який містить 15 питань, спрямованих на вивчення різних аспектів цього явища. Питання були сформульовані таким чином, щоб охопити широку низку факторів, включаючи емоційний стан переселенців на різних етапах адаптації, практичні труднощі у застосуванні мови в повсякденному житті, а також методи та ресурси вивчення мови в нових умовах.

Опитувальник був розповсюджений серед респондентів, які перебувають або перебували за кордоном, переживаючи процес адаптації та асиміляції через використання іноземної мови. Він був націлений на вивчення емоційних та соціальних змін, що відбуваються у процесі освоєння нової мови і культури в умовах перебування в іншій країні.

Опитувальник поширювався через кілька основних каналів:

1. Соціальні мережі та форуми: Анкета була розміщена на платформах, таких як Facebook, Reddit, Telegram, Instagram та спеціалізовані групи для біженців і мігрантів, де люди часто діляться досвідом адаптації. Це дозволило залучити респондентів з різних країн, які мали досвід використання іноземної мови у повсякденному житті.

2. Персональні контакти: За допомогою особистих знайомств та друзів, що перебувають за кордоном, опитувальник був переданий у прямій комунікації до людей, які знаходяться в процесі адаптації та можуть поділитися своїм досвідом (див. Додаток А).

Завдяки розробленому опитувальнику було отримано дані (див. Додаток Б), що дозволяють оцінити вплив знання іноземних мов на полегшення адаптації вимушених переселенців у нових громадах. Окрім того, дослідження дає змогу визначити найефективніші стратегії вивчення мов, що сприяють успішній інтеграції.

При відборі матеріалу для аналізу в цьому розділі дослідження було враховано кілька принципів, які забезпечують відповідність інформації як меті

дослідження, так і специфічній тематиці. Одним із ключових принципів стала актуальність, що передбачає вибір даних, які безпосередньо стосуються адаптації українських вимушених переселенців у період війни та в умовах нових соціально-економічних реалій. Це дозволяє розглянути адаптаційні процеси в контексті сучасності та глибше зрозуміти, як саме знання іноземних мов полегшує інтеграцію переселенців у нове середовище.

Ще одним важливим аспектом відбору було врахування відповідності матеріалів дослідницькій тематиці, яка зосереджується на вивченні ролі іноземних мов у соціальній адаптації українців, які були змушені покинути свої домівки. Таким чином, обрані матеріали не лише висвітлюють труднощі та виклики, з якими стикаються переселенці в приймаючих країнах, а й акцентують увагу на значущих аспектах, пов'язаних з оволодінням іноземними мовами та комунікацією з місцевим суспільством.

Важливу роль у відборі матеріалів відіграють також критерії достовірності та репрезентативності. Перевага надається даним, що ґрунтуються на анкетуванні переселенців, яке дозволяє оцінити різні аспекти адаптації через мову, зокрема емоційний стан на початкових етапах адаптації, мовні труднощі у повсякденному житті та ресурси, що допомагають у вивченні нової мови. Такий підхід дає можливість отримати цілісне уявлення про те, як іноземна мова сприяє адаптації, а також які чинники можуть ускладнювати цей процес.

Для забезпечення валідності даних кожне питання було розроблене з урахуванням цільової аудиторії – українських переселенців, які змушені були пристосовуватися до нового культурного та соціального середовища. Питання були сформульовані як у закритій, так і відкритій формі: респонденти мали можливість обирати з запропонованих варіантів відповідей, а також надати детальні коментарі стосовно своїх особистих досвіду та вражень. Перший блок опитування збирав загальні дані, включаючи вік, стать, країну перебування та рівень володіння іноземною мовою до переїзду, що дозволяє краще зрозуміти контекст адаптації.

Аналіз відповідей було проведено із застосуванням кількісного та якісного підходів. Кількісний аналіз дав можливість виявити статистичні закономірності у відповідях респондентів та співвідношення між рівнем володіння мовою й успішністю адаптації. Наприклад, було досліджено, наскільки знання іноземної мови полегшує повсякденне життя та соціальну інтеграцію, зокрема у виконанні повсякденних завдань, таких як відвідування державних установ чи навчальних закладів. Якісний аналіз, у свою чергу, зосереджувався на відкритих відповідях, де респонденти описували свої особисті переживання, емоції та труднощі, з якими вони стикалися, що дозволило глибше зрозуміти емоційний вплив та суб'єктивний досвід адаптації через іноземну мову.

Такий комплексний підхід до збору та аналізу даних надав змогу отримати цілісне бачення того, як знання іноземної мови впливає на адаптацію українських переселенців, визначити основні виклики цього процесу, а також запропонувати рекомендації для полегшення інтеграції українців у нові соціальні спільноти.

Аналіз результатів опитування щодо адаптації українських вимушених переселенців через іноземні мови показує, що знання мов суттєво впливає на процес інтеграції в новому середовищі. В період з 13.11.2024 – 26.11.2024 в опитуванні взяли участь 92 респонденти різного віку, статі та країн перебування, що дозволяє отримати обширне та комплексне уявлення про їхні переживання та труднощі.

Респонденти охоплюють усі вікові категорії, проте переважають дві групи: 18-25 років (46,7%) та 36-45 років (21,7%). Молодь (18-25 років) представляє найбільш гнучку та мобільну категорію, яка часто продовжує навчання чи адаптується до роботи. Дорослі у віці 36-45 років мають інші виклики: вони часто мають робочий чи сімейний досвід, який впливає на їхню адаптацію.

Жінки становлять більшість серед респондентів (78,3%), що відповідає загальній статистиці щодо переселенців, де жінки частіше залишають країну у

пошуках безпеки для себе та своїх дітей. Чоловіки представлені меншою кількістю (20,7%), що пояснюється обмеженнями на виїзд чоловіків через мобілізацію в Україні.

Найчисленнішими країнами перебування є Німеччина (41,3%), Польща (19,6%), Чехія (7,6%) та інші європейські держави, такі як Франція (5,4%), Велика Британія (5,4%), Фінляндія (3,3%) та інші. Це зумовлено географічною близькістю та політикою підтримки українських біженців. Деякі респонденти перебувають у більш віддалених країнах, таких як Канада (8,7%), США (1,1%), Південна Корея (1,1%), що свідчить про глобальну масштабність переселення.

У дослідженні було виявлено складну палітру емоційних переживань людей при адаптації до нової мовної середовища. Негативні емоційні стани домінували в результатах опитування. Зокрема, найбільш поширеною була **розгубленість та невпевненість** (18 згадок), що виникала через незнання мови та труднощі комунікації. Респонденти часто визнавали: *«Відчай, розгубленість», «Розгубленість, але допомогла англійська. Хотілося йти працювати, але іммігранти в цій країні порадили перш за все спочатку здобути певний рівень мови, бо це відкриває зовсім інші двері».*

Поряд з розгубленістю, значущими були **стрес і психологічний тиск** (22 згадок) та **відчуття сором'язливості й ізольованості** (13 згадок): *«Стрес та переживання постійні», «Спочатку було дуже важко, адже данська мова не схожа на англійську або німецьку...», «...я постійно стикалася з тим, що не розумію, про що говорять люди навколо. Це створювало відчуття вразливості, ніби я перебуваю у чужому просторі без можливості повноцінно висловитися чи зрозуміти інших».*

Учасники описували постійне напруження через необхідність швидко адаптуватися, **відчуття виключення з суспільства** (10 згадок): *«Ніяково та недолуго себе відчуваєш у моменти, коли не можеш пояснити навіть найпростіші речі у магазині», «Коли не знаєш мови країни, в якій знаходишся, почуваєш себе, м'яко кажучи глухонімим», «...відчуття, що я там чужа і немає дому».*

Страх (10 згадок) та **розчарування** (10 згадок) доповнювали спектр негативних переживань. Типові висловлювання включали: *«Страх невідомого», «Розчарування у власних мовних здібностях», «Нічого не хотілося вчити та взагалі адаптуватися», «Безсилля перед мовним бар'єром», «Це був жах, мені ще й складно мови даються...», «Перші емоції – це нерозуміння, страх говорити мовою, яку ти не знаєш...».*

Однак, попри переважання негативних емоцій, дослідження виявило й позитивні аспекти адаптації. П'ять респондентів відзначили **відчуття свободи** – *«Я переїхала вже трішки знаючи мову»*, а четверо висловили **зацікавленість новим середовищем**. Зокрема, одна з учасниць підкреслила, що відчула *«супер круте відчуття свободи»* та бажання вивчати нову мову, як зазначають респонденти: *«Зацікавився», «...бажання якнайшвидше опанувати цю мову»*. Це демонструє, що процес мовної адаптації, незважаючи на початкові труднощі, може мати й конструктивні, мотивуючі елементи. Водночас, отримали 7 згадок про те, що респонденти загалом почувалися **нормально**, пояснюючи це достатнім рівнем володіння мовою або готовністю до складнощів: *«Я переїхала вже трішки знаючи мову», «Я почувався досить добре, бо знав англійську, але було дуже складно, коли треба розмовляти виключно німецькою», «Проблем не було, бо добре володію англійською», «Все було ок, тому що завжди були люди, до яких можна було звернутися по допомогу».*

Однак з часом і з покращенням мовних навичок ці емоції змінилися на впевненість і комфорт. Дослідження показує, що 58,7% респондентів відзначили покращення емоційного стану з приводу адаптації після того, як почали активніше використовувати іноземну мову.

Дослідження також виявило, що рівень володіння іноземною мовою до переїзду має значний вплив на адаптаційний процес. Респонденти з початковим рівнем знань мови частіше відчували труднощі в спілкуванні та виконанні повсякденних завдань. Наприклад, вони зазначали, що мали такі труднощі: *«Маленький словарний запас», «нестача словникового запасу та*

мовний бар'єр», «Залежність від чисельної допомоги», «Труднощі у всіх сферах життя, де потрібна мова», «Труднощі у всьому. Спілкування з людьми, похід до державних органів, вирішення справ», що свідчить про психологічний бар'єр, який виникає через мовний бар'єр. У той же час, ті, хто мав середній або високий рівень володіння мовою, повідомляли про більшу впевненість у спілкуванні та легкість у вирішенні адміністративних питань: «Основні труднощі виникали через незнання спеціальних термінів і формальних виразів, що ускладнювало розуміння документації та спілкування в офіційних установах...», «Інколи не вистачало професійної лексики, або через вузьку лексику на роботі було складніше спілкуватись на інші специфічні теми, як то мистецтво чи новини», «Саме важке — це було правильно вимовляти слова з правильною інтонацією, знання слів не давало можливості ґрунтовно описати свою думку, адже вимова була неправильною, тому переходила на англійську мову», «Найбільші труднощі були не під час повсякденного спілкування, а були пов'язані з підготовкою документів, банками, спілкуванням з державними органами», «Я вивчала польську з 2017 року, тому проблем ніяких не було».

Більшість респондентів відзначили, що знання іноземної мови значно полегшило їхню адаптацію. Наприклад, 69,6% опитаних стверджують, що володіння мовою допомагає легше адаптуватися до змін в житті, зокрема в інтеграції в нове суспільство: *«Мені пощастило, тому що бельгійці, в більшості своїй, знають англійську... Я не уявляю, як би мені було складно у чужій країні без знання англійської мови».* Наприклад, це полегшує спілкування з місцевими жителями, заповнення документів та отримання медичних послуг: *«Медичне обслуговування стало доступнішим (спілкування з лікарями), відношення місцевого населення змінилось у позитивний бік, розширилося коло знайомств», «Стало простіше вирішувати побутові питання, наприклад, у магазинах, банках та медичних установах, а також встановлювати нові соціальні контакти...почуваюся впевненіше у спілкуванні, легше орієнтуюся в адміністративних процесах і краще розумію місцеву культуру та звичаї», «Працевлаштування, пошук та оренда житла*

та відпочинок».

Дослідження виявило, що більшість респондентів надають перевагу таким способам вивчення мови країни перебування: мовні курси при організаціях допомоги вимушеним переселенцям (37%), державні безкоштовні курси (30,4%), онлайн-курси та додатки на кшталт Duolingo (44,6%), перегляд фільмів/серіалів та читання (32,6%), індивідуальні заняття з викладачем (30,4%), а також самостійне вивчення мови через підручники, відео та подкасти (55,4%) та практика спілкування на роботі або в навчальному закладі (58,7%). Менш поширеними, але також достатньо важливими способами були волонтерські курси (16,3%), мовні обміни з носіями мови (28,3%).

Крім того, результати показують, що знання іноземної мови сприяє не лише особистісній адаптації переселенців, але й їх інтеграції в суспільство. 34,8% респондентів відмітили, що знання іноземної мови частково допомогло їм налагодити контакти з міжнародними організаціями та волонтерами, які надають підтримку українським переселенцям. Трохи менший відсоток респондентів (27,2%) зазначили, що знання мови дуже допомогло на цьому шляху. Це підкреслює важливість мовної компетенції у створенні соціальних зв'язків і отриманні необхідної допомоги.

Аналізуючи питання №4 («Який рівень володіння іноземною мовою ви мали до переїзду?») та №5 («Яку іноземну мову або мови ви знаєте та використовуєте зараз найчастіше?»), можна зробити висновки про динаміку знання та використання іноземних мов серед українських вимушених переселенців.

Респонденти демонструють широкий спектр рівнів знання іноземних мов до переїзду: від початкового (66,3%) до високого (6,5%). Найчастіше зазначаються початковий або середній (19,6%) рівні володіння мовами, зокрема англійською, що становило більшість (64,1%). Лише незначна частина опитаних мала високий рівень знання іноземної мови. Це свідчить про те, що до переїзду більшість учасників не мала достатньо розвинених іншомовних

компетенцій, що створювало труднощі у процесі адаптації до нових умов та комунікації за кордоном.

Варто зазначити, що у питанні щодо рівня володіння іноземною мовою до переїзду респондентам не було запропоновано варіант відповіді «нульовий рівень». Однак аналіз відповідей показав, що деякі учасники фактично починали адаптацію в новій країні саме з цього рівня знання мови. Це підтверджується коментарями, у яких зазначається відсутність базового словникового запасу чи граматичних знань, що ускладнювало їхнє спілкування на початковому етапі. Такий зворотний зв'язок від респондентів свідчить про важливість урахування цього аспекту у подальших дослідженнях та опитуваннях, оскільки старт із нульового рівня значно впливає на процес адаптації та шляхи вивчення мови.

Відповіді на питання №5 зазначають, що після переїзду переселенці активно почали використовувати іноземні мови, адаптуючи свої знання до вимог нових умов. Англійська залишається найпоширенішою мовою, особливо в країнах, де вона є мовою міжкультурного спілкування. У країнах із домінуванням національних мов, як-от німецька (39,1%), польська (19,6%), французька (9,8%), респонденти активно вивчають місцеві мови, часто комбінуючи їх з англійською.

Чітко простежується прогрес у знанні мов після переїзду. Респонденти з початковим рівнем володіння, завдяки курсам, самонавчанню та щоденному використанню, досягають середнього або навіть високого рівня. Це особливо помітно у сфері виконання повсякденних завдань (спілкування з лікарями, оформлення документів) і професійної діяльності.

Відповіді респондентів на запитання про емоції та почуття після певного часу асиміляції через використання іноземної мови показують різноманітні емоційні реакції, які можна інтерпретувати наступним чином:

1. **Зростання впевненості та комфорту:** Більшість респондентів відчують значне покращення після того, як вони звикли до використання іноземної мови в повсякденному житті. Це проявляється у відчутті більшої

впевненості, спокою і комфортності (наприклад, *«впевненість», «комфорт», «прийняття», «спокій», «як вдома», «надія на стабільність», «...відчуття якогось "приручення" цієї нової реальності...»*). Знання мови допомагає не лише в комунікації, але й у загальному почутті адаптації до нового середовища.

2. **Відчуття гордості та самоповаги:** Для деяких респондентів вивчення мови стало значущим досягненням. Вони відчують гордість за те, що змогли самостійно опанувати мову (*«Впевненість в собі, гордість за те, змогла сама вивчити мову», «Коли не зовсім можеш сказати, але багато чого розумієш, що кажуть німці, розумієш оголошення в транспорті – це певний прогрес», «...Кожен крок, кожне нове слово чи успішна розмова нагадують, наскільки далеко я просунулася...»*), що, в свою чергу, підвищує їхню самооцінку.

3. **Психологічне полегшення:** Звикання до мови часто приносить відчуття полегшення, коли респонденти можуть взаємодіяти без труднощів, наприклад, вільно спілкуватися з іншими або розуміти інформацію навколо. Це також знижує рівень стресу, який виникав на початку адаптації (*«зменшився рівень стресу», «Я відчуваю, що можу зрозуміти, що намагаються донести інші, і це дарує мені внутрішню гармонію...»*).

4. **Змішані емоції:** Зустрічаються й відповіді, які свідчать про змішані емоції. Для деяких респондентів процес адаптації був важким, і хоч вони й стали більш впевненими, все ще відчують певні труднощі, пов'язані з мовними бар'єрами або емоційними труднощами через відстань від рідних (*«...складно не вдома», «Полегшення та сум водночас», «Мені комфортно психологічно, я розумію людей, а вони мене. Але я також бачу, що мої манери та вимова відрізняються від деяких місцевих...»*).

5. **Розчарування та ностальгія:** У ряді випадків респонденти відчують важкість через необхідність спілкуватися не рідною мовою. Це часто супроводжується бажанням повернутися додому, що є нормальним для тих, хто ще не повністю інтегрувався в нове середовище (*«Я відчуваю, що зараз ще більше хочу додому, але це пов'язано з тугою за рідними», «кожного*

дня вимушена розмовляти не на рідній мові, що заважає мені вільно жартувати та обговорювати різні теми», «Простіше набагато, але все одно немає бажання спілкуватися нею (мовою), тільки вимушено»).

6. **Труднощі з соціалізацією:** Для частини респондентів, хоча й існує певне покращення в мовних навичках, соціальна інтеграція залишається складною. Вони ще не знайшли нових друзів серед місцевих або відчують відчуження («Почуваю себе досить неінтегрованою. Спілкуюсь рідною мовою, друзів серед чехів не з'явилось», «Я вже повернулася в Україну, бо не можу там жити. Емоційно важко», «Я вже майже 3 роки в Німеччині, і ні, мова не допомогла мені асимілюватися, я тільки зненавиділа німецьку, хоча з розумінням мови стало легше жити», «Теж саме відчуття неповноцінності, ти не до кінця розумієш людей, і вони тебе теж»).

7. **Практичне застосування мови:** Вивчення мови також дозволяє респондентам покращити свою здатність вирішувати побутові питання та адаптуватися до нового способу життя, що дає їм більше свободи та можливостей для соціалізації і працевлаштування («Зараз я працюю у сфері сервісу, в готелі. Найчастіше розмовляю німецькою та мені легко», «Зараз використання японської для мене буденність, коли я звикла, мені стало набагато легше йти в офіційні заклади, щоб отримати якусь послугу...»).

Важливо зазначити, що серед респондентів були різні точки зору щодо впливу знання іноземних мов на адаптацію. Троє з опитаних (3,3%) вказали, що набуте знання іноземної мови взагалі не допомогло їм адаптуватися до нових умов. Це може свідчити про те, що мовні навички не завжди є визначальним фактором у процесі адаптації, адже на неї також впливають інші обставини, такі як особистий досвід, характер, чи наявність підтримки від оточення.

Водночас вісім респондентів (8,7%) зауважили, що ситуація неоднозначна. Дехто з них не відчував значних труднощів з адаптацією, навіть без досконалого володіння мовою або якраз через те, що має високий рівень знання мови. Інші відзначили, що знання іноземної мови допомагає, але не на

всі 100%, або що вони все ще перебувають у процесі вивчення мови, тому не можуть повністю оцінити її вплив на адаптацію. Це підкреслює, що кожен досвід є унікальним, і важливо враховувати ці нюанси під час аналізу.

Разом із тим переважна більшість, а саме 81 респондент (88%), підкреслили, що знання іноземної мови дуже допомагає в процесі адаптації. Воно відкриває більше можливостей для спілкування, працевлаштування, навчання та взаємодії з місцевим населенням. Такий високий відсоток позитивних відповідей підтверджує важливість мовних навичок як інструменту соціальної інтеграції та подолання викликів, які виникають у новому середовищі.

Загалом результати опитування підтверджують гіпотезу про те, що знання іноземних мов є важливим інструментом у процесі адаптації українських вимушених переселенців. Вони не лише полегшують виконання повсякденних завдань, але й сприяють покращенню емоційного стану та соціальної інтеграції. Важливо враховувати ці аспекти при розробці програм підтримки для біженців, щоб забезпечити їм максимально комфортні умови для адаптації в новій країні.

Дослідження, спрямоване на вивчення впливу іноземної мови на процес адаптації українських вимушених переселенців, показало, що знання мови відіграє ключову роль у соціальній інтеграції в новому середовищі. Результати опитування, проведеного серед 92 респондентів різного віку та статі, свідчать про значну роль мовних компетенцій у подоланні труднощів, що виникають у процесі адаптації, зокрема емоційної розгубленості, соціальної ізоляції та мовного бар'єра.

Негативні емоції, такі як стрес, розгубленість, страх та відчуття виключення, домінують на початкових етапах адаптації. Ці почуття посилюються в умовах незнання мови, необхідності швидкої адаптації та недостатньої підтримки. Проте опитування виявило і позитивні аспекти: деякі переселенці відзначали мотивацію до вивчення мови, бажання інтегруватися та відчуття свободи у новому середовищі.

Аналіз також підкреслив важливість наявності ресурсів і стратегій для вивчення мови, таких як доступ до мовних курсів, підтримка місцевих спільнот та власна ініціатива переселенців. Знання іноземної мови полегшує виконання повсякденних завдань, таких як взаємодія з державними установами, пошук роботи чи навчання, що сприяє більш успішній інтеграції.

Отримані дані дозволяють зробити висновок, що підтримка у вивченні іноземних мов є ключовою умовою ефективної адаптації українських переселенців. Рекомендації щодо поліпшення цього процесу можуть включати створення більшої кількості доступних мовних курсів, надання психологічної підтримки та заохочення міжкультурної комунікації в приймаючих країнах.

У цьому розділі було здійснено комплексний аналіз взаємодії мовних факторів та соціальних змін, спричинених війною російської федерації проти України. Завдання, поставлені в межах підрозділів, були вирішені через дослідження ролі іноземної мови в розвитку волонтерських ініціатив, впливу на культурну та наукову комунікацію, а також через вивчення процесу адаптації вимушених переселенців. Важливим аспектом дослідження стало авторське опитування, яке дозволило отримати дані про використання іноземних мов у цих контекстах. Виявлено, що іноземна мова не лише сприяє ефективній комунікації та мобілізації ресурсів, але й виступає важливим інструментом у підтримці культурних, наукових зв'язків і в адаптації до нових соціальних умов, зміцнюючи соціальні трансформації в умовах війни.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження впливу іноземної мови на соціальні трансформації під час війни російської федерації проти України було досягнуто поставленої мети – визначено та проаналізовано роль іноземної мови як інструменту комунікації, мобілізації ресурсів, подолання мовних бар'єрів, а також засобу популяризації інформації про події в Україні серед міжнародної спільноти. Робота дозволила висвітлити ключові аспекти впливу іноземних мов на формування соціальних змін у контексті війни.

Було сформульовано робоче визначення поняття іноземна мова. Це система знаків, правил і культурних кодів, яка забезпечує комунікацію між представниками різних мовних спільнот. Вона сприяє пізнанню інших культур, розширенню світогляду та створює умови для розвитку міжкультурної взаємодії. У контексті глобалізації іноземна мова перетворюється на важливий механізм формування глобальної ідентичності, відіграючи ключову роль у забезпеченні зв'язків між людьми з різних країн.

Розглядаючи соціальні трансформації, нами було запропоновано таке визначення: це процес якісних змін у структурі, функціях і взаємодії соціальної системи, що відображає її здатність адаптуватися до нових умов. Він включає формування нових соціальних інститутів, норм, цінностей та моделей поведінки, які відповідають сучасним викликам. Особливо важливими ці зміни стають у періоди криз, коли суспільство змушене швидко перебудовуватися для збереження своєї життєздатності.

Соціальні трансформації під час війни мають унікальну динаміку. У цих умовах вони відбуваються з особливою інтенсивністю, охоплюючи всі аспекти суспільного життя – від змін у соціальних структурах до перегляду цінностей і норм поведінки. Ці процеси, хоч і спричинені екстремальними обставинами, мають довгостроковий вплив, формуючи нові моделі взаємодії та адаптації, які визначають майбутнє суспільства.

Дослідження було зосереджено на визначенні сутності та структури базових понять. Було запропоновано авторські визначення «іноземна мова» та «соціальні трансформації», які враховують специфіку їхнього функціонування в умовах війни. Це дозволило закласти фундамент для подальшого аналізу зв'язків між мовними чинниками та соціальними змінами, забезпечивши теоретичну базу для практичних висновків.

Наступним кроком став аналіз лінгвістичних аспектів трансформації українського суспільства під впливом війни. Було виявлено, що мовна ситуація відображає глибокі соціальні зміни, спричинені конфліктом. Зокрема, підвищення значущості української мови, зміни у мовних практиках та зростання інтересу до іноземних мов свідчать про переосмислення національної ідентичності та мобілізацію громадян до нових умов.

Особливо важливим є той факт, що мовна самоорганізація та адаптація суспільства до викликів війни виявилися засобом соціальної консолідації. Аналіз показав, що зміни у мовних нормах та їх використанні слугують інструментом створення нових моделей поведінки та соціальної єдності.

Роль іноземної мови у соціальних трансформаціях стала ключовим фокусом дослідження. Було встановлено, що вона відіграє важливу роль у налагодженні міжнародної комунікації, мобілізації ресурсів та подоланні мовних бар'єрів. Переклад і поширення інформації про події в Україні значно посилили міжнародну підтримку, що сприяло активізації донорських програм і зміцненню зв'язків із закордонними партнерами.

Для підтвердження цих висновків було проаналізовано приклади успішного використання іноземних мов у волонтерських ініціативах, а також у культурній і науковій сферах, які стали важливим чинником соціальної мобілізації. Це демонструє, що іноземна мова не лише сприяє комунікації, але й активно впливає на соціальні процеси, допомагаючи суспільству реагувати на виклики війни.

Завершуючи дослідження, було встановлено, що мовні аспекти мають багаторівневий вплив на адаптацію суспільства до кризових умов. Цей вплив

охоплює як індивідуальні, так і макросоціальні рівні, сприяючи формуванню нових моделей поведінки, перегляду соціальних цінностей і побудові більш стійких суспільних структур.

На індивідуальному рівні іноземна мова сприяє самореалізації, розширенню можливостей комунікації та розвитку міжкультурних компетенцій. На макросоціальному рівні використання іноземних мов допомагає зміцнювати міжнародні зв'язки, мобілізувати ресурси та підтримувати імідж України на світовій арені. Це свідчить про важливість мовних факторів у процесах соціальної трансформації, особливо в умовах кризи, що потребує узгоджених зусиль як на особистому, так і на суспільному рівнях.

Результати авторського опитування, проведеного в період з 13 до 26 листопада 2024 року, показують, що знання іноземних мов має значний вплив на адаптацію українських вимушених переселенців у нових умовах. У опитуванні взяли участь 92 респонденти різного віку та місця перебування, що дозволяє отримати комплексне уявлення про їхні переживання. Було визначено, що 58,7% респондентів відзначили покращення емоційного стану після початку активнішого використання іноземної мови, що свідчить про важливість мовних навичок для психологічної адаптації.

Суттєвим є те, що 69,6% опитаних вважають, що володіння іноземною мовою значно полегшує їхню інтеграцію в нове суспільство. Крім того, 34,8% респондентів повідомили, що знання іноземної мови допомогло їм налагодити контакти з міжнародними організаціями та волонтерами, а 27,2% зазначили, що це знання відіграло вирішальну роль у налагодженні цих контактів. З цих даних можна зробити висновок, що мовні навички сприяють не тільки особистісній адаптації, а й активному залученню до соціальних та гуманітарних ініціатив.

Водночас, 8,7% респондентів зазначили, що ситуація з адаптацією є неоднозначною. Дехто з них не відчував значних труднощів з адаптацією навіть без досконалого володіння мовою, а інші відзначили, що високий рівень

знання мови не завжди гарантує швидку або легку адаптацію. Це підкреслює важливість врахування індивідуальних обставин і різних аспектів адаптаційного процесу. Проте, більшість респондентів (88%) підтвердили, що знання мови значно полегшує адаптацію, відкриваючи більше можливостей для працевлаштування, навчання та соціальної інтеграції. Ці результати підтверджують важливість мовних навичок як основного інструменту у процесі адаптації переселенців у новому соціокультурному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика / ред. С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Бойко А. І. Соціальна трансформація суспільства та проблема світогляду. *Наукові праці*. 2003. Т. 32, № 19. С. 23–26.
3. Бондар Т. В., Ганюков О. А. Зовнішня міграція українців до та після повномасштабної агресії (порівняльний аналіз). *Український соціум*. 2023. Т. 84, № 1. С. 32–53.
4. Ворожейкін Є. П. Соціальні мережі та месенджери як засоби громадянської самоорганізації в період російсько-української війни. *The russian-ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects*: Колект. наук. монографія. 2022. С. 1341–1344.
5. Головаха Є., Паніна Н. Пострадянська деінституціалізація і становлення нових соціальних інститутів в українському суспільстві. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2001. № 4. С. 5–22.
6. Головаха Є. Українське суспільство: шляхи трансформації. *Український соціологічний журнал*. 2016. № 1-2. С. 26–30.
7. Горбачевський Т. С. Мережа волонтерських організацій допомоги АТО (2014-2017 роки). *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Гуманітарні науки*. 2019. № 16. С. 124–131.
8. Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. Київ: Держ. ін-т сімейн. та молодіж. політики, 2022. 238 с.
9. «Громадянське суспільство України в умовах війни-2022» – звіт за результатами дослідження. *ІСАР Єднання*. URL: <https://ednannia.ua/news/nashi->

[novini/12447-gromadyanske-suspilstvo-ukrajini-v-umovakh-vijni-2022-zvit-za-rezultatami-doslidzhennya](#) (дата звернення: 23.11.2024).

10. Довженко О. Як бути солдатом інформаційного війська, аби це справді приносило користь Україні та наближало перемогу. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/yak_buti_soldatom_informatsiynogo_viyska_n1537918 (дата звернення: 23.11.2024).

11. Долженков О. О. Політична та соціальна трансформація: взаємозв'язок та особливості. *Актуальні проблеми політики*. 2013. № 49. С. 40–50.

12. Дольник І. М. Вплив перекладів сучасної української літератури на міжнародний імідж України (на прикладі “The Orphanage” Сергія Жадана). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2023. № 64. С. 242–245.

13. Зануда А. Втеча від війни чи свідомий виїзд. Як змінилася міграція з України і якими будуть її наслідки. *BBS News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c93px84133jo> (дата звернення: 23.11.2024).

14. Зякун Ю. В. Специфіка перекладу англійської паремій з семантикою порівняння: кваліфікаційна робота магістра / Ю. В. Зубач; наук. кер. Буренко Т. М.; *Сумський держ. педагог. ун-т. ім. А. С. Макаренка*. Суми, 2021. 70 с.

15. Кузьменко Ю. «Народний супутник» ГУР за два роки зробив понад 4 тисячі знімків. *Суспільне Новини*. URL: <https://suspilne.media/776945-narodnij-suputnik-gur-za-dva-roki-zrobiv-ponad-4-tisaci-znimkiv/> (дата звернення: 23.11.2024).

16. Ладонько Л., Мірко Н. Міжнародне волонтерство та розвиток громадського сектору. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2023. № 6. С. 128–140.

17. Лаченков І. Лачен пише. *Telegram*. URL: <https://t.me/lachentyt> (дата звернення: 23.11.2024).

18. Лобода Д. С., Махоніна Н. Г. Бінарні концепти війна – мир у німецькій фразеологічній картині світу. *Філологічні науки. Збірник наукових праць студентів та викладачів факультету*. 2023. С. 187–191.
19. Лобода Д. С. Репрезентація антиномії ВІЙНА-МИР у німецькій фразеологічній картині світу: кваліфікаційна робота бакалавра / Д. С. Лобода; наук. кер. Махоніна Н. Г.; *Дніпровський нац. ун-т. ім. Олесь Гончара*. Дніпро, 2023. 67 с.
20. Лобода Д., Павленко О. Вплив іноземної мови на соціальні трансформації під час війни (на прикладі України 2022-2024 рр.). *Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики* : Матеріали X Міжнар. науково-практ. конф., м. Дніпро, 28–29 листоп. 2024 р. Дніпро, 2024. С. 141–145.
21. Лозовий В. Діяльність організацій громадянського суспільства України у протидії російській дезінформації та пропаганді у період повномасштабної війни 2022-2023 рр. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 11(17). С. 366–376.
22. Луценко Є. Історична перемога: «20 днів у Маріуполі» отримали «Оскар» за найкращий документальний фільм. *Суспільне Культура*. URL: <https://suspilne.media/culture/702656-20-dniv-u-mariupoli-otrimav-oskar-za-najkrasij-dokumentalnij-film/> (дата звернення: 23.11.2024).
23. Морра Імас Л. Дж., Ріст Р. К. Шлях до результатів: планування та проведення ефективних оцінювань розвитку. Київ: МБФ «Міжнар. альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2015. 578 с.
24. Москаленко Н. О. Соціолінгвістичні ознаки українського національного дискурсу в умовах війни. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2023. Т. 2, № 60. С. 13–16.
25. Панькова О., Касперович О. Український волонтерський рух в умовах збройної російської агресії в контексті національних та глобальних викликів і можливостей післявоєнного відновлення країни. *Журнал європейської економіки*. 2022. Т. 21, № 3. С. 277–294.

26. Паскевич О., Зубченко О. Вивчення німецької мови як інструмент соціальної адаптації українських біженців за кордоном. *Вісник мариупольського державного університету. Серія: філософія, культурологія, соціологія*. 2023. № 25. С. 116–125.

27. Пильгун Л. Самоорганізація ефективніша за владу. Що виявило дослідження поведінки українців під час війни. *Texty.org.ua*. URL: <https://texty.org.ua/articles/111979/samoorhanizaciya-efektyvnisha-za-vladu-sho-vyyavylo-doslidzhennya-povedinky-ukrayinciv-pid-chas-vijny/> (дата звернення: 23.11.2024).

28. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 № 3236-VI: станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text> (дата звернення: 22.11.2024).

29. Промисловий потенціал складних соціально-економічних систем цифрового суспільства: макро-, мезо- та мікрорівень: колективна монографія / ред.: В. Г. Воронкова, Н. Г. Метеленко. Запоріжжя: Вид. дім «Гельветика», 2022. 480 с.

30. Скляр О. О. Інвектива і війна. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2022. № 57. С. 71–74.

31. Стерненко С. STERNENKO. *Telegram*. URL: <https://t.me/sssternenko> (дата звернення: 23.11.2024).

32. Українці значною мірою покладаються на Telegram канали для отримання новин під час війни. *Internews in Ukraine*. URL: <https://internews.in.ua/uk/news/ukraintsi-znachnoiu-miroiu-pokladaiutsia-na-telegram-kanaly-dlia-otrymannia-novyn-pid-chas-viyny/> (дата звернення: 22.11.2024).

33. Успіх чи ні? Як українці оцінюють реформування органів правопорядку та підтримку ЄС. *Соціологічна група Рейтинг*. URL: <https://ratinggroup.ua/research/ukraine/uspikh-chi-ni-yak-ukrayinci-ocinyuyut-reformuvannya-organiv-pravoporyadku-ta-pidtrimku-yes.html> (дата звернення: 22.11.2024).

34. Черниш Н. Й. Особливості розвитку української соціології в умовах російсько-української війни. *Український соціум*. 2022. Т. 83, № 4. С. 9–27.
35. Штрайхер О. А., Школяр М. В. Сутність та характеристики волонтерського руху у фокусі війни в Україні. *Габітус*. 2024. № 57. С. 25–32.
36. Beck U. *Risk Society: Towards a New Modernity*. SAGE Publications Ltd, 1992. 272 p.
37. Byram M. Teaching and assessing intercultural communicative competence. *Multilingual Matters*, 1997. 124 p.
38. Castells M. *The Rise of the Network Society*. Oxford: Blackwell Publishers, 1996. 556 p.
39. Castells M. *The Rise of the Network Society, with a New Preface*. 2nd ed. Wiley & Sons, Incorporated, John, 2009. 656 p.
40. Crystal D. *English as a global language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 211 p.
41. Education in a multilingual world: UNESCO education position paper. *UNESCO Digital Library*. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000129728> (дата звернення: 22.11.2024).
42. Fedinec C. The ukrainian civil volunteer movement during wartime (2014–2022). *Ukraine's patronal democracy and the russian invasion*. 2023. P. 331–352.
43. Forschen und Lehren in Deutschland. *DAAD Ukraine*. URL: <https://www.daad-ukraine.org/de/forschen-und-lehren-in-deutschland/> (дата звернення: 23.11.2024).
44. Funding Programmes and Other Support. *#ScienceForUkraine*. URL: <https://scienceforukraine.eu/support> (дата звернення: 23.11.2024).
45. Giddens A. *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. Berkeley: University of California Press, 1984. 400 p.

46. Indicators of national-civic Ukrainian identity. 2022. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=eng&cat=reports&id=1131&page=1> (дата звернення: 22.11.2024).
47. Kondrat A. The film "20 Days in Mariupol" by Mstyslav Chernov has won the BAFTA Award for Best Documentary. *Svidomi*. URL: <https://svidomi.in.ua/en/page/the-film-20-days-in-mariupol-by-mstyslav-chernov-has-won-the-bafta-award-for-best-documentary> (дата звернення: 23.11.2024).
48. Kravets N., Barvinenko V. Civil society of Ukraine during the years of the russo-ukrainian war: challenges, value orientations (2014 – 2024). *East european historical bulletin*. 2024. No. 30. P. 200–210. URL: <https://doi.org/10.24919/2519-058x.30.299905> (дата доступу: 23.11.2024).
49. Level of proficiency in English and other foreign languages in Ukraine: results of quantitative sociological research conducted in December 2022 – January 2023. 2023. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=eng&cat=reports&id=1210&t=10&page=1> (дата звернення: 23.11.2024).
50. Lönngren T., Rosén T., Yurchenko O. Scorched by War: A Report on the Current Language Situation in Ukraine. 2023. URL: <https://sceeus.se/en/publications/scorched-by-war-a-report-on-the-current-language-situation-in-ukraine/> (дата звернення: 23.11.2024).
51. MSCA4Ukraine – SAR Europe. *SAR Europe – the European office of the global Scholars at Risk network*. URL: <https://sareurope.eu/msca4ukraine/> (дата звернення: 23.11.2024).
52. National Culture and Language in Ukraine: Changes in Public Opinion after a Year of the Full-Scale War. *Ilko Kucheriv «Democratic Initiatives» foundation*. URL: <https://dif.org.ua/en/article/national-culture-and-language-in-ukraine-changes-in-public-opinion-after-a-year-of-the-full-scale-war> (дата звернення: 23.11.2024).

53. Pavlenko A., Norton B. Imagined communities, identity, and english language learning. *International handbook of english language teaching*. Boston, MA, 2007. P. 669–680.
54. Pink Floyd. Pink Floyd - Hey Hey Rise Up (feat. Andriy Khlyvnyuk of Boombbox), 2022. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=saEpkcVild4&ab_channel=PinkFloyd (дата звернення: 23.11.2024).
55. Romaniuk J. R., Mamzer H., Farkas K. J. The transformation of social work in Ukraine before and during the war. *Society Register*. 2024. Vol. 8, no. 1. P. 7–26.
56. S.T.A.L.K.E.R 2: Heart of Chornobyl як інструмент soft politics і дзеркало війни. *МЕТАРОМАНТИКА*. URL: <https://t.me/metaromance/357> (дата звернення: 22.11.2024).
57. @Straz_Graniczna. W dn.31.12 #funkcjonariuszeSG odprawili w przejściach granicznych na kierunku z UkrainyUado PolskiPL19,8 tys. osób. Od 24.02.2022 – ponad 18,145 mln os. X. URL: https://x.com/Straz_Graniczna/status/1741715775432347975 (дата доступу: 23.11.2024).
58. Sztompka P. The sociology of social change. Oxford: Wiley-Blackwell, 1993. 368 p.
59. Tilly C. War Making and State Making as Organized Crime. *Bringing the State Back In*. 1985. P. 169–191.
60. Ukrinform. Ставлення українців до медіа та споживання різних типів медіа у 2023 р., 2023. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Cg88na7Dyxg&ab_channel=Ukrinform (дата звернення: 22.11.2024).
61. United Media: 1+1 media висвітлює війну РФ проти України для іноземних ЗМІ. *Телеканал 1+1 Україна*. URL: <https://1plus1.ua/novyny/united-media-11-media-visvitlue-vijnu-rf-proti-ukraini-dla-inozemnih-zmi> (дата звернення: 23.11.2024).

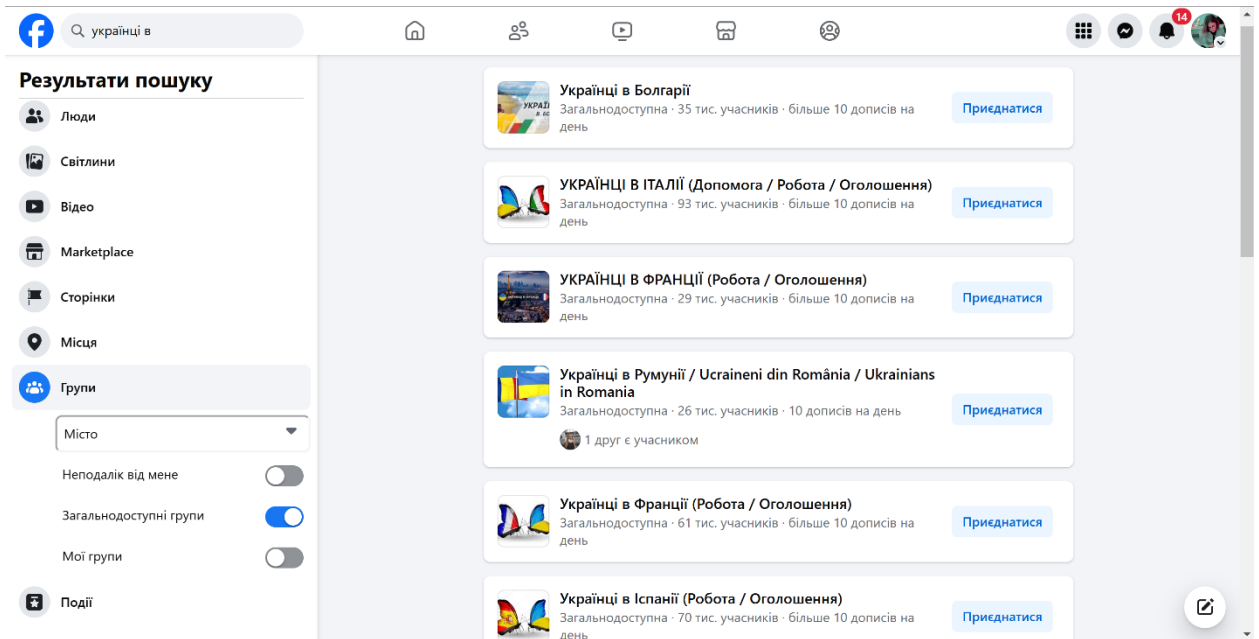
62. What is Erasmus+? – National Erasmus+ Office in Ukraine. *National Erasmus+ Office in Ukraine*. URL: <https://erasmusplus.org.ua/en/erasmus/what-is-erasmus/> (дата звернення: 23.11.2024).

63. Yin-Poole W. S.T.A.L.K.E.R. 2: Heart of Chernobyl Has Already Sold 1 Million Copies, With Many More Playing on Xbox Game Pass. *IGN*. URL: <https://www.ign.com/articles/stalker-2-heart-of-chernobyl-has-already-sold-1-million-copies-with-many-more-playing-on-xbox-game-pass> (дата звернення: 23.11.2024).

ДОДАТКИ

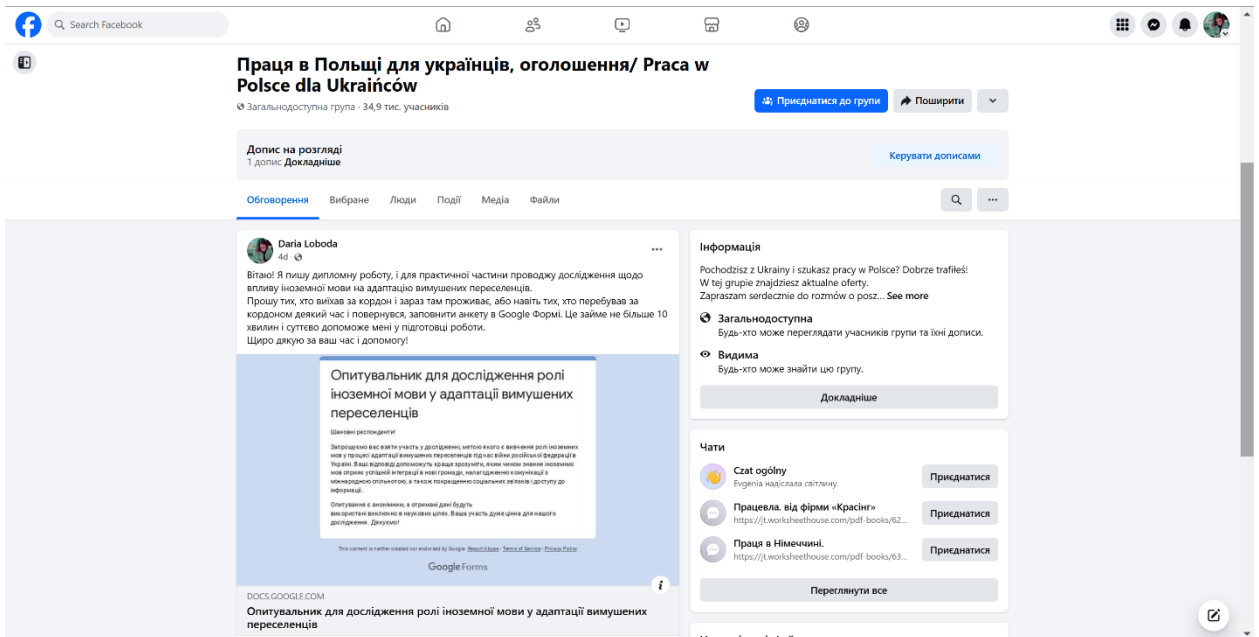
ДОДАТОК А

Поширення опитувальника через соціальні мережі та персональні контакти

Facebook search results for "українці в". The search bar shows "українці в". The left sidebar lists search filters: Люди, Світлини, Відео, Marketplace, Сторінки, Місця, Групи, Місто, Неподаляк від мене, Загальнодоступні групи, Мої групи, and Події. The main content area displays several group results:

- Українці в Болгарії**: Загальнодоступна · 35 тис. учасників · більше 10 дописів на день. [Приєднатися](#)
- УКРАЇНЦІ В ІТАЛІЇ (Допомога / Робота / Оголошення)**: Загальнодоступна · 93 тис. учасників · більше 10 дописів на день. [Приєднатися](#)
- УКРАЇНЦІ В ФРАНЦІЇ (Робота / Оголошення)**: Загальнодоступна · 29 тис. учасників · більше 10 дописів на день. [Приєднатися](#)
- Українці в Румунії / Ucraineni din România / Ukrainians in Romania**: Загальнодоступна · 26 тис. учасників · 10 дописів на день. 1 друг є учасником. [Приєднатися](#)
- Українці в Франції (Робота / Оголошення)**: Загальнодоступна · 61 тис. учасників · більше 10 дописів на день. [Приєднатися](#)
- Українці в Іспанії (Робота / Оголошення)**: Загальнодоступна · 70 тис. учасників · більше 10 дописів на день. [Приєднатися](#)

Facebook post titled "Праця в Польщі для українців, оголошення/ Praca w Polsce dla Ukraińców". The post is from a public group with 34,900 members. The post content includes:

Допис на розгляді
1 допис: Докладніше

Обговорення | Вибране | Люди | Події | Медіа | Файли

Дарія Лобода · 4d

Вітаю! Я пишу дипломну роботу, і для практичної частини проводжу дослідження щодо впливу іноземної мови на адаптацію вимушених переселенців. Прошу тих, хто виїхав за кордон і зараз там проживає, або навіть тих, хто перебував за кордоном деякий час і повернувся, заповнити анкету в Google-Формі. Це займе не більше 10 хвилин і суттєво допоможе мені у підготовці роботи. Широ дякую за ваш час і допомогу!

Опитувальник для дослідження ролі іноземної мови у адаптації вимушених переселенців

Шановні респонденти!

Запрошуємо вас взяти участь у дослідженні, метою якого є вивчення ролі іноземної мови у процесі адаптації вимушених переселенців. Про це йшлося на Форумі в Україні. В вас вкрай важливо допомогти, крок за кроком, який чимось значимим позначив для вас процес адаптації в новій країні, надаючи мені інформацію про мовні аспекти адаптації в новій країні, надаючи мені інформацію про мовні аспекти адаптації в новій країні, надаючи мені інформацію про мовні аспекти адаптації в новій країні.

Опитування є анонімним, а отримані дані будуть використані виключно в наукових цілях. Ваша участь дуже цінна для нашого дослідження. Дякуємо!

This content is neither created nor endorsed by Google. [View Ad Choices](#) · [Terms of Service](#) · [Privacy Policy](#)

Google Forms

DOCS.GOOGLE.COM

Опитувальник для дослідження ролі іноземної мови у адаптації вимушених переселенців

Інформація

Pochodzisz z Ukrainy i szukasz pracy w Polsce? Dobrze trafieś! W tej grupie znajdziesz aktualne oferty. Zapraszamy serdecznie do rozmów o posz... See more

- Загальнодоступна**
Будь-хто може переглядати дописи групи та інші дописи.
- Видима**
Будь-хто може знайти цю групу.

[Докладніше](#)

Чати

- Szat ogólny**
Eugenia надіслала світлинку. [Приєднатися](#)
- Працевла. від фірми «Красін»**
https://t.workahouse.com/pdf_books/62... [Приєднатися](#)
- Праця в Німеччині.**
https://t.workahouse.com/pdf_books/63... [Приєднатися](#)

[Переглянути все](#)

Налаштування

reddit

Search in r/reddit_ukr

Home Popular Explore All

CUSTOM FEEDS

Create a custom feed

RECENT

r/reddit_ukr r/Ukraine_UA r/ukraine r/rusAskReddit r/volunteersForUkraine

COMMUNITIES

Create a community

r/AskFurina

r/reddit_ukr • 6 days ago ThesisTrailblazer

Питання для вимушених переселенців

треба порада

Вітаю! Я пишу дипломну роботу, і для практичної частини проводжу дослідження щодо впливу іноземної мови на адаптацію вимушених переселенців.

Прошу тих, хто виїхав за кордон і зараз там проживає, або навіть тих, хто перебував за кордоном деякий час і повернувся, заповнити анкету в Google Формі. Це займе не більше 10 хвилин і суттєво допоможе мені у підготовці роботи.

Щиро дякую за ваш час і допомогу!

<https://forms.gle/EvPX946xQXrN8x2U6>

7 3 3

Post Insights

Only the post author and moderators can see this

2.8K Total Views **100%** Upvote Rate **3** Comments **3** Total Shares

Hourly views for first 48 hours

400 200 0

r/reddit_ukr

Join

reddit_ukr

сабредіт для слухачів каналу «настя розкаже», де ви анонімно можете ділитись своїми історіями, ідеями на...

Show more

Created May 21, 2024 Public

20K Members 12 Online Top 5% Rank by size

RULES

- #1 Ніякої русні
- #2 Будьте чемні

MODERATORS

u/Logical-Word2543 u/nastyawillt

Message the mods

привітики! я пишу диплом і для практичної частини проводжу дослідження впливу іноземної мови на адаптацію вимушених переселенців.

прошу тих, хто виїхав закордон і зараз там проживає, або навіть тих, хто був там деякий час і повернувся, заповнити опитування в гугл-формі. це займе не більше 10 хвилин і дуже допоможе мені в написанні роботи.

дуже дякую!

<https://forms.gle/EvPX946xQXrN8x2U6>

Google Docs

Опитувальник для дослідження ролі іноземної мови у адаптації вимушених пе...
Шановні респонденти!
Запрошуємо вас взяти участь у дослідженні,...

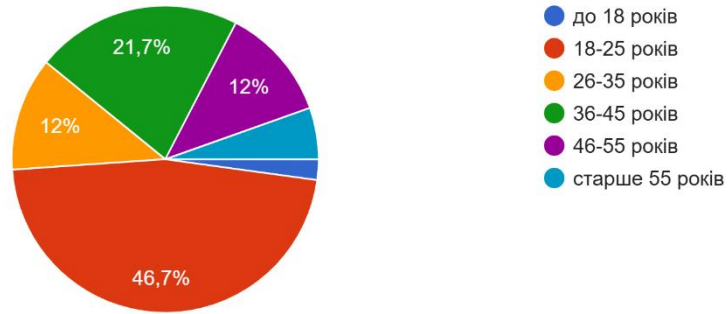
19:18

ДОДАТОК Б

Питання та результати опитування

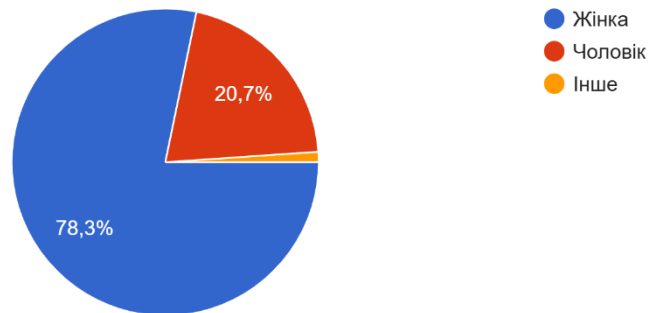
1. Ваш вік:

92 відповіді

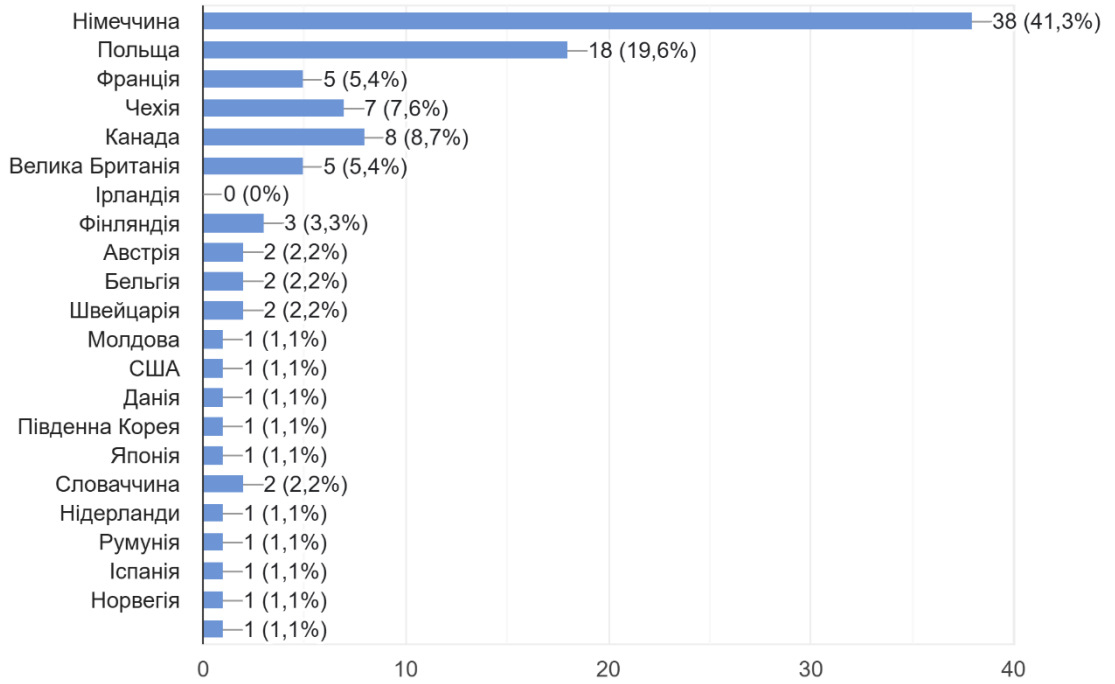
2. Ваша стать:

92 відповіді

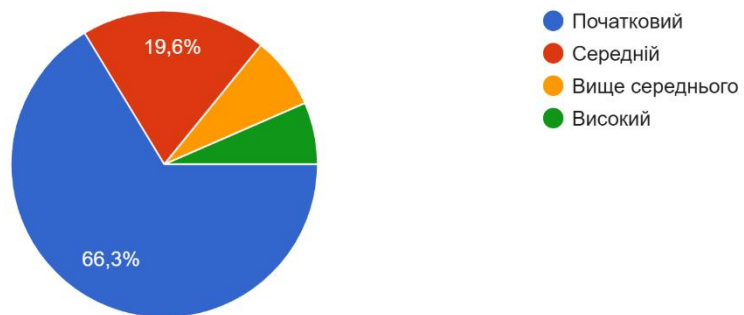
3. До якої країни ви були змушені переїхати? (можна обрати декілька варіантів)

92 відповіді

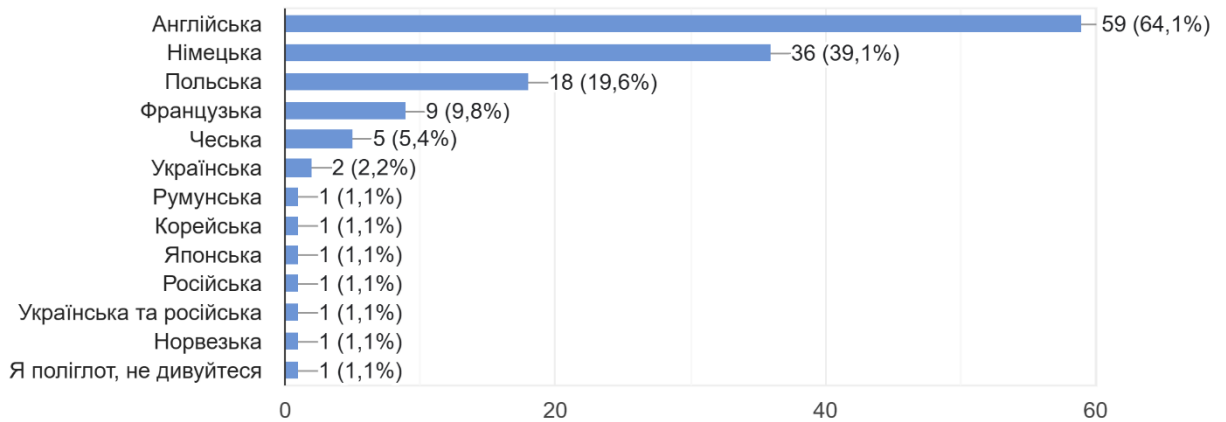
4. Який рівень володіння іноземною мовою ви мали до переїзду?

92 відповіді

5. Яку іноземну мову або мови ви знаєте та використовуєте зараз найчастіше? (можна обрати декілька варіантів)

92 відповіді

6. Опишіть свої емоції під час початкового етапу адаптації до того, як ви почали активно використовувати мову країни, до якої змушені були переїхати?

- Страх невідомого, певні сумніви.
- Важко.
- Стрес та переживання постійні.
- Шок та розчарування у власних мовних здібностях.
- Ніяково та недолуго себе відчуваєш у моменти, коли не можеш пояснити навіть найпростіші речі у магазині.
- Спочатку я відчувала розгубленість і навіть певний страх. Потрапивши у нове мовне середовище, я постійно стикалася з тим, що не розумію, про що говорять люди навколо. Це створювало відчуття вразливості, ніби я перебуваю у чужому просторі без можливості повноцінно висловитися чи зрозуміти інших.
- Було дуже важко розмовляти англійською, бо навіть її рівень в мене не дуже високий. В німецькій школі я адаптувалася дуже важко спочатку та відставала від програми.
- Використовувала англійську, але краще знати мову країни в якій перебуваєш, простіше порозумітись з держустановами та людьми.
- Розгубленість, але допомогла англійська. Хотілося йти працювати,

але іммігранти в цій країні порадили перш за все спочатку здобути певний рівень мови, бо це відкриває зовсім інші двері.

- Норм.
- Розгубленість.
- До курсів зовсім не користувалась, вистачало англійської.
- Було складно радше морально, але я могла вільно спілкуватися англійською від самого початку.
- Спочатку було дуже важко, адже данська мова не схожа на англійську або німецьку, але коли у мене з'явився данський колектив на роботі, то мова почала сама вдосконалюватися, і мовний бар'єр зник.
- Розпач, роздратування.
- Нічого не хотілося вчити та взагалі адаптуватися.
- Розгубленість та невпевненість.
- Я взагалі використовувала тільки англійську мову, тому що не встигла вивчити нідерландську. Взагалі я не уявляю собі як би я там жила, якби не володіла англійською.
- Супер круте відчуття свободи.
- Вчила японську в університеті, було дуже важко звикнути, адже ієрогліфи були повсюди. Японці погано володіють англійською, тому в магазинах, лікарнях або кафе доводилося використовувати лише японську.
- Зацікавився.
- Безсилля перед мовним бар'єром.
- Відчай та розгубленість.
- Це був жах, мені ще й складно мови даються, але через постійне перебування в середовищі де люди спілкуються англійською/нідерландською підтягнула.
- Я переїхала вже трішки знаючи мову.
- Я відчувала розгубленість
- Сором'язливість.
- Перші емоції – це нерозуміння, страх говорити мовою, яку ти не

знаєш, бажання якнайшвидше опанувати цю мову.

- Мову почала вивчати лише після того, як переїхала до країни. Ніколи не любила гуманітарні науки, мені складно їх запам'ятовувати.

- Просто стресова ситуація.

- Я вже проживала в Польщі до повномасштабного, в лютому 22-го так склалося, що була на сході України, тому адаптація була інша. Коли змогла виїхати, мене дратувало, що місцеві не розуміють мене, вони можуть будувати плани і жити далі, а я не можу.

- Було ніяково.

- Такого не було. Після приїзду до Франції одразу почала розмовляти з носіями.

- Коли не знаєш мови країни, в якій знаходишся, відчуваєш себе, м'яко кажучи глухонімим.

- Стрес.

- Я відчувавсь досить добре, бо знав англійську, але було дуже складно, коли треба розмовляти виключно німецькою.

- Відчай, розгубленість.

- Дратівливість.

- В Румунії перші 2 місяці було некомфортно, вчила базові фрази, але було страшно говорити, не могла себе примусити навіть в магазині. Відчуття що я перестала заправлятися з життям, не можу елементарний small talk зробити, відчуття виключення із суспільства. В Британії після цього було досить комфортно, окрім перших ночей, бо відчуття що я там чужа і не має дому.

- Стрес, розгубленість.

- Спочатку це було щось між панікою і розгубленістю. Ти приїжджаєш у нову країну, де все звучить як білий шум. Я вчила англійську, тому розраховувала, що буде легше, але іспанці, здається, просто не помічають інших мов.

- Емоції змішані. Сум за домом, злість на ситуацію, яка до цього довела, і водночас якийсь інтерес – ну, це ж виклик.
- Було складно, бо не розумів більшість того, що чую. Відчував напругу та дискомфорт, особливо в офіційних ситуаціях – у магазинах чи в держустановах. Найбільше дратувало, що не можеш висловити прості речі.
- Нормально.
- Скутість та сором.
- Жах, невизначеність, сором.
- Проблем не було, бо добре володію англійською.
- Мала страх та паніку, не могла ходити до магазину одна через незнання мови та нерозуміння.
- Розгубленість та ніяковість; абсолютна безпорадність, але водночас і бажання якнайшвидше опанувати хоч якісь слова та речення німецькою.
- Все було ок, тому що завжди були люди, до яких можна було звернутися по допомогу.
- Енергії – нуль, бажання щось робити – нуль.
- Складно швидко розуміти мову на слух, осмислювати та відповідати.
- Важко морально. Дуже виручило знання англійської мови у багатьох моментах. Наприклад деякі документи, лікарі тощо.
- На початку було реально важко. Ти чуєш навколо мову, якої майже не знаєш, і відчуваєшся ніби в чужому світі. Нервував кожного разу, коли треба було щось сказати чи запитати. Найгірше було в магазинах і в транспорті, бо боявся зробити щось не так.
- Це був суцільний стрес.
- Складно через нерозуміння чеської мови, тому що знаю тільки англійську.
- Мій емоційний стан був дуже пригнічений, було дуже складно адаптуватися.

- Англійська мова в Німеччині допомагала у вирішенні питань, на стресі ніяких емоцій не виникало.
- Ти нічого не розумієш, спілкуєшся мовою жестів.
- Хотілося плакати і бити головою об стіни, нерозуміння людей і відсутність можливості висловитися або захистити свої права вбивали і знищували внутрішнє "Я". Одним словом, кошмар.
- Треба вчити. А воно мені потрібно?
- Скутість, страх, невпевненість, сором.
- Шок.
- Сором до вимови.
- Було дуже складно, я так і не вивчила мову.
- Це було складно, був мовний бар'єр, боялася щось сказати неправильно, хоч польська і схожа на українську, але все одно складна.
- Для мене було дуже стресово, нервово при використанні німецької, страшно було зробити помилку, і дуже важко зрозуміти носіїв. Мені було страшно, що я не зможу пояснити, чого хочу. Відчуття того, що я зайва в цій країні.
- Змішані відчуття, безсилля, згадується цитата з (серіалу) Modern Family: "You don't even know how smart I am in Spanish".
- Я була поселена в дуже маленькому селищі в Чехії, і до того, як пройшла мовний курс, відчувала себе в абсолютній ізоляції. Навіть мій рівень англійської не допоміг. Єдині, хто мене більш-менш розумів, — це індуси, що працювали там же, але бажання спілкуватися з ними не було.
- Почувала себе загубленою та дурною. Ніби мої інтелектуальні здібності та спосіб, у який інші люди бачать мене (здебільшого місцеві жителі), напряду залежали від знання мови.
- Відчуття неповноцінності.
- Емоції незрозумілі, тому що фінці розмовляють на фінській мові, а англійської майже не знають.
- Саме польська мова дуже схожа з українською. В Польщі дуже

багато українців, та є поляки з ким можна розумітися, розмовляючи різними мовами.

- Я відчувала себе маленькою дитиною, яка не розуміє, що навкруги відбувається. Важко було банально розплатитися в магазині.

- Під час початкового етапу адаптації до нового мовного середовища емоції переповнювали мене, і часто вони були суперечливими. Я відчувала сум через те, що не могла повноцінно спілкуватися та висловлювати свої думки. Це створювало відчуття ізольованості, ніби між мною та іншими людьми була невидима стіна.

- Розчарування ставало постійним супутником — я злилася на себе за те, що не можу швидко опанувати мову, на оточення — за те, що вони, здавалося, не розуміють, як мені важко. Іноді це розчарування переростало в агресію, хоча я розуміла, що вона безпідставна.

- Однак серед цього хаосу емоцій було й бажання подолати себе, знайти шляхи до розуміння і спілкування. Ця внутрішня боротьба стала початком змін — поступовим прийняттям нового досвіду та прагненням відкритися для цього світу.

- В принципі, в Чехії досить зрозуміла мова, але в деяких випадках було складно, особливо в лікарні.

- Відчувала злість, апатію, небажання говорити з кимось і звертатися до когось.

- Тяжко, так наче всі дивляться на тебе, як на..., чекають, поки ти щось скажеш. Намагаюся зрозуміти, наче всі привітні, але все одно відчуваєшся не дуже комфортно.

- Адреналін. Було ніяково пробувати спілкуватися польською мовою, але вони мене розуміли.

- Байдужість.

- Мені було страшно та ніяково, я спершу майже нічого не говорив, хоча розумів усе, що мені кажуть. Я сумнівався у правильності своїх речень і своєї вимови. Лише згодом я почав звикати до оточення та все природніше

говорити.

- Хвилювання, злість, безпомічність, страх, розгубленість.
- Дуже важко.
- Сум та розчарування в знаннях мови, але також радість та інтерес

до вивчення чогось нового.

- Емоції трагедії української не покидають, і тому дуже важко налаштуватися і відволіктися .

- Одним словом «халепи».

- Емоційно було важко, адже англійською хоча і володіла більшість співрозмовників, проте це все одно було перешкодою в успішній інтеграції.

- «Ну, а що робить».

- Страх, непорозуміння того, що відбувається.

- Здивування, бо я гадала, що адаптація відбудеться дещо простіше.

Складнощі в комунікації не викликали в мені стільки тривоги, скільки саме очікування контакту та *overthinking* після комунікації. Через ці переживання я уникала різних комунікаційних ситуацій і роблю це досі, що сильно обтяжує процес вивчення мови.

- Я взагалі не розумів, де і що можна робити, як вирішити свої питання, стресово. Відчуття, що ти обмежений у своїх діях та загалом.

- Страх відторгнення. Дуже важко було через те, що багато хто говорить про погане ставлення поляків до українців. Я думала, що ніхто навіть не захоче слухати мої спроби щось сказати. Розгубленість, нерозуміння і неприйняття того, що я взагалі в іншій країні. Хвилювалась більше через те, що подумують люди, що я тупа і неосвічена в іншій країні.

- Страх перед невідомим. Тим паче він був ще сильніший через те, що мої батьки не могли виїхати через обставини з роботою (їм заборонено), а малий брат тільки в початковій школі. Потім трохи почуття ейфорії, адже гадали, що можливо це шанс почати жити з чистого листа.

7. Які труднощі виникали у вас при використанні іноземної мови під час

адаптації в новому місці у процесі виконання повсякденних завдань (наприклад, похід до банку чи заповнення документів)?

- Малий словниковий запас.
- Важко розмовляти.
- Нестача словникового запасу та мовний бар'єр.
- Використовував перекладач.
- Не міг нормально відправити посилку через те, що мене не розуміли, але на щастя є Нова пошта.
- Основні труднощі виникали через незнання спеціальних термінів і формальних виразів, що ускладнювало розуміння документації та спілкування в офіційних установах. Заповнення формулярів і пояснення своїх запитів у державних установах займало більше часу, а страх помилок лише додавав стресу.
- Я забувала граматичний порядок слів у реченні, і тому мене часто не розуміли.
- Не всі володіють англійською, тому краще знати мову країни перебування.
- Похід до державних установ, бо вони мають специфічну лексику.
- Загальні.
- Похід до лікаря.
- Більше формування речень, є бажання чітко і швидко формувати думки або речення, але на жаль на перших етапах важко.
- Інколи не вистачало професійної лексики, або через обмежену лексику на роботі було складніше спілкуватися на інші специфічні теми, як-от мистецтво чи новини.
- Найважче було правильно вимовляти слова з правильною інтонацією. Знання слів не давало можливості ґрунтовно описати свою думку, адже вимова була неправильною, тому я переходила на англійську мову.
- Найбільші труднощі були не під час повсякденного спілкування, а пов'язані з підготовкою документів, банками, спілкуванням з державними

органами. Це дуже звужує коло спілкування і, відповідно, коло того, чим ти можеш займатися в цій країні.

- Граматика була важка.
- Залежність від чиеїсь допомоги.
- Мені пощастило, тому що бельгійці, в більшості своїй, знають англійську мову. Взагалі-то вони знають декілька мов, і навіть касир у супермаркеті міг розмовляти зі мною, і ми розуміли один одного, не кажучи вже про працівників банків та медиків. Я не уявляю, як би мені було складно у чужій країні без знання англійської мови.

- Нуль труднощів.
- Важко було заповнювати анкети в лікарні без знання специфічних слів, в банку також було складно зрозуміти самотійно, що від тебе хоче працівник.

- Труднощі в усіх сферах життя, де потрібна мова.
- Було тяжко, допомагали друзі, які знають мову.
- Через хвилювання забувалися слова, і не завжди я розуміла, що від мене вимагають.

- 1. Спілкування з індусам (їх дуже багато). 2. Розуміння предметів в школі (терміни та більшість слів я не розуміла зовсім).

- Труднощі були майже в усіх сферах, починаючи від оренди квартири і закінчуючи покупкою проїзного.

- Мені доводилось користуватися перекладачем.
- Складність пояснити все в деталях.
- Труднощі у всьому. Спілкування з людьми, похід до державних органів, вирішення справ.

- Було складно при прийомі дитини до школи, просила знайомого піти разом, щоб заповнити папери.

- Саме слабкий рівень знання мови.
- Я вивчала польську з 2017 року, тому проблем ніяких не було.
- Не всі знали англійську.

- Сленг, швидкість розмови.
- Особливих труднощів не виникало, бо допомагав гугл-перекладач та люди, які знали мову, крім морального стану.
- Заповнення документів.
- Адаптована в суспільство.
- Спілкування, робота.
- Спочатку люди погано розуміли мене німецькою, переходив тоді на англійську.
- Заповнення документів, оформлення дітей у заклади освіти.
- Все було важко.
- В Румунії: банк, магазин, супермаркет. В Британії: в пабах з колегами.
- Важко було підібрати слова, щоб описати проблему, з якою прийшла; розібрати та перекласти те, що сказали.
- На початку було страшно навіть у магазині щось сказати, бо кожне слово здавалося неправильним. Постійно ловила себе на тому, що намагаюся вгадати, про що говорять люди навколо. Це наче дивитися фільм без субтитрів.
- Дуже самотньо, бо навіть просте “hola” вимагало купу зусиль, щоб здаватися впевненою.
- Найбільша проблема була з документами, не розумів термінів і часто не міг пояснити, що саме мені треба. У банку теж важко було спочатку, бо працівники не завжди готові говорити англійською, а польська звучить дуже швидко. Це сильно нервувало.
- Відсутність інтернету.
- Без мови навіть в магазин йти некомфортно.
- Похід до банку, до державних установ. Труднощі у поясненні своєї думки німецьким людям.
- Труднощів не було, великі міста Німеччини всі розмовляють англійською.
- Співробітники завжди ставились з розумінням, допомагали, на це

витрачалось більше часу, щоб зрозуміти одне одного.

- Користувалася виключно телефонним перекладачем.
- Заповнення анкет для центру зайнятості дуже допомагав YouTube.
- Спілкуватися в цілому.
- Складність швидко відповісти на питання.
- Абсолютно нульовий рівень німецької, і в більшості випадків у маленьких містах і селах люди також не знають англійської, тому дуже важко спілкуватися, і вимушено використовуєш різноманітні перекладачі. Також з документами допомагають деякі громадські та волонтерські організації.
- Найбільше напружало в магазині, коли треба було питати про щось, наприклад, де знайти товар, або в автобусі, якщо не розумів, чи правильно їду. Ще важко було на вулиці, коли хтось звертався, а я просто стояв і не знав, як відповісти. Це реально нервувало.
- Складність донести свою думку і зрозуміти, що тобі кажуть.
- Труднощі в спілкуванні через незнання чеської мови, а співрозмовник погано розуміє англійську.
- Із розумінням і неможливістю висказатися.
- Англійська мова в Німеччині допомагала у вирішенні питань, на стресі ніяких емоцій не виникало.
- Тут дуже складна і застаріла банківська система. Потрібно багато заповнювати документів. Кожен новий документ (форму) потрібно заповнювати за допомогою спеціального працівника.
- Стид через те, що скажу щось не так, і на мене будуть дивитися як на необізнану ідіотку і сміятися.
- Заповнення документів, та розуміння що робити далі, куди звертатися.
- Всілякі, ще досі маю складнощі. Не можу повністю виражати свою думку.
- Паніка.
- Похід до дитячого лікаря.

- Були труднощі з заповнюванням документів, але на радість були перекладачі.
- Походи в заклади були складними, оскільки я не могла пояснити офіціантам, що саме хочу. Так само й у магазинах: деякі співробітники намагалися допомогти зрозуміти мене, а інші просто не звертали увагу на всі мої спроби і казали, що не розуміють мене.
- Так, труднощі були в усіх сферах: з державними закладами, оскільки я фактично писала текст, з яким йшла до банку або в інші установи. З документами теж виникали проблеми, тому що те, що я вивчала на курсах, і те, що написано в офіційних документах — це зовсім різні речі. Мені й досі важко використовувати німецьку, і я відчуваю паніку, коли мені доводиться говорити іноземною мовою.
- Незрозумілі слова, найбільше викликали труднощів «нові» документи, аналогів яким немає в Україні.
- Більшість документів треба заповнювати чеською, а вони, поперше, пишуть латиницею, ще й здається, що вони вважають тебе зобов'язаним знати їхню мову, навіть незважаючи на те, що я приїхала туди буквально в кімнатних капцях.
- Заповнення документів, контракт на житло, комунікація з адміністрацією, тощо.
- Підбір правильних слів, недостача словникового запасу.
- Спілкування з господаркою сільського бізнесу, де я працювала, та з господарем будинку, де я проживала.
- Низький рівень розуміння усної мови. Непорозуміння в державних установах під час заповнення документів.
- Оскільки я ніколи не вивчала польську мову, перші етапи адаптації були для мене дуже складними. Спочатку я зовсім не розуміла, що від мене вимагають чи чого очікують, адже будь-які пояснення здавалося важкими для сприйняття. Ще більше ускладнювало ситуацію те, що я не могла висловити свої думки чи запитати про щось. Почуття безпорадності часто охоплювало

мене, і це лише затримувало мої спроби заговорити або зрозуміти інших. Але з часом, крок за кроком, ситуація почала змінюватися.

- Не було такого досвіду.
- Через труднощі в поясненні симптомів лікарю, мені могли неправильно призначити лікування.
- Заповнення документів, вирішення проблем з ними. Добре, що можна було частіше використовувати англійську, аніж німецьку.
- В Польщі, коли тільки переїхала спілкувались українською, вони мене майже розуміли. Я ще використовувала перекладач.
- Мене не розуміли.
- Всі труднощі в мене були зумовлені страхом, ніяковістю та невпевненістю; самий же рівень володіння мовами тих країн, де я побував, достатній для нормального життя.
- Записатись до спеціаліста чи задати будь-яке питання було складно. Багато іноземних спікерів важко сприймати на слух через нечітку вимову. Все потрібно робити через інтернет або по телефону. Читати важко, а ще складніше розуміти на слух. Це викликає постійне хвилювання та розгубленість, оскільки неможливо одразу зрозуміти, що тобі кажуть.
- Неправильна вимова, граматики.
- Труднощі в мовному бар'єрі та в написанні, страх та сумніви чи правильно ти робиш.
- Майже все.
- Найскладніше — це спілкування! Легше зрозуміти написане, можна скористатися перекладачем, але дуже важко зрозуміти вимову.
- Заповнення документів.
- Просто перекладати слова однієї мови на іншу не зовсім правильно.
- Багато чехів не йшли на контакт, коли я починала говорити з ними через перекладач.
- Комунікації як такої не відбувалося — це головний наслідок. Її

якість значно знижувалася. Також були випадки, коли спільними зусиллями комунікація відбулася, але я все одно після кількох днів відчуваю себе зганьблено та неповноцінно.

- Не було повного розуміння необхідних дій для виконання завдань. Відчувався сором під час взаємодії з іноземцями.

- Я не могла правильно висловити свої думки, і мене не розуміли.

- Спочатку відкриття рахунку в банку стало для мене випробуванням: я розуміла, але не мала достатньо практики в мовленні. До того ж, попалась неприємна жінка, і через її пасивно-агресивні питання я ледве не розплакалась на місці.

8. Які емоції та почуття ви відчуваєте зараз, після того, як пройшов певний час з переїзду та ви частково асимілювалися через використання іноземної мови?

- Впевненість, спокій.

- Стало легше, бо краще розумію.

- З часом звичайно стало легше, але зараз я вже повернулася до України.

- Впевненість, вже перекладач не використовую.

- Набагато комфортніше та впевненіше себе відчуваєш, коли розумієш, що люди кажуть навкруги та які написи тебе оточують, тепер не потрібно обирати між якістю сервісу та можливістю, щоб тебе зрозуміли.

- Тепер я відчуваю більше впевненості та спокою. Використання іноземної мови стало звичним і природним. Подолані труднощі викликають гордість за себе. З'явилося відчуття належності до нового середовища та радість від можливості вільно спілкуватися й глибше розуміти культуру країни.

- Зараз я працюю у сфері сервісу, в готелі. Найчастіше розмовляю німецькою та мені легко.

- Складно не вдома.

- Більш спокійно в побутовому житті, але професійний рівень безумовно потребує вдосконалення.
- Загальні.
- Звикла.
- Після двох років, вже простіше, не так як на початку.
- В мене особисто нічого не змінилось.
- Зараз все ще складно розмовляти, але почуваю більш впевнено, курси данської допомагають, як такої проблеми немає.
- Не відчуваю майже жодних проблем під час будь-яких задач. Якщо вони і є, то пов'язані не з незнанням мови, а з обмеженнями через іноземне громадянство (банківські послуги, тощо).
- Нарешті можу вільно соціалізуватися на іноземній мові.
- Впевненість в собі, гордість за те, що змогла сама вивчити мову.
- Нажаль я вимушена була повернутися в Україну і не встигла асимілюватися.
- Задоволення від говоріння.
- Використання японської мови стало для мене буденністю. Після звикання мені стало значно легше звертатися до офіційних закладів для отримання послуг. До того ж, самі японці ставляться до іноземців значно краще, коли ті спілкуються японською.
- Пропав страх розмовляти на іноземній мові.
- Спокій і впевненість.
- Впевненість та вдячність.
- Зараз я вдома, і я щаслива. Але, в принципі, через рік перебування стало набагато легше.
- Скоріше неприємні емоції, бо кожного дня вимушена розмовляти не на рідній мові, що заважає мені вільно жартувати та обговорювати різні теми.
- Я відчуваю, що зараз ще більше хочу додому, але це пов'язано з тугою за рідними. Авжеж, часткове знання мови мені дуже допомагає у

повсякденному житті. Я відчуваю себе більш впевненою.

- Більш спокійно ставлюсь до помилок при розмові.
- Розуміння, що все в твоїх руках, і за наявності бажання опанувати мову — це цілком можливо.
- Почуваю себе досить не інтегрованою. Спілкуюсь рідною мовою, друзів серед чехів не з'явилося.
- Зменшився рівень стресу, що пояснюється частковим розумінням австрійцями того, що намагаєшся їм сказати.
- Я вже повернулася в Україну, бо не змогла там жити — емоційно це було занадто важко. Проте я досі підтримую дружбу з поляками, які цікавляться новинами й добре розуміють, що відбувається.
- Трохи радію, що розумію людей навкруги, які говорять польською/німецькою.
- Перші два тижні були найважчими — це був період адаптації, коли я постійно запитував себе: «Де я і що відбувається?». Але згодом стало значно легше.
- Коли не зовсім можеш сказати, але багато чого розумієш, що кажуть німці, розумієш оголошення в транспорті — це певний прогрес.
- «Як вдома».
- Мені легше розмовляти з людьми і розуміти їх.
- Надію на стабільність.
- Полегшення та сум водночас.
- Мені комфортно психологічно, я розумію людей, а вони — мене. Але я також бачу, що мої манери та вимова відрізняються від деяких місцевих. Я успішно вирішую всі побутові питання, маю тут друзів і успішно працюю, але я постійно в напрузі, маю проблеми зі сном і відчуття, що можу втратити роботу в будь-який момент, і тоді опинюся на вулиці, бо збережень нуль, і я не отримую допомоги від держави.
- Не так страшно робити помилки, коли розмовляєш: розумієш і можеш відповісти на щось типове (тема побуту, запитання на вулиці від

перехожих, на прийомі у лікаря).

- Зараз усе набагато спокійніше. Я б навіть сказала, є відчуття якогось «приручення» цієї нової реальності. Мова стала чимось, що полегшує життя, а не навпаки. Звісно, я ще роблю помилки, але вже не боюся говорити — це головне.

- Емоції теж змінилися. Замість постійної тривоги з'явилося більше впевненості, навіть гордості за себе. Ще відчувається якесь прийняття. Типу, так, я тут, і це мій новий дім, принаймні на цей момент. Але все одно є легкий сум за тим, що залишилося вдома. Це, мабуть, вже назавжди.

- Тепер легше, вже не так хвилююся, коли потрібно щось сказати. Почуваюся впевненіше, хоча ще є моменти, коли не все виходить, але загалом стало спокійніше. Вже не так відчуваю себе чужим, хоча все ще є розбіжності в мові.

- Чудово.

- Іноді є відчуття, що все, що вивчено, забуто.

- Відчуваю себе більш впевнено, легко можу вирішити свої справи без долучення інших людей. Так.

- Від самого початку було комфортно.

- Я впевнена, смілива, не боюся бути смішною чи розмовляти з акцентом, я іноземка і мені це подобається.

- Емоції та почуття виключно позитивні — коли ти можеш хоча б привітатися з німцем на його рідній мові та перекинутися парою привітних фраз.

- Злість, бо я ніяк не можу нормально без помилок розмовляти на роботі.

- Вже простіше, але іноді все ще важко зрозуміти один одного і якимось комунікувати з німцями.

- Заспокійливе почуття, немає хвилювання, як у перший час.

- Буває по-різному. В більшості випадків, якщо є розуміння того, що говорять, і є можливість скласти нескладне речення, то можна вирішити

питання. Але краще знати декілька мов.

- Зараз вже спокійніше, бо почав розуміти більше. Якщо навіть щось не знаю, то можу якось пояснити іншими словами. Інколи ще нервую, особливо якщо треба говорити з незнайомими, але вже не так страшно, як спочатку. Почуваю себе впевненіше.

- Більш впевнено почуваюся себе з носіями мови.

- Стало трохи легше через часткове знання чеської після мовних курсів.

- На даний час я ще й досі адаптуюся, емоційний стан покращився, мені все вже подобається, і навіть не проти й далі тут жити.

- Вже не так важко вирішувати питання і спілкуватися.

- Зараз я почуваюся більш впевнено. Я можу щось розпитати і уточнити. Можу попросити конкретну допомогу.

- Вже легше, але недостатньо. Треба вчити ще й ще, моментами знову думаю, що я тупець, через те що не встигаю запам'ятовувати матеріал.

- Ніяких. Вік живи, та вік навчайся.

- Все те саме, але у менш вираженій формі.

- Гордість.

- Зниження напруги при вимові.

- Я вже повернулась в Україну і дуже щаслива чути рідну мову.

- Зараз я почуваюся впевнено і максимально комфортно, бо влаштувалася на хорошу роботу.

- Я вже майже 3 роки в Німеччині, і ні, мова не допомогла мені асимілюватися, я тільки почала ненавидіти німецьку, хоча з розумінням мови стало легше жити. Але я чекаю моменту повернення додому, бо я відчуваю себе чужою тут, і мені не буде зручно надалі.

- Відчуваю себе більш «спокійно» та «нормально».

- Я почуваюся більш вільно, але й трохи некомфортно через те, що трохи гублю оригінальність своєї мови, замінюю деякі слова на місцеві, навіть коли спілкуюся з мамою в Україні. Мова стала якось такою, що і не чеська, але

й не українська.

- Почуваю себе, як вдома. Мовного бар'єру немає, все зрозуміло. Не маю проблем з комунікацією в будь-якому середовищі.

- Те саме відчуття неповноцінності: ти не до кінця розумієш людей, і вони тебе теж.

- Насправді фінську я так і не вивчила, не рахуючи деяких базових слів. Емоції впродовж місяця були незрозумілі, адже їхня мова трішки смішна, і вони голосно розмовляють між собою.

- Стало легше навіть дихати, зникла сором'язливість казати навіть банальні речі: вдячність, вибачення, тощо.

- Стала впевненіше себе почувати. Легше стало комунікувати на роботі та знаходити друзів-іноземців.

- Зараз, після того як минув певний час і я частково асимілювалася, мої емоції стали набагато спокійнішими й впевненішими. Я відчуваю, що можу зрозуміти, що намагаються донести інші, і це дарує мені внутрішню гармонію.

- Особливо мене переповнює почуття гордості за себе. Кожен крок, кожне нове слово чи успішна розмова нагадують, наскільки далеко я просунулася. Це тепле відчуття радості й задоволення спонукає рухатися вперед, удосконалюватися й відкривати для себе нові горизонти.

- Це був цікавий досвід. Наприклад, в Італії трішки складніше, аніж у Чехії, але все одно люди, хоч на базовому рівні, але знають англійську.

- Простіше значно, але все одно немає бажання спілкуватися нею, тільки вимушено.

- Зараз відчуваю себе вже більш впевненою, перестала звертати увагу на помилки і намагаюсь говорити максимум німецькою, тому що розумію, що я не одна в цій ситуації, і майже ніхто не говорить ідеально навіть своєю мовою.

- Наразі я знаходжусь вже в Україні і не використовую польську мову, але країна мені сподобалась. Знаю тільки базові речення.

- Ніяких.
- Попри жахливість обставин, які змусили мене на якийсь час полишити Україну, я задоволений тим практичним досвідом мовлення, який отримав. Я почуваюся впевненіше та багатогранніше через те, що можу легко змінювати кілька мов спілкування.
 - Хоробріше. Зараз хоча б якісь слова знайомі на слух. Збільшився словниковий запас. Але час від часу є розгубленість, бо до кінця немає розуміння. Багато здогадуємося.
 - Невпевненість присутня і зараз.
 - Впевненість та відчуття розвитку.
 - Трохи спокійніше. Так.
 - Тепер я вже не боюся і сміливіша, але все ще важко в банку. Два роки життя в Канаді покращили моє розуміння, і страх минув.
 - Радість, бо тепер я володію мовою та можу безперешкодно відвідувати державні установи.
 - Не хочу про це говорити.
 - Не асимілювались, повернулась в Україну. До переїзду назад було однаково важко, як на початку шляху, так і через два роки.
 - Не можна сказати, що мої емоції вгамувалися, але я багато працювала, щоб взяти їх під контроль, і ця праця дала свої плоди. На всяк випадок відчуття сорому чи неповноцінності я знаходжу топ заспокійливих фраз, що прокручую в себе в голові, ставлюся до себе з терпінням і розумінням, адже не знати мовні та культурні особливості не рідної тобі країни — це природно. Тут я просто ніби дитина, яка має навчитися багатьом речам, щоб її сприймали як рівного. А жодна дитина не матиме успіху у вивченні мови, якщо після кожної невдачі її ганьбити та висміювати. Тому я перестала це робити сама і не дозволяю це робити іншим.
 - Спокій. Частіше помічаю, що майже кожна назва на вулиці зрозуміла. Якщо треба щось зробити, знаю, що можу напружитися і знайти рішення.

- Я почуваюсь впевненіше, бо насправді, якщо люди захочуть, вони тебе слухатимуть, даватимуть час, щоб ти сам зміг пояснити, що хочеш. Вони не будуть відмахуватись. За це я, звісно, їм дуже вдячна. Навіть сприймати косі погляди стало легше.

- Сумую за домом. Почуття загубленості. Я не знаю, що робити з власним життям і не знаю, що робити з ним далі... Іноді є думки про суїцид, але згадуючи сім'ю тримаюсь. Я знаю, що вони дуже люблять мене, навіть якщо я не ідеальна, як мені хотілось бути.

9. Чи допомагає вам набуте знання іноземної мови долати труднощі, котрі ви мали після переїзду? (7 питань) Якщо так, то які конкретно аспекти адаптації були найбільш полегшені завдяки набутим знанням іноземних мов за період з моменту переїзду?

- Так. Швидкість опанування нових слів завдяки схожим конструкціям.

- Дуже допомагає.

- Так, розуміння людей та більш легке спілкування з ними.

- Медичне обслуговування стало доступнішим (спілкування з лікарями), відношення місцевого населення змінилось у позитивний бік, розширилося коло знайомств.

- Так, дуже сильно допомагає, оскільки зараз набагато легше вирішувати будь-які побутові проблеми. Наприклад я тільки переїхав з одного міста до іншого і у процесі переїзду було дуже багато різної комунікації з кур'єрами, вантажниками, власником нової квартири, тощо.

- Так, знання мови суттєво полегшило адаптацію. Стало простіше вирішувати побутові питання, наприклад, у магазинах, банках і медичних установах, а також встановлювати нові соціальні контакти. Завдяки мові я почуваюся впевненіше у спілкуванні, легше орієнтуюсь в адміністративних процесах і краще розумію місцеву культуру та звичаї.

- Я можу сама оформлювати документи, ходити на будь-які зустрічі

сама без перекладача, розумію все.

- Знання мови місцевості допомагає вирішувати побутові, соціальні та інші нагальні питання.

- Краще сприймаю друкований текст і можу самостійно заповнювати бланки документів.

- Так.

- Так.

- Англійська дуже допомогла і допомагає, багато хто спілкується нею, німецька ж відіграє більшу роль для роботи та державних установ.

- Не мала труднощів.

- Завдяки моїм знанням англійської було легко знайти роботу, комунікувати з населенням, у лікарні, банку, тощо.

- Навчання, пошук роботи, розширення кола спілкування, нові соціальні і бізнес можливості, процеси, пов'язані з підготовкою документів.

- Так, стало набагато легше робити повсякденні речі.

- Повага, впевненість в собі, шанс далі будувати свою кар'єру.

- Я могла спілкуватися з лікарем без перекладача, розповідати всі свої питання та відповідати на його. Я спілкувалася з бельгійським соціальним працівником і висловлювала свої проблеми, думки та побажання без сторонньої допомоги. Кожен день я відвідувала ринки або супермаркети, і мені не було страшно, що мене не зрозуміють. А ще мені було дуже приємно, і я навіть пишалася, що можу повноцінно спілкуватися з чоловіком моєї доньки та його родичами. Мені не потрібно було сидіти, як лялька, і чекати, поки мені щось перекладуть. Я слухала і розповідала. Не буду говорити, що це було ідеально, але все-таки мені не було сумно, а навіть цікаво.

- Практика.

- Так, значно допомагає. В цілому комунікація з лікарями, наприклад, стала легшою. Звертатись до муніципальних закладів стало також простіше.

- Похід в магазин, спілкування з людьми.

- Так, допомагає.
- Працевлаштування, пошук та оренда житла, відпочинок.
- Розуміння сленгу, індусів досі не розумію, терміни і т. ін. вже вивчила.
- Так, допомагає. Знання мови дає мені можливість пояснити в разі потреби лікарю, що саме мене турбує та в оформленні різних документів.
- Дуже допомагає. Це стосується будь-яких сфер життя.
- Зараз не страшно вирішувати питання з документами чи подібні питання самостійно.
- Знання мов вирішує дуже багато питань. Знання англійської (навіть базове) допомагає в адаптації та полегшує моральний стан, а також фінансовий, бо не потрібно наймати перекладача та платити за це кошти.
- Зараз я вже можу допомогти дитині з уроками, прочитати завдання та виконати їх. Інколи звертаюся до перекладача в телефоні, але в порівнянні з тим, як це було на початку, це зовсім різні речі.
- Саме так.
- В принципі, завдяки тому, що я вже володіла високим рівнем мови, було легше допомагати іншим. Я була волонтером на вокзалі якийсь час, а потім приїхала мама, якій теж потрібно було допомагати з документами та роботою.
- Так, легше вирішувати повсякденні питання.
- Так, у префектурі можна вирішувати питання документації без перекладача та скрізь можна почуватися комфортно.
- Так. Візити до лікаря.
- Спілкування.
- Так, допомагає у школі стало легше розуміти.
- Від банального походу по магазинах до розмови з вчителями у школі і садочку дітей.
- Так, допомагає. Повсякденне життя стає легше.
- Відкриття рахунку в банку, шопінг, спілкування з колегами,

робота, знайомства з новими людьми.

- Так. Стало легше висловлювати свою думку, відповідати на запитання, розуміти, що від мене хочуть; мова на слух сприймається легше.

- Так, однозначно допомагає! Я навіть не уявляю, як би справлялася без цього. Перше, що спростилося, — це комунікація у повсякденних ситуаціях: купівля продуктів, запитання про дорогу, прості розмови. Це наче основа, але без неї було б дуже важко.

- А ще допомагає в пошуку роботи. Я зараз вчу іспанську активніше, бо розумію, що це відкриває більше можливостей, особливо якщо комбінувати її з англійською.

- Так, звісно. Завдяки мові стало легше вирішувати побутові питання, наприклад, у магазинах чи на роботі. Також це допомогло знайти друзів, бо спілкування стало менш напруженим. Найбільше допомогло розуміння документів і можливість спілкуватися з місцевими без допомоги перекладачів.

- Так.

- Навіть найнижчий рівень знання німецької дуже допомагає в повсякденному житті. Знання мови — це рішучий фактор у відчутті себе частиною суспільства, а не чужою людиною.

- Так. Ці знання допомагають соціалізації у суспільстві німецьких громадян. Для мене це дуже важливо.

- Без труднощів.

- Я вже знайшла роботу, сама, була місяць на практиці на іншій роботі. Тепер я впевнена в собі і не боюся спілкування.

- Перший і головний аспект адаптації — це спілкування з моїми німецькими господарями будинку, в якому я живу.

- Знайшла роботу.

- Звісно, допомагає, але ще не на всі 100%.

- Легше знати переклад слів та читати те, що написано в документах, на вулиці, в транспорті.

- Більше можливостей у плані роботи, вибору лікарів, розуміння звернень у письмовій формі від громади, легше і впевненіше почуваюся в простих місцях, типу магазину, аптеки тощо, швидше вирішуюю питання в банку, лікарні та інших установах.

- Стало легше в школі, бо тепер можу зрозуміти вчителів і пояснювати свої відповіді. Також можу самостійно купити щось у магазині або спитати дорогу, якщо потрібно. Це реально спростило життя.

- Так, почали розуміти один одного набагато швидше і без сторонніх додатків на кшталт перекладачів.

- Знання англійської допомогло знайти спільну мову з багатьма людьми в побуті.

- Я ще й досі мову вивчаю.

- Так.

- Звісно допомагає.

- Не дуже допомагає. Так я могла попросити когось за мене поговорити, а так сама можу. Поки що на хорошу роботу не взяли через знання німецької.

- Допомагає спілкуватися, але це головний біль.

- Комунікація з установами (школа, садок, лікарня).

- Спілкування.

- Так, я можу спокійно спілкуватися і вирішувати питання без перекладача.

- Ні.

- Звичайно.

- Іноді, частіше за все я можу пояснити, чого хочу, але не ідеально, багато моментів все ще не можу вирішити в Німеччині.

- Всі аспекти окрім прийняття в суспільство.

- Спростилося спілкування загалом, я не вивчила мову, скоріше знайшла слова які зрозуміють всі, це прямо ціла методика, типу як спілкуватись з носіями слов'янських мов так щоб вони тебе розуміли

(дізналась про неї від студентів по обміну які працюють на залізниці). З документами і банками складно досі, не те щоб через мову, я просто не розумію всіх цих складнощів, якщо можна як у нас, і все ще противлюся цьому надмірному бюрократизму, я заїхала сюди з дією в телефоні, а через рік в мене була величезна папка паперів, зараз навіть боюсь це все перебирати і сортувати.

- Комунікація з адміністрацією університету, гуртожитку, в публічних місцях (магазин, пошта, кафе, тощо).

- Так, пошук роботи.

- Англійська мені допомагала в дорозі до Фінляндії та по дорозі в Україну. Використовувала її в аеропорту, магазинах та в таксі.

- Так.

- Було легко адаптуватися на роботі та розуміти керівництво.

- Наразі знання іноземної мови мені вже не допомагає долати труднощі, адже я більше не перебуваю в цій країні. Однак, якщо пригадати період після переїзду, то саме опанування мови суттєво полегшило процес адаптації.

- Найбільше допомагало розуміння повсякденного спілкування — від покупок у магазині до вирішення бюрократичних питань. Також знання мови сприяло налагодженню стосунків із місцевими людьми, адже я почала відчувати себе впевненіше в новому середовищі. Вміння зрозуміти та висловитися поступово прибравло почуття ізоляції та страх перед незнайомим. Це були важливі кроки до того, щоб прийняти нову реальність і почуватися в ній комфортно.

- Краще почала адаптуватися при повторному приїзді до цих країн, краще знаю як розмовляти з людьми.

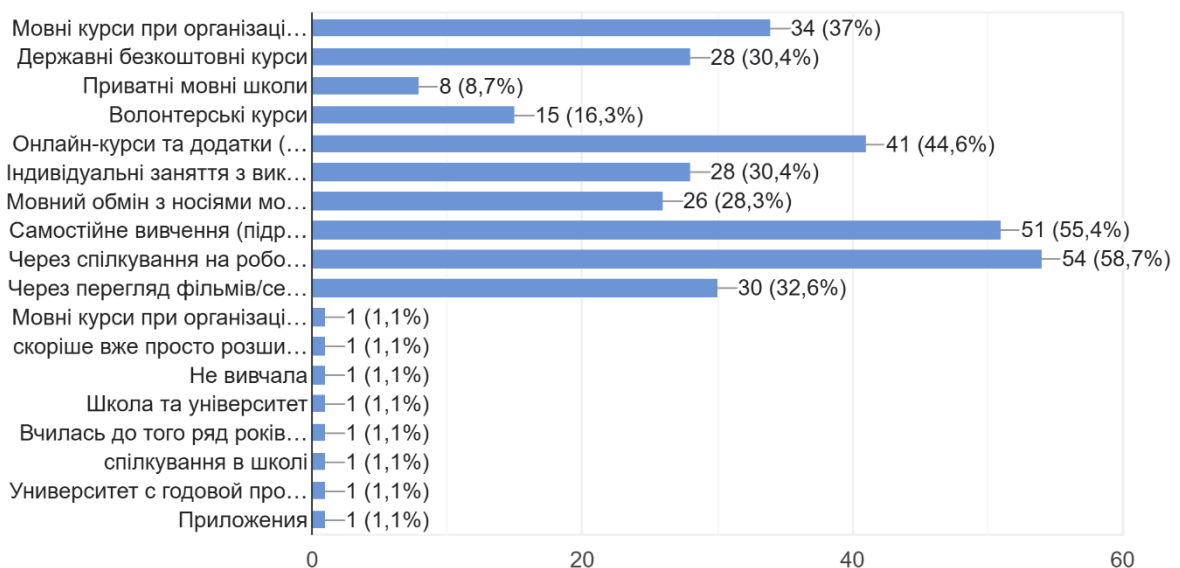
- Я можу тепер дзвонити та відповідати на дзвінки, це дуже важливо. Я маю можливість вступати на професію до французького універу. Ходити в банк, у адміністративних справах або до лікаря без перекладача (але текст можу підготувати, щоб знати які слова використовувати).

- Так, набагато, зараз можу вільно сходити у будь-які установи і поговорити, вирішити свої проблеми.
- Зараз вже не допомагає, хоча, коли розповідаю свої спогади з Польщі комусь, то вживаю й польську мову.
- Ні.
- Ні, я почав почуватися краще, щойно минув стрес, щойно мене прийняли та щойно поборов себе.
- Я ще не зовсім адаптувалась. Мало часу на вивчення мови. Коли працюєш по 12 годин, то не швидко мова заходить. Гарно як би можна було вчитися з грошовою виплатою. В Канаді треба самостійно сплачувати оренду і тому ти можеш працювати.
- Допомагає.
- Так, допомагає, а саме: спілкування, виконання правильно завдань, які тобі дають, документи, квартира, більше розумієш суспільство, зустріч іноземних друзів.
- Так, це праця.
- Так!
- Так, усі сфери життя (робота, відвідування лікарів, банків, державних установ).
- Сходити в магазин, запитати щось у пересічної людини.
- Ні, заучування певних фраз нічим не допомогло.
- Звісно, так. Набуті знання відкривають мені купу можливостей. Адаптація у соціумі, напевно, найболючіша тема для людей, що змінюють країну проживання. Якщо облаштувати побут та пристосуватися до особливостей місцевої інфраструктури було для мене можливо і з наявними навичками рівня людини, що тільки перетнула кордон, то знаходити друзів та знайомих здавалося мені чимось неможливим. Близько 6 місяців у моєму оточенні не було жодного приятеля-поляка. Але наразі я спроможна підтримати просту комунікацію, що стало початком для кількох випадків товаришування з місцевими. Мій ментальний стан значно покращився через це.

- Трохи допомагає, але більше використовую англійську. Легше стало орієнтуватись в місті та розуміти коли до мене підходять і щось питають.
- Так. Розуміння професійної термінології на роботі. Також я зверталась до лікаря без страху бути незрозумілою. Знайшла спільну мову з місцевими жителями.
- Так. Простіше розмовляти та розуміти незнайомців, ще й на глибокі теми цікаво говорити, коли це англійською.

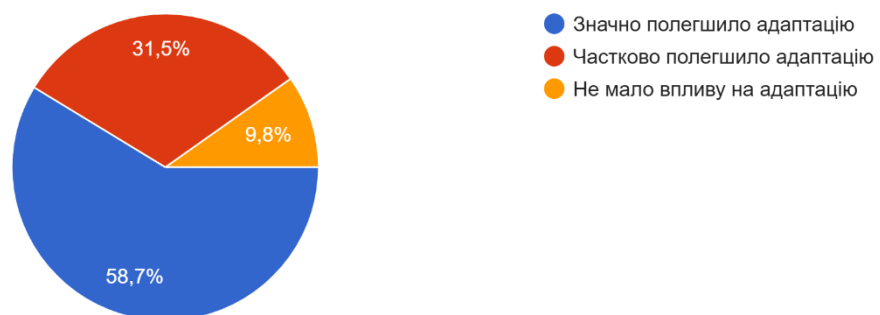
10. Якими способами ви вивчаєте/вивчали мову країни перебування? (можна обрати декілька варіантів)

92 відповіді

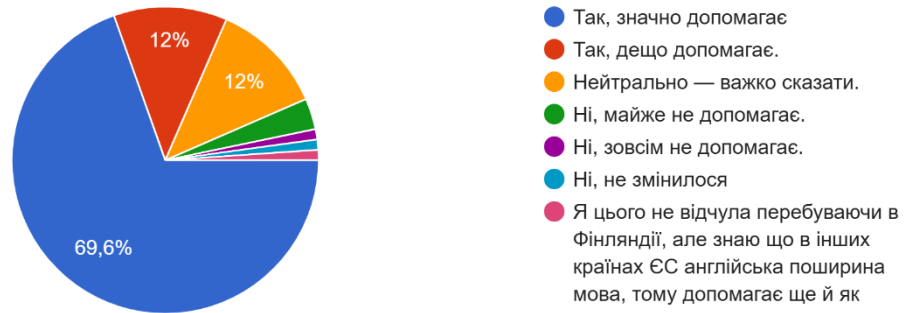
11. Наскільки полегшило знання іноземної мови процес адаптації в новому місці проживання?

92 відповіді

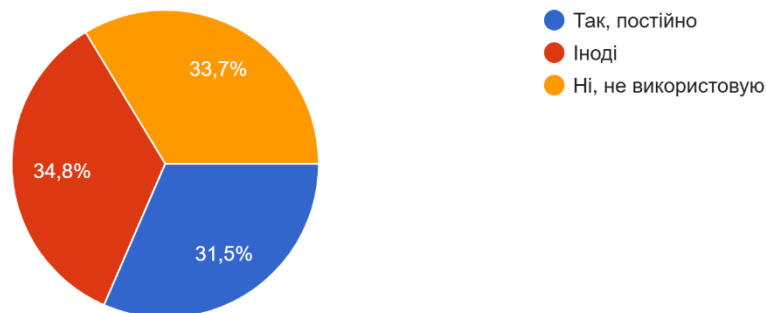
12. Чи відчули ви, що краще знання іноземної мови допомагає легше адаптуватися до змін в житті, зокрема в інтеграції в нове суспільство?

92 відповіді

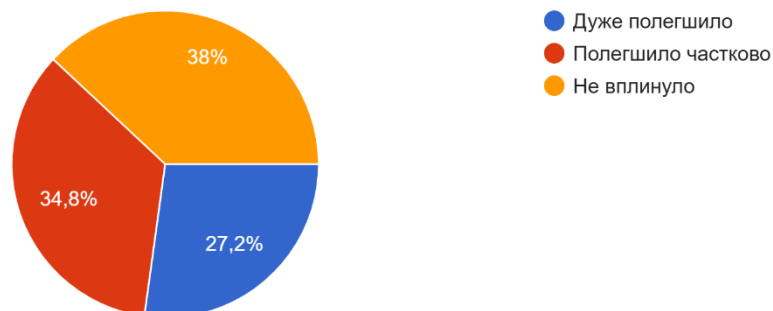
13. Чи використовуєте ви іноземну мову для спілкування з міжнародними організаціями, донорами чи волонтерами, які надають вам допомогу?

92 відповіді

14. Наскільки знання іноземної мови полегшило вам отримання допомоги та підтримки від міжнародної спільноти?

92 відповіді

15. Опишіть, будь ласка, конкретні ситуації, коли ваші знання іноземної мови допомогли вам отримати необхідну допомогу або налагодити важливі контакти.

- Будь-які питання вирішувались швидше без значних затримок. Без зайвих черг і переписувань.

- Знання мови полегшило спілкування з центром зайнятості для роз'яснення та вирішення питання щодо перекладу та підтвердження дипломів

- Зараз не згадаю точно.

- Отримав безкоштовне житло, працював у колективі, де не було жодного українця.

- Не отримую жодної допомоги від держави або організацій, тому не є релевантним.

- Однією з важливих ситуацій, коли знання мови мені допомогло, було влаштування на роботу. Завдяки вільному володінню мовою я змогла пройти співбесіду, зрозуміти запитання роботодавця та чітко відповісти, презентуючи свої навички. Також це знання допомогло розібратися з документацією під час оформлення на роботу та швидко адаптуватися до комунікації в колективі.

- Не можу все перерахувати, було дуже багато таких випадків.

- Захистила дисертацію в університеті Гамбурга саме комунікуючи англійською з викладачами.

- Співбесіда на роботу.

- Загальні.

- В мене не було таких ситуацій.

- Всі ситуації які склалися протягом всієї асиміляції, від заповнення документів до розмови в магазині або в кафе.

- Нажаль, в моєму конкретному випадку, знання мови стало фактором, через який люди думали, що в мене все чудово і я сама собі дам раду (але це виключно мій випадок, до того ж мова країни не була для мене

новою).

- У Данії є так звані комуни – це райони, за якими ми проживаємо, тут роблять усі документи, медичні послуги, мовна школа, ми часто звертаємося до комуни, і без знання мови неможливо отримати навіть прописку, є звичайно перекладачі, але за ці послуги ми платимо самостійно, тож знання данської полегшило навіть запис по телефону до лікаря.

- Я отримувала запити від моїх іноземних знайомих, які хотіли відправити гуманітарну допомогу до України через перевірені канали (продукти, які виготовляють їх компанії у великих кількостях).

- Я також була волонтером при Посольстві України і допомагала проводити зустрічі з потенційними партнерами, вела перемовини з корейськими компаніями для отримання гуманітарної допомоги, вела просвітницьку діяльність при посольстві.

- Провела збір коштів в університеті, звідки я випустилася (Південна Корея).

- Допомагає в житті.

- Дзвонити у державні установи.

- Спілкування з лікарями, робітниками соціальної служби, банківськими службовцями.

- Робочі стосунки, побудова комунікації у середовищі іноземців, створення нових можливостей.

- Я прийшла до лікаря із підвернутою ногою, розказавши про все що мене хвилювала отримала рецепт на більш сильне знеболююче.

- Не було таких ситуацій.

- Оформлення банківського рахунку і банківської карти.

- Не можу пригадати.

- Не згадаю щось конкретне.

- В центрі допомоги біженцям затоваришувала з полькою, чия родина мала вільну квартиру і дала змогу там безкоштовно проживати впродовж чотирьох місяців.

- Знання мови допомогли мені у пошуку роботи та житла.
- При евакуації в моєму місті мені допомогли знання мови, коли потрібно було заповнювати документи для допомоги з житлом та фінансами.
- Знання іноземної мови допомогло влаштуватися на роботу та вирішити купу питань, таких як банківські питання, відвідування магазинів, державних органів, спілкування з іноземцями.
- Коли була вимушена звернутися до лікарні. Коли шукала, де є метро в новому місті і питала у незнайомці.
- Спілкування у лікарні, спілкування з державними організаціями та підприємствами торгівлі.
- На початку повномасштабного мовна школа в якій я навчалась вирішила організувати невеличкий волонтерський хаб і допомагати якимось чином відправляти в Харків (в більшості гуманітарна допомога для дітей і тварин), я допомагала з логістичною частиною. Допомогала на вокзалі людям купувати білети, розповідала тим хто хотів залишитись куди що і як. Ну і звичайно що без мови у мене б не було друзів поляків, які теж до сих пір допомагають нашій країні.
- Оренда житла.
- Знання мови дало можливість працювати на посаді перекладача у мерії. Знайшла друзів.
- В лікарні.
- Легше у школі та у спорті.
- Питання з влаштуванням дитини в садочок, попередні рази ходили з перекладачами.
- З покращенням мовних навичок запросили стати волонтером в німецькій благодійній організації. Пізніше отримала гарне робоче місце, де кожного дня спілкуючись з носіями мови, що дає їй надалі покращувати мову.
- Я не отримую допомоги ні від кого, бо я на робочій візі, а не на біженській. Але на мітингах на підтримку України я познайомилась з місцевими людьми, які підтримують Україну, використовую англійську мову

для дружнього спілкування з ними.

- Коли була треба медична допомога та розповісти лікарю, що мене турбує, які є симптоми.

- Відкривала рахунок, і співробітниця говорила тільки іспанською. Довелося змішувати базову іспанську з англійською, але врешті все вдалося.

- На мовному обміні: Знайшла тандем-партнерку, яка стала ще й подругою. Вона розповіла про важливі місцеві сервіси для переселенців і допомогла з пошуком курсів.

- Волонтерський центр: знала англійську, тому змогла перекласти для інших переселенців, які не говорили мовою, що саме потрібно заповнити в анкетах.

- Одного разу, коли треба було подати заявку на допомогу від міжнародної організації, я використав англійську для заповнення форм та пояснення ситуації. Це допомогло пришвидшити процес, бо вони відразу зрозуміли, що потрібно зробити.

- Також, коли я шукав волонтерів для підтримки родини, зміг зв'язатися з кількома міжнародними групами, і ми швидко домовились про допомогу завдяки спільній мові.

- В різних сферах.

- Сьогодні з низьким півнем німецької я змогла знайти собі нове житло.

- Я наразі спілкуюся із своїм орендодавцем та його жінкою. Вони іноді допомагають мені із вибором лікаря, стоматолога, СТО, садочка, тощо. Можу пояснити вище перерахованим свою ситуацію.

- Самостійно оформила всі бюрократичні питання стосовно отримання посвідку на постійне проживання.

- Коли я влаштовувалася на роботу, я спілкувалася німецькою мовою, донесла до свого керівництва те, що мені потрібна ця робота і для мене це важливо, розповіла про себе, думаю це зацікавило їх і вони мене працевлаштували.

- Здебільшого я використовую німецьку мову у лікарів та в аптеках; там мені і допомагають.
- Знання мови допомагають мені спілкуватися з колегами, допомогли знайти роботу згідно з моєю кваліфікацією, завести німецьку подругу, вирішувати самостійно повсякденні питання похід до лікаря, банку тощо.
- В магазинах, в продуктових, в лікарнях, просто підійти к проходим щось спросити, тощо.
- Знання допомогли при купівлі квитків, реєстраціях.
- Знання мови допомогло в екстреній ситуації у відділенні швидкої допомоги, де змогли швидко пояснити і через це швидко отримати допомогу.
- Знання мови допомогло знайти спільну мову з однокласниками. спочатку був аутсайдером, але з часом навчився більш менш відповідати, завів кілька знайомих. Також я почав ходити в місцевий музичний клуб. хоча мова була не дуже, мене все одно покликали на репетиції, що круто, бо можна і поспілкуватися, і хобі розвивати.
- Оформлення документів, карток, отримання житла, працевлаштування, знання мови дає більше варіантів при виборі роботи. Навіть просте розуміння, де краще купити одяг та продукти.
- Спілкування на роботі та в магазинах.
- Моє знання мови ще погане, щоб щось розповідати.
- Спілкування у міграційній службі, у лікаря, в повсякденному житті (допомога у пошуку транспорту або адреси).
- Я ще так добре не володію німецькою.
- Тільки вступ до інституту.
- Спитати, як пройти до вокзалу.
- Різні. Від відвідування аптеки до здійснення операції.
- В банці, на співбесіді.
- Мала контакт тільки з державними органами Німеччини.
- Мої деякі знання допомогли мені у пошуках пам'яток.

- Не було, так як англійську я знала на дуже низькому рівні.
- Я можу вирішити питання з оператором зв'язку. Була ситуація, коли на мій номер телефону підключили оплату якихось ігор (які я не підключала), я прийшла, пояснила ситуацію та заблокувала шахраїв. Але я відчуваю паніку кожен раз, коли мені треба говорити німецькою. Також питання з банками, центром зайнятості тощо.
- Дуже сильно англійська допомагала зі страховими компаніями, бо більшість із них були міжнародними і там персонал володів мовою, в мене артрит і завдяки знанням англійської я змогла отримати тут не тільки збільшену допомогу, а і оформити інвалідність, що дуже полегшує життя тут.
- Знання польської мови допомогли мені порозумітися з волонтеркою Червоного хреста, яка була полькою. Також знання мови дуже допомагало, коли мене поклали у лікарню в Польщі.
- Консультації з приводу переїзду, документів і пошуку роботи.
- Я знайомилася із іноземцями, щоб дізнатися багато чого нового і цікавого.
- Коли з'явиться можливість влаштуватися на роботу «на пряму», а не через агенцію.
- Не було.
- Знання іноземної мови неодноразово допомагали мені в ситуаціях, які були вирішальними для адаптації. Одним із найбільш пам'ятних випадків були розмови в банку. Без знання мови було б дуже складно відкрити рахунок, зрозуміти всі умови та правильно оформити необхідні документи. Коли я змогла спілкуватися з працівниками банку, це не тільки пришвидшило вирішення питань, а й додало впевненості в моїх силах.
- Також знання мови стало ключем до знайомства з новими людьми. Це були місцеві жителі, які неодноразово допомагали мені — підказували, як знайти потрібне місце, радили, як краще вирішити побутові питання, і навіть підтримували морально. Завдяки цим контактам я відчула, що можу покладатися на інших і створювати нове соціальне коло в незнайомій країні.

- Не було.
- - Я змогла перепідключити електропостачальника, змогла анулювати замовлення телефоном та анулювати встановлення інтернету.
- В цілому не впливало, я могла говорити англійською/українською/російською, аби налагодити комунікацію з людьми.
- Всім цим займалися батьки.
- Оренда квартири, відкриття рахунку в банку.
- Звісно ж, знання мови було визначальним на самому початку: на вокзалі, пункті реєстрації; під час пошуку житла й отримання допомоги.
- Знання слабке, тому навіть не знаю, до кого можу звернутися за допомогою.
- Особисте.
- Це більше для налагоджування друзів та знайомих, які тобі допоможуть.
- Не спізнитися на літак.
- На роботі.
- Володіння мовою надало мені можливість отримати місце роботи.
- Не забрали в поліцію й відкрив рахунок в банку.
- При поході до лікаря моя подруга, яка знала чеську, змогла адекватно пояснити лікарю, з чим я до нього прийшла.
- Зараз я не часто потребую допомоги, але нещодавно влаштувала собі відпустку з подорожжю в іншій кінець країни. Я проживала в досить цікавому хостелі, адже нам не всім давали ключі-карти від дверей. Деякі з нас використовували додаток на телефоні, щоб відімкнути замок. Одного вечора я гуляла так довго, що мій телефон розрядився повністю. Мені довелося в годину ночі підсісти до одного гостя хостелу в спільній кімнаті і попросити зарядний пристрій. Ми дещо розговорилися, поки телефон заряджався. Це була приємна бесіда на насущні теми, але згадуючи її я відчуваю гордість, адже я того вечора дещо випила і дуже-дуже втомилася від прогулянки містом і концерту, котрий вдалося відвідати. Не думала, що я зможу вичавити з себе

кілька зв'язних речень, хоч і час від часу в діалозі переходила на англійську, щоб мене зрозуміли краще. В день мого від'їзду я познайомилася в кав'ярні з одним хлопцем-офіціантом. Він помітив мої труднощі в мові і запропонував перейти на російську, адже він білорус. Та як би мені не було складно через мовний бар'єр, моя позиція щодо російської принципова, тому я попрохала його розмовляти польською. Його це чомусь підбадьорило і поки я не покинула заклад він не полишав мене й мій мозок від штурмування польською. Я не жартую. Коли я запитала, де у них туалет, він проводив мене до дверей, увімкнув світло й зачинив за мною двері. Врешті, мені було дещо самотньо в тому місті, а ця розмова про все і ні про що польською довжиною десь 1,5 години випробувала усі мої можливості. Перед тим як попрощатися ми обмінялися телефонами і хоч з часом забули один про одного, але спілкування з ним це був найприємніший і найдовший досвід, коли знання іноземної мови зробило мені велику послугу.

- Я отримую фінансову допомогу від держави, для біженців, що додатково стоять на біржі праці цю допомогу збільшують майже в 2 рази, коли ми з братом реєструвались на уряді я успішно зареєструвався, так як використовував чеську, а брат з нульовим рівнем мови нічого не зрозумів і його не взяли, попросили прийти наступний раз з перекладачем, і ось вже 2 місяці я отримую підтримку в два рази більше, а брат звичайну.

- Звернення до лікаря. Оформлення картки в банку.

- Був момент коли мені терміново був потрібен запис до лікаря, якщо раніше я дзвінків боялась як вогню, то зараз без проблем можу говорити з людьми у яких є сильний акцент.

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти УМСФ**

Я, Лобода Дар'я Сергіївна, студентка 2 курсу магістратури, форми навчання заочної, факультету економіки, бізнесу та міжнародних відносин, спеціальність 035 «Філологія», освітньо-професійна програма 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська», адреса електронної пошти yodaloboda@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Вплив іноземної мови на соціальні трансформації під час війни російської федерації проти України» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Лобода Дар'я Сергіївна